

ПОЛИТИКИН

ЗАБАВНИК

15
динара

БРОЈ

1523

6. 3. 1981. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА XLII

Ripley

Веровали или не!

КАМЕНУ СТАТУУ

БОЖАНСТВА ВИТОВЕ
У ПАНДАРПУРУ,
У ИНДИЈИ,
ЈЕДАН
БЕРБЕРИН
СВАКОДНЕВНО
САПУЊА
И
БРИЈЕ.

КРАЈ СЕЛА

СРАПУРГИ, У ПАКИСТАНУ, ПОСЛЕ ЗЕМЉОТРЕСА
КОЈИ СЕ ДОГАО 1900. ГОДИНЕ, НАСТАО ЈЕ
ПОТОК. ШЕСТ ГОДИНА КАСНИЈЕ ОН ЈЕ ИЗНЕНАДА
ПРЕСУШИО, АЛИ СЕ ТАДА ДОГАО ДРУГИ
ЗЕМЉОТРЕС И ПОТОК СЕ ОПЕТ
ПОЈАВИО.

НАЈВЕКА

ИЗМЕРЕНА
БРЗИНА ВЕТРА
ИЗНОСИ
450 КИЛОМЕТАРА НА САТ,
А ЗАБЕЛЕЖЕНА ЈЕ 2. АПРИЛА
1958. ГОДИНЕ У ОКОЛИНИ ВИЧИТА
ФОРДСА У ТЕКСАСУ (САД).

ПЛОД

ЛИМУНА КОЈИ ЈЕ
ИЗРАСТАО У ВРТУ
РОБЕРТА ЧЕНИНГСА
ИЗ ЈЕДНОГ СЕЛА У КАЛИФОРНИЈИ
(САД) ИМАО ЈЕ МАСУ ОД 2 КГ И 265 ГР.
И ОБИМ ОД
57,5 СМ.

КУБЕ

У СЕЛУ ДАКЛЕР
(ФРАНЦУСКА)
УКЛЕСАНЕ СУ У СТЕНАМА А
НА ЊИХОВИМ КРОВОВИМА
СМЕШТЕНЕ СУ БАШТЕ И
ПУТЕВИ.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

● укротитељ животиња Роберт Руфини тврди да уз велику упорност и стрпљење птице могу да се науче да удену конач у иглу.

● макадам, врста пута од ситног камена, добио је име по свом проналазачу, енглеском инжењеру Џону Мак-Адаму (1756—1836).

● двојица аустралијских инжењера сматрају да је ветар непресушни извор енергије. Зато предлажу да се на висину од дванаест хиљада метара, где је струјање ваздуха веома снажно, пуштају специјални змајеви дугачки четрдесет метара. На њима би биле монтиране турбине које би, покретане ветром, производеле енергију од 25 хиљада вати.

● хемичар из Франкфурта, Херберт Курт изумео је „вештачку земљу“. Ради се о једној врсти желатинозне масе која има велику способност апсорпције воде. Када би се ова маса помешала са пустињским песком, претворила би га у плодно тле, тврди Курт.

● пре шездесет година европским бизонима претило је истребљење, али како данас ствари стоје, ова врста животиња је ипак сачувана. Тако је у Бјелешкој шуми у Пољској недавно на свет дошло двехиљадито младунче бизона који су иначе у овој области законом заштићени.

● у Сан Педру, у Шпанији, једном годишње одржава се „свечаност ходања по ватри“ у којој учествују готово сви одрасли становници овог места који босим ногама ходају по ужојеном угљу.

● најмањи јелез на свету је пуду који живи у шумама умерених зона Анда и висинским пределима Колумбије и јужног Чилеа. Одрасли мужјак висок је свега 33 центиметра, а тежак највише девет килограма.

● један шведски сценограф конструисао је позоришну зграду која може да се склопи и расклопи за само три часа. Ово монтажно позориште дугачко је 18, а широко 9 метара и у гледишту има 144 седишта.

● бронзане кукавице, које живе на удаљеним острвима Ново-зеландског архипелага, после полагања јаја у гнезда других птица одлазе у своја зимска станишта где им се после ме-

сец дана придружују младунци. Да би се састале са родитељима, младе кукавице без помоћи и вођства одраслих прелете око 2000 километара преко океана од Новог Зеланда до Аустралије, а затим још 1600 километара на запад, до Соломонских и Бизмаркових острва, где се налазе њихови родитељи.

ПУЦАЈТЕ ПРВИ, МАРКИЗО!

ЖЕНСКИ
ДВОБОЈИ

Звезкали су
мачеви, праш-
тали пиштољи
и на баловима
и на пијацама
али нико није
надмашио чувену
примадону
француске опере

дирнувши противницу —
губио је дуел.

Историја женских двобоја (у којој се на прсте могу избројати имена) не памти, међутим, ниједну од ратоборних Скандинавски поименце, док су Францускиње биле тако смеле да се о њиховим обрачунима и те како знало. А ниједна није превазишла чувену примадону француске опере госпођицу Мопен. Она је живела од 1673. до 1707. и била прави цамбас у сукњи, лемала је и песницама и мачем. Највећи подвиг — достојан једног мускетара — извела је на балу. Бал је приређивао сам

Увређена Цеси Роза Кроби једног децембарског дана 1833. године, док је меркала поврће на пијаци сусрела је удовицу Силвијен, на коју је већ дуго била и кивна и бесна. Пришла јој је и позвала на једно пусто место иза врећа са житом, па јој се обратила:

— Преотели сте ми мужа и оца породице. Дугујете ми задовољење за нането зло!

Силвијенова се само закикотала. Тада је Роза Кроби поставила свој услов:

— Дајем вам осам дана

Јесте ли знали да су се у двобојима тукле и жене? Додуше, чиниле су то ретко али увек на велико уживање „јачег“ пола који је и измислио двобоје части негде у 15. веку кад је мач био део одеће. Жене, дакако, нису носиле мач, па је било предвиђено да на мегдан излазе њихови представници — мушкарци. А како би било сигурно да се ови стварно боре за „дуг части“ својих дама, закон је налагао да се побеђеном (ако преживи) одсече шака!

Изгледа да „слабијем полу“ ни то није било довољно. На почетку 18. века није још било сифражеткиња, бораца за женска права, али су зато постојале отмене госпође војвоткиња од Полињака и маркиза од Нела које су се тако љуто мрзеле да је ко-

никако није могла да отрпи. Интересантно, није јој ни пало на памет да се срди на изабраника овог срца, већ је сав свој гнев усмерила према супарници. Изазвала је маркизу од Нела на двобој пиштољима, разуме се у Булоњској шуми. Маркиза је прихватила изазов не трепнувши. Одабрани су сведоци и једног лепог јутра противнице су стале једна пред другом. Војвоткиња је рекла:

— Пуцајте први и гледајте да ме не промашите јер ја ћу вас засигурно погудити.

Маркиза је нанишанила и — промашила. Војвоткиња јој је леденим гласом добијала:

— Није здраво бити бесан, од тога се тресу руке. Потом је пажљиво на-

Овај двобој одиграо се 1900. у Фонтенблоу — понајвише због слинања за новине.

на драгана који би се, да је устрељена, можда поново вратио војвоткињи).

Овај двобој подигао је велику прашину на двору Луја XV, по коме се војвода од Ришељеа шепурио због овако снажног доказа његове неодољивости.

ГОСПОЋИЦА ПРОТИВ ТРОЈИЦЕ

У Скандинавији су жене и тада као и данас предњачиле у еманципацији, па је и закон о двобојима тамо био напреднији: не само да су смеле да се тучу између себе него и са мушкарцима! Чак су имале право на предност због нижег раста и слабије телесне грађе. Ево на који начин: мушкарац коме би жена „бацила рукавицу у лице“ излазио је на двобој са батином у руци. Али, за њега би у земљи била ископана рупа тако да у њу уђе све до паса. Жена је имала праћку са камењем и смела је да обиграва око укопаног и гађа га из тог оружја. Он је могао тојом да одбија камење и да млати, али, ако би три пута ударио о земљу не до-

Луј XIV. Мопенова је у једном тренутку извређала на мртво име неку даму коју су пратила три кавалера! Пошто су мушкарци протестовали, примадона их је сву тројицу позвала да часком напусте бал. Напољу је исукала мач (ко зна где га је држала, ваљда под широком сукњом?) и — поубијала их. Хладно се вратила у дворане и пошла право краљу, клекла и затражила милост. Сви присутни су били шокирани, али не и Луј XIV. Он је опростио Мопеновој и уз осмех јој припретио прстом: даме се не смеју тући у двобоју...

РОЗА КРОБИ ДЕЛИ ПРАВДУ

Док је Мопенова била усамљен случај у 17. веку, а маркиза од Нела и војвоткиња од Полињака изузеци 18. столећа, у 19. је било много више женских дуела. Занимљив случај догодио се у Даблину, на пијаци. Али не, то није била нека „пиљаричка свађа“ већ прави витешки двобој.

да напустите град. Ако то не учините, деветог више нећете дисати.

И заиста, деветог дана удовица Силвијен пронађена је мртва, груди прободених мачем.

Роза Кроби се сама пријавила и све испричала полицији. Покренута је истрага: јавни тужилац настојао је да докаже да је реч о злочину и то с предумишљајем али је бранилац Розе Кроби успео да увери пороту да је Силвијенова погинула у класичном двобоју части, вођеном по свим витешким правилима. Тако је Роза Кроби ослобођена оптужбе. Даблинско јавно мњење било је листом на њеној страни.

Данас су двобоји изумрли, а и кажњиви су. Жене још воде борбу за равноправност са мушкарцима — у другим областима живота. Што се тиче мачевања и гађања из пиштоља, признате су као и мушкарци — у спорту...

Овано је илустратор дневника из Бордоа прина-
зао двобој пиштољима између две даме 1868.
године.

начно морало доћи до двобоја части.

А све због — војводе од Ришељеа. (Погађате: обе су биле заљубљене у њега).

НИЈЕ НИ ТРЕПНУЛА

Тај шармантни заводник изневерио је војвоткињу због маркизе, што она прва

нишанила и сигурном руком испалила хитац право у груди противнице. Али, ова се налазила довољно далеко и рана је била безазлена. Пошто се мало повратила од првог ужаса, маркиза од Нела је прво захвалила небесима и потом изјавила да је, ето, тријумфовала над ривалом (мислила је у односу

СВЕ О КОСИ:

ЗАШТО НАМ НЕ РАСТЕ ЗЕЛЕНА?

КО СЕ ШИ

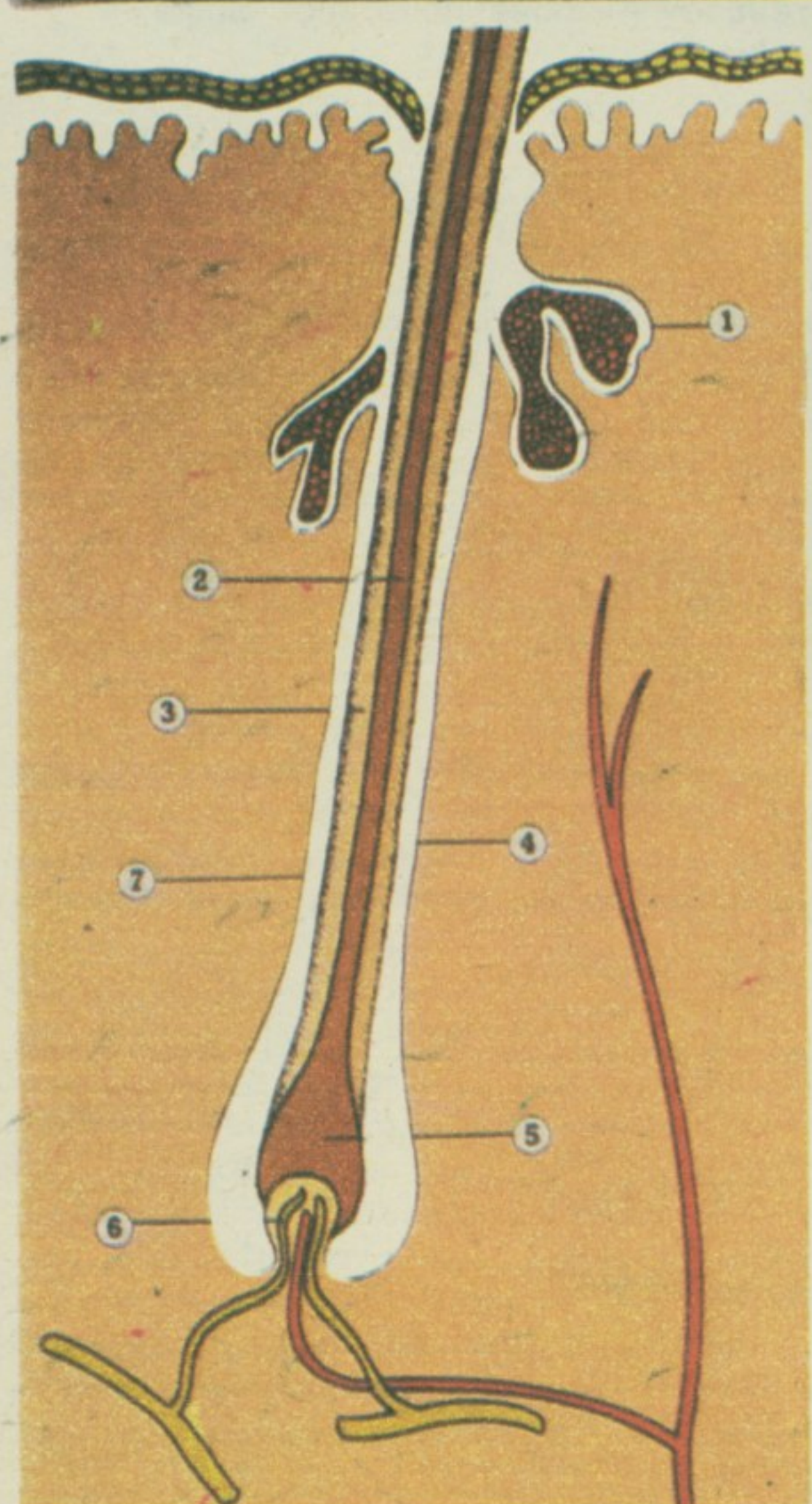
КАД су Битлси шеде-сетих година овог века направили „бум“, није то било само због музике. Сетимо се њихове косе која је тада задала много главобоље родитељима и професори-ма. Неке земље увеле су закон о шишању мушке омладине. А поједини вој-ници изборили су у дру-гим земљама, права да се не — шишају. Чинила је револуција — све због ко-се.

— Ко се уредио тада, тај и слуша! Ко пушта ко-су и чак је на чепца, и спољава. Овај друштво — тада је тада енглески антрополог П. Р. Халпик.

Тако се веровало некад, а тако је у нештој мери и данас. Само, сада нам фри-зуре Битлса дају крајње уредно у поредању о оми-што је касније стигао!

ДО ГЛАВЕ

У Келта и Гер-мана била симбол снаге. У римској војсци су мошћни и храбри војници носили косу до рамена. У средњовековној војсци била је симбол храбрости и снаге.

ПРЕСЕК ЈЕДНЕ ВЛАСИ:

Лојна жлезда (1) масти косу. Влас се састоји од канала (2) и омотача (3) са пигментом меланином и по-кожицом. „Луковица“ (5) омотава корен (6) где коса добија „храну“. Од спољног омотача, оног што обавија канал (7) зависи облик власи.

шави су се робови, заробљеници и кажњеници. Докуче, шишају су се, односно бријали главе и свештеници, али то је било зато што су свој живот посветили боговима и поста-ли њихови робови. Дикта-торски режими из скорије прошлости потврђују ова правила послушности. Се-тимо се закона владе пу-ковника у Грчкој 1968. го-дине. Сви младићи стасали за војску шишани су до главе, а неке младе тури-

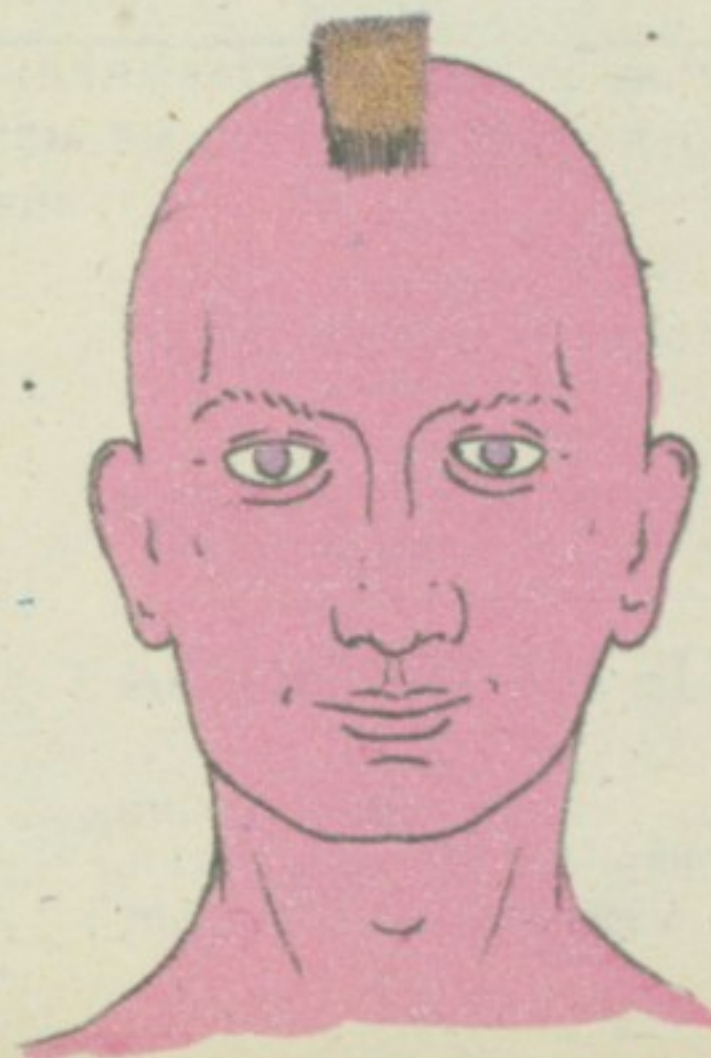
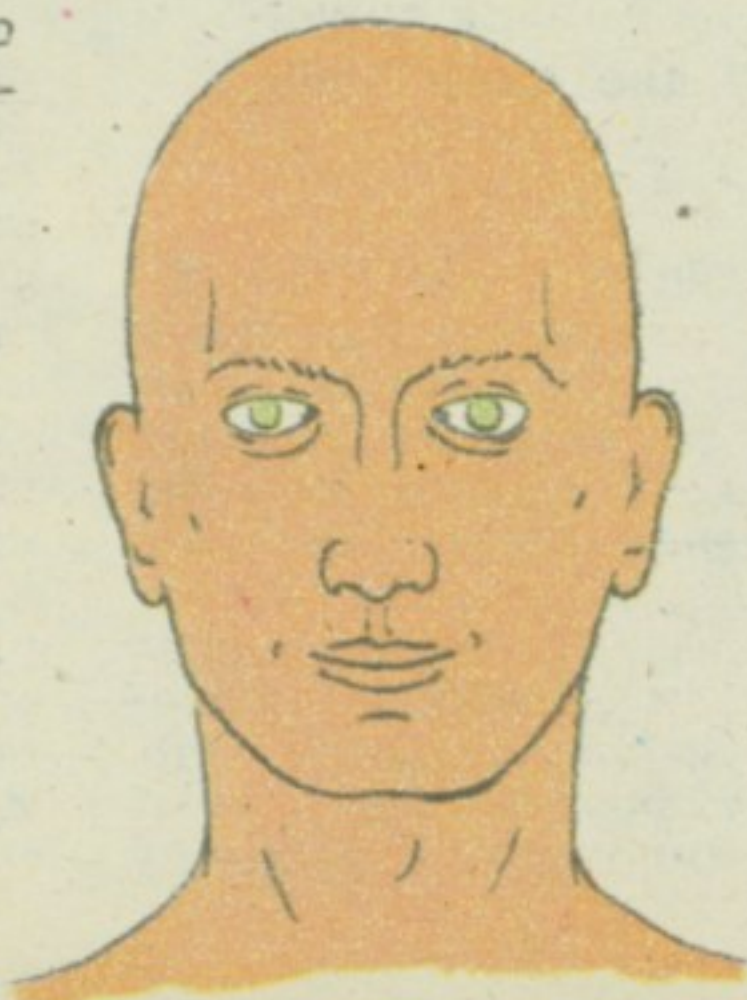
сте вратили су са границе јер су припадали хипи-покрету.

Само је једном шишање било изузетак од овог пра-вила. Негде после 1928. до-бар део женског света но-сио је „буби-копф“ или ге-чачку фризуру. Миг за

старт, тврде злобници, дале су феминисткиње да би се бар изгледом изједначиле са мушким светом. Дуга коса, увојци и таласи сим-бол су женствености. Још од плавокосе Лореај до Ани-те Екберг или Урсуле Ан-дерс, све лепотице фил-

Ноџан Ђела

Прамен Иронеа

ША, ТАЈ И СЛУША!

**ВЕКОВИМА ЈЕ КРАТКА КОСА БИЛА
ЗНАК ПОКОРНОСТИ, А ДУГА СИМБОЛ
СЛОБОДЕ И СНАГЕ. И ДАНАС СЕ ЗБОГ
ТОГ ПРОБЛЕМА ЛОМЕ МНОГА КОПЉА.**

мског платна имале су дугу косу. Зашто су следбенице богиње Весте у старом Риму жртвовале косу? Зашто то и дан-данас чине удовице у неким индијским покрајинама? Коса је, по њима симбол путености, а то значи греха. На пример, у Азији неки народи верују да девојке треба шишати јер нису сазреле, али чим се удају носе дугу косу. Спартанци су, међутим, били другачијег мишљења. Девојке су носиле дугу косу, а на дан венчања Спартанка би остала без косе. И младе Германке носиле су распуштену косу до удаје, а затим би је скупљале и покривале. Оба примера говоре о губљењу слободе. Кад постану својина једног човека, мењају начин чешљања.

Готово све религије прописују шишање или покривање косе. Грешна је „душа“ са чулавом главом!

ЗАШТО СУ СКИДАЛИ СКАЛПОВЕ?

Сваком човеку расте на глави око сто хиљада власи и свака постаје дужа за један до два центиметра месечно. Тако је то откад

је света и века и на то се не може утицати ни данас баш као ни пре пет хиљада година. Косу, истина, можемо мењати тек кад је већ израсла: можемо је бојити или коврцати, али никако утицати на број длака и брзину њиховог раста. И баш та особина дала је коси огромну важност: нешто што расте ван наше моћи, нешто јаче од самог човека! Зато за многе народе косматост значи снагу, понос и моћ. Цареви и краљеви носили су дугу косу, а губитак косе значао је и губитак моћи!

Смешно звучи, али многи митови везани су баш за несрећу која стиже пошто силник оћелави или га ошишају. Старојеврејска прича тумачи пад Газе као последицу Далилине „преваре“: она је Самсону одсекла прамен и његов непријатељ Филистер могао је мирно да ушета у тврђаву... Ниносу из старе Грчке пророк је предсказао да ће изгубити царство кад изгуби своје риђе локне. Тако је и било. Ниносова кћи Скила одсекла је оцу прамен да би свом драгом Миносу омогућила победу.

Индијанци су скалпом непријатељу одузимали „снагу душе“ јер је за њих

коса била гнездо душе и мудрости. Кажу да су тако мислили и стари Грци без обзира што су се њихови спортисти шишали кратко. Јер, и тада је то било практичније, а давало је на знање осталима да младих има јаче мишиће од — памети.

Пошто је била толико важна, коса се и жртвовала победи или жетви, киши или здрављу. Грци су боговима приносили косу дечака, Римљани власи девојака, сви са истом молбом да заштите њихове ратнике. Обреди с косом обављани су кад се славио

изгубила косу, Овидије је тешио речима:

— Германи ће ти послати косу. Поробљени народ мора да води рачуна о твојој лепоти.

Римљанке су бојиле, увијале и пудерисале косу и украшавале је перлама и вештачким уметцима. То су, наравно, могле да чине само оне које су имале довољно времена и довољно робова.

Љубав за перикама доживљава свој зенит у време француског апсолутизма, око 1610. године, за време Луја XIV. Ко није могао да гради куле од

МЕЛАНИН ОДЛУЧУЈЕ

Природно зелена коса не постоји јер у власи нема зелене материје, односно боја косе зависи од пигмента меланина који се наслеђује и на кожи — показује. Већа количина овог пигмента даје тамнију косу. Боја косе искључиво зависи од количине и величине меланин зрна. Плавокоси имају мало меланина и отуда је њихова кожа бледа, а коса светла.

У старости се меланин све више губи, те зато коса седи. Један органски поремећај, односно недостатак меланина, изазива такозвани албинизам. Албиноси имају потпуно белу косу, обрве и браду.

Сунчеви зраци утичу на стварање меланина. Зато тамнопути брзо „црне“, а плавокоси „прегоравају“.

Природа је паметно распоредила меланин. Велика количина тамног меланина ствара природни филтер за ултраљубичасте зраке — зато су становници Африке црни. Меланин је и главни узрок што постоје жути, црни и бели људи.

пубертет или ступање у брак, кад се кретало у бој. Индијанци су, на пример носили скалп непријатеља јер им је он давао снагу за нове победе. А стари Римљани су се досетили да од фризура створе знак друштвеног положаја.

ВЕНАЦ ПРЕКО ЋЕЛЕ

Исти ти Римљани почели су да носе перике од косе заробљених Германа. Наиме, тада није било плавокосих Римљана или их је било сасвим мало! Младу девојку која је фарбајући

сопствене косе, намештао је перике високе и 75 центиметара!

Прве перике направили су Египћани још три хиљаде година пре нове ере. Правили су је од људске или животињске власи, обликовали уз помоћ пчелињег воска и носили на свечаностима.

Откуд перике? Да лече ћелавост! Губитак косе била је таква трагедија за неке народе да, на пример, ћелав човек код Јевреја није могао да постане свештеник, није могао да се жени код неких народа... А Јулије Цезар је носио лаворов венац да би

сакрио ћелавост! Међутим, како се тада краће живело и није било много ћелавих људи.

Брада се „шлеповала“ уз косу, односно и она у неким срединама постаје симбол мушкости и снаге. Код Персијанаца краљ је давао дозволу за ношење дуге браде само повлашћеним лицима. Поклонници Мухамеда се куну у браду пророка. Брада и бркови касније постају ствар моде, али до данас се задржала предрасуда:

— Нема правог пољупца без бркова!

ПИГМЕНТ ИЛИ ТЕМПЕРАМЕНТ

Савремена цивилизација и научна достигнућа скинули су вео тајанствености са косе. Нема никакве везе између косе и снаге, мушкости, женствености, греха или — „душе“. Раст косе зависи од многих фактора, од обнављања ћелија, хормоналне слике организма, пигментације... Данас се косом не баве пророци и свештеници већ лекари и — цариници. Први да би открили болест јер је опадање косе последица многих обољења, рецимо јетре. Други да би открили кријумчаре дрога.

Ћелавост данас није ни срамота ни несрећа. За то су се побринули Јул Бринер и Тели Савалис „Коц-ак“. Обријали су главе а остали мужевни и снажни, многе жене чак тврде да су изузетно привлачни. Хормони, односно њихово лечење, основни су кривци за појаву мушке ћелавости...

Да ли су риђокосе ватрене, а плавокосе — хладне? Ово раширено народно веровање нема никакву научну основу, али сигурно је да боја косе зависи од поднебља. То што су Медитеранци црнокоси повезује се са њиховим темпераментом. Иста претпоставка је и за бледолике и плавокосе Швеђане. А, у ствари, ради се о пигменту.

Иако се о коси данас све зна, она није изгубила нимало од своје привлачности. Вероватно зато што је то једна од ретких ствари коју човек може према свом укусу да обликује, боји, сече, увија...

Љ. Т.

ЦРНЦИМА КОСА НЕ РАСТЕ

Постоје равна, таласаста, коврцава и ситно коврцава коса. Ови различити облици косе деле људе баш као и боја њихове коже. Жути имају равну косу, белци таласасту и благо коврцаву, црнци ситно коврцаву и јаку косу. Равна, таласаста и крупно коврцава коса расте, док ситне коврце на главама припадника црне расе остају увек кратке.

Облик косе зависи од спољног омотача канала власи, оног што влас дели од коже. Тако постоји дебела и округла влас која штрчи „из главе“, затим мека и таласаста која пада низ главу...

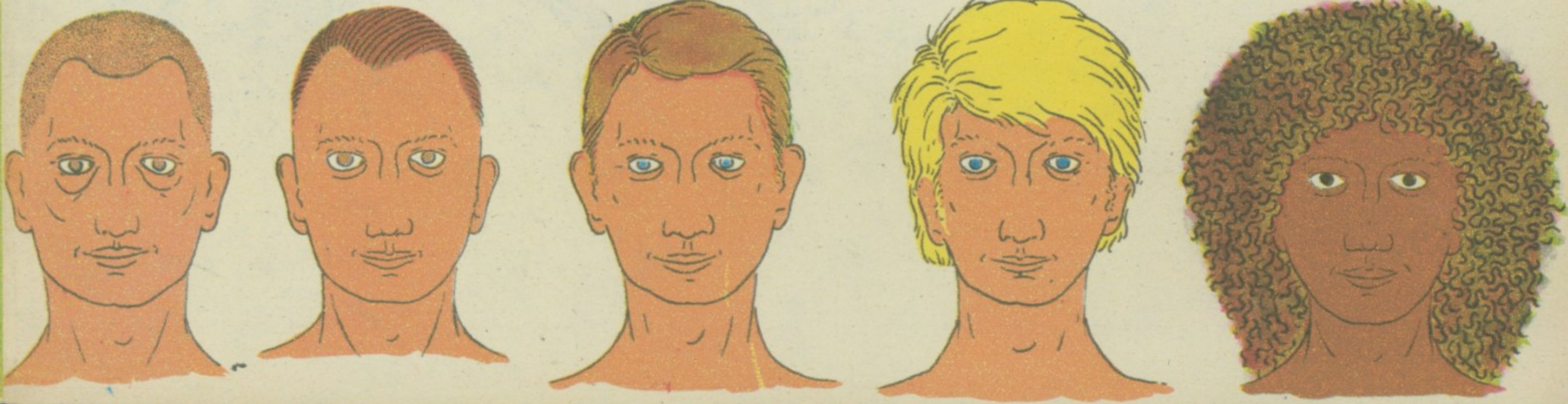
Ошишана глава

Заглађена фризура
из 1938. године

Поратна фризура

Мушна фризура
1970—80.

Афро-фризура

МОСТОБРАН

Изјава генерала Ајхелбергера:

Бочер је имао право. Јапанци из села Буне напали су пред саму зору, али их је митраљез обесхрабрио. С друге стране, из правца мисионарског дома, Јапанци су напали нешто доцније са јаким снагама газећи воду. Са руком на прегрејаном митраљезу, Бочер је био у стању да их коси као класје у пољу. Кад је извршен последњи напад, било је скоро подне. Наредних дана докази о победи наредника Бочера до-

немој опет о пити с јабукама твоје мајке, убићеш ме тиме, човече! Ако се плашиш, седи уз мене, али ћути! Били и Фулер су у рову на стражи.

Персију је дошло да клепа друга. Истина, није волео мрак, али сад је рат, друге су прилике, страху није било места, живот је мало вредео. Уздахнуо је. Шта је требало нареднику Бочеру да их доведе на рт. Бар да су ове рупе суве. На дну сваке вода, готово свим војницима панталоне на туру и коленима изгрижене су од соли.

Не могавши ништа да види у тами, Перси је склизнуо на место где је до малочас седео. Није се честито ни спустио, а запрашало је. Небом се расула светлост ракете, прво једне па више. На десетине Јапанаца газило је море лево и десно од пешчаног рта покушавајући да га се докопа. Шацица војника наредника Бочера дочекала их је сложено као један. Јапанци су наваливали као побеснели вуци. Урлали су, пуцали, бацали бомбе и... падали као снопље! Једна бомба треснула је у близини Чарлијеве и Персијеве рупе.

Усред борбе Чарлију је нестало муниције. Перси му је понудио свој аутомат.

— А ти?

— Мени не треба, ја више не видим!

Људескара је зграбио друга за рамена и загледао се у њега. Иако је био мрак, назирао се крв која је текла низ Персијево лице. Комадит бомбе погодио је младића у око.

ПОДВИГ ЈАПАНАЦА

Наредник Херман Бочер заповедао је водом који је припадао чети „Г“ 126. пешадијског пука, а генерал Роберт Ајхелбергер водио операцију заузимања села Буне и протеривања Јапанаца са Нове Гвинеје. За разлику од Бочера као од брега одваљеног, Ајхелбергер је био сувоњав, висок и просед. Важио је за изузетно проциљивог и код војника омиљеног генерала. Макартур га је зато и послао на Нову Гвинеју.

— Ако не заузмеш Буну, жив се не враћај!

Ајхелбергер је знао да Макартур говори озбиљно. Нова Гвинеја је за Аустралију значила бити или не бити, а тамо се запетљало да горе не може.

На Новој Гвинеји одвојеној од Аустралије само Торесовим пролазом Јапанци су се искрцали јула

У борбама за село Буну на Новој Гвинеји само мртвих и рањених савезничких војника било је више од седамнаест хиљада. Ово је прича о подвигу осамнаест редова и наредника Бочера.

1942. За искрцавање су изабрали село Буну на јужном, узаном краку који чини полуострво. Кад би само могли да пређу преко тог крака на супротну страну полуострва до луке Порт Морезби која је била најважнија карика у снабдевању Аустралије, значајног упоришта савезника. Полуострво није било широко — око 180 километара. Америчке и аустралијске трупе нису страховале за луку: дуж полуострва пружао се планински ланац Овен Стенли висок преко три хиљаде

метара и обрастао џунглом — немогуће га је било прећи. Напад с мора, пак, није долазио у обзир — савезничке поморске снаге пред Порт Морезбијем биле су јаче од противничких.

Ипак, догодило се чудо: предвођени генералом Хоријем Јапанци су се пробили преко Овен Стенлијеве планине и стигли на педесет километара од Порт Морезбија! Згуснути савезнички официри више су запиткивали једни друге како је Јапанцима пошло за руком да изведу тај

фантастични подвиг него што су се посветили организовању одбране. Срећом, Јапанци су били на ивици снаге и застали су. Савезничке трупе дошле су себи и узвратиле противофанзивом. Јаче и одморније натерале су непријатеља на повлачење. Несрећни јапански војници нису имали где већ преко Овен Стенлијеве планине!

Повратак преко гудура и кроз џунглу трајао је готово десет месеци! На хиљаде војника оставило је кости у повлачењу.

Озлојеђени Јапанци у-

Војници су га волели: генерал Роберт Ајхелбергер

лазили су и одлазили са плимом и осеком: море је носило и враћало многе лешеве јапанских војника. Пошто су се неколико дана касније појавили амерички новинари и фотографи да би снимили сурове, натуралистичке слике погинулих Јапанаца, пешчани превој између села Буне и рта Гиропа данас је у историји познат као „обала црва“, мислим с пуно разлога“.

Ноћ је била тиха.

— Чарли, чујеш ли нешто? — тргао се деветнаестогодишњи редов Перси и клекнувши изврио из рупе ископане у песку у коју су могла да се сместе и четири човека.

— Само шум мора! — промешкољио се крупни војник настојећи да седећи положај учини колико-толико подношљивом мочгућношћу за дремање. — И

УПОРНИХ

тврдили су се код Буне. Били су и даље на Новој Гвинеји, а све док су били ту за Аустралију није било мирног сна.

Ситуација је постала тешка. Почетком децембра 1943. године генерал Маркатур послао је из Аустралије појачање од петнаест хиљада војника, мноштво тенкова и других самоходних возила и — генерала Ајхелбергера. Предстојала је борба за Буну — борба на живот и смрт.

САМИ НА РТУ

Окршај је почео стравичним нападом савезничке војске. Из колико цеви и из којих све врста оружја се пуцало — никад се неће сазнати, али се чинило да од ураганске ватре подрхтавају и небо и земља. Река људи, Америка-

наца и Аустралијанаца, куљала је према невеликом појасу уз обалу мора, околини села Буне.

Јапанци су се жилаво бранили из стотине бункера, са дрвећа или укупани. Први налет савезника није успео. Ни други. У трећем се незнатно напредовало. Бојиште је све више личило на кланицу. Гранате и бомбе разносиле су делове људских тела на све стране, бајонети су севали. Јапанци урлали и узвраћали јуришем, а тешко рањени чинили све да устану и наставе даље.

Наредник Бочер успео је да се са својим водом пробије до пешчаног рта који је задирао педесетак метара у море. Био је то први и веома значајан пробој. Бочерови људи су успоставили мостобран, али он није могао да се одржи: с леве и десне стране рта налазили су се мисионарски дом и село Буна. Чим

се пробио на рт и начинио ршум међу Јапанцима, требало је да Бочер повуче вод. Међутим, он то није хтео. Ни његови људи нису желели да узмакну. Наравно, наредник и осамнаест војника убрзо су се нашли опкољени. Генерал Ајхелбергер није могао да им помогне. Једино што је успео то је да им дотури храну и муницију.

— Храбри јесу, али им нема спаса! — узбуђено је рекао.

Био је у праву. Чим су Јапанци згуснули обруч око рта, Бочеровим војницима није се ништа више могло додати. Старом генералу било је жао младина.

ПОТРЕБНЕ СУ НАМ ПАНТАЛОНЕ, ГЕНЕРАЛЕ!

Наредник Бочер био је свестан шта је учинио. Наредио је војницима да ископају рупе широм рта и да се по један или двојица притаје у њима. Још пре него што су Јапанци затворили обруч упитао их је да ли желе да остану. Уместо одговора грмањ Чарли понудио му је жвакаћу гуму лежерно пребацијући своју из једног у други крај уста.

— Наредниче, кад се све ово заврши, идемо код Персијеве маме на питу с јабукама, важи!?

Бочер се насмејао и у песак спустио митраљез, једино теже оружје које је вод имао.

Јапанци су насрнули пред зору. Јуришали су обалом уз дивље покличе. Бомбе и минобацачке гранате падале су по пешчаном рту као градоносна зрна. Бочерови људи узвратили су пакленом ватром косећи помахнутале непријатељске војнике. Убрзо је простор око рта био сав прекривен лешевима.

Непријатељ се повукао. Дан је донео затишје. Бочерови момци прошли су више него добро: само неколицина лакше рањених.

Чим је пала ноћ, Јапанци су се опет појавили. Газили су море уз обалу. Нису успели да се прикраву. Надирали су као мрави. Дочекали су их митраљез и машинке и засули оловом као киша. Бочер се питао одакле их толико пристиже.

Вод је издржао и тај напад, али је изгубио неколико војника. Преживели нису размишљали о смрти. Остали су на мостобрану убеђени да имају мало

изгледа да поново виде дом и породицу и сада је било бесмислено бавити се тиме.

Пред зору Јапанци су изнова покушали са прикрадањем. Ни тај налет није успео. Вод је неколико дана одбијао нападе, проређивао се, али опстајао. Генерал Ајхелбергер није могао да се начуди храбрости Бочерових момака. Свашта је видео у рату, овако нешто — никад! У њему је почела да се буди нада да ће Бочерови људи успети да одрже мостобран. Учине ли то док се главнина снага не пробије, битка за Буну биће решена.

Бочерови војници учинили су немогуће: без хране, воде и сна остали су на мостобрану. Усхићен њиховим подвигом, генерал Бајерс сбишао их је после пробоја савезника и замолио да остану на положају још мало, а затим раздрано угитао:

— Момци, шта вам треба, само реците.

Изморени Бочерови људи тупо су гледали испред себе и ћутали. Једва су стајали на ногама. Генерал је био спреман да им испуни сваку жељу макар тражили јаја од препелице, а он морао да пошље човека на крај света по та јаја! На поновљено питање један Бочеров војник окренуо му је леђа и сагао се. Задњи део његових панталона био је потпуно нагрижен од воде у рупи. Показујући прстом голо тело, војник је узвикнуо:

— Панталоне, генерале, панталоне нам требају, зар не видите!...

Буна је пала после непуна два месеца. Савезнички губици били су ужасно велики: на списку мртвих и рањених нашло се више од седамнаест хиљада људи!

Изјава генерала Ајхелбергера:

„Никад нисмо изгубили тај мостобран. На моју препоруку, савезнички командант унапредис је Бочера у чин пешадијског капетана због изузетне храбрости на бојишту. Бочер је био један од најбољих Американаца које сам икада срео. Рођен у Немачкој, још је говорио с лаким немачким акцентом. Као убеђени антифашиста дошао је у Сједињене Америчке Државе почетком тридесетих година, студирао је годину дана на Калифорнијском универзитету, а затим је отишао у Шпанију да се бори против Франка. Његово борбено искуство било је ванредно корисно у Буну. Две године касније погинуо је у борбама на Филипинима...“

М. Тодоровић

МЕНАЖЕРИЈА НА ЛИЦУ

Мода вештачких женских младења настала је у 16. веку у Француској. Помодна „тачкица“ првобитно није имала никакве везе ни са лепотом ни са модом: даме су је носиле као „лек“ против зубобоље.

А да им заиста ни на крај памети није падало да би младежи могли и да их красе, доказ је чињеница да их нису лепиле на кожу, већ на траке од свиле и баршуна које су потом омотавале око главе као облоге.

Онда је, једног лепог дана, нека кахиперка схватила да та црна тачка истиче њену белу пут, па се дрзнула да то и осталом свету прикаже. Ускоро ниједна лепотица која је иоле држала до себе није могла ни да замисли да се прикаже јавности без изазовног украса на бради, образу, разголићеном рамену или неком другом делу тела. (Било их је, разуме се, и на скровитим местима где су њиховој лепоти могли да се диве само срећници.)

Обична, смеђа или црна, тачкица брзо би изгубила драж да помодарке, као што се од њих и очекује, нису почеле да лудују. Младежи су се правили у безброј облика: округлом, правоугаоном, чртвртастом, овалном, облику полумесеца, српа, а бледуњава лица одважнијих дама красиле су чак и силуете птица, риба — једном речју, права правцата менажерија.

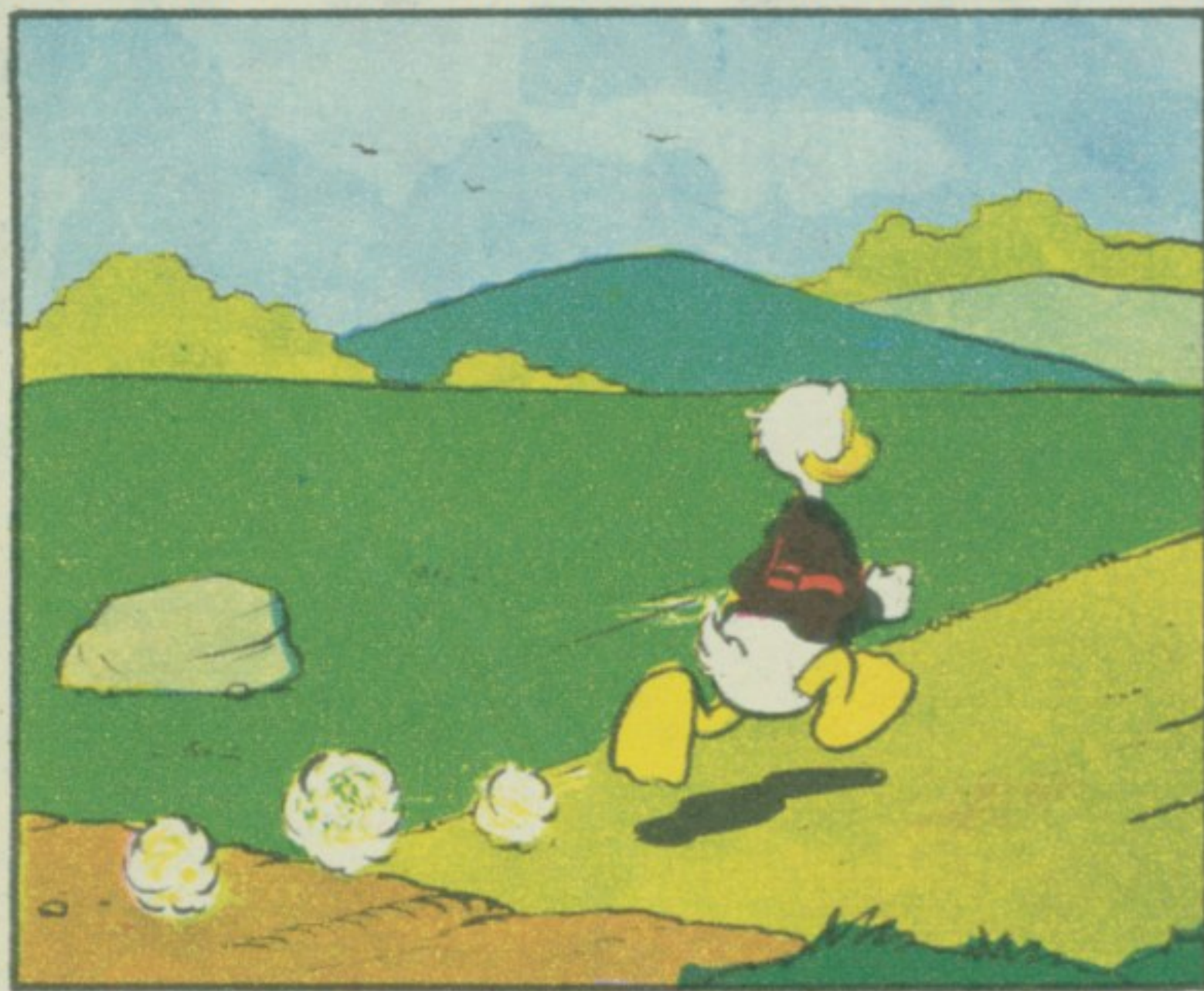
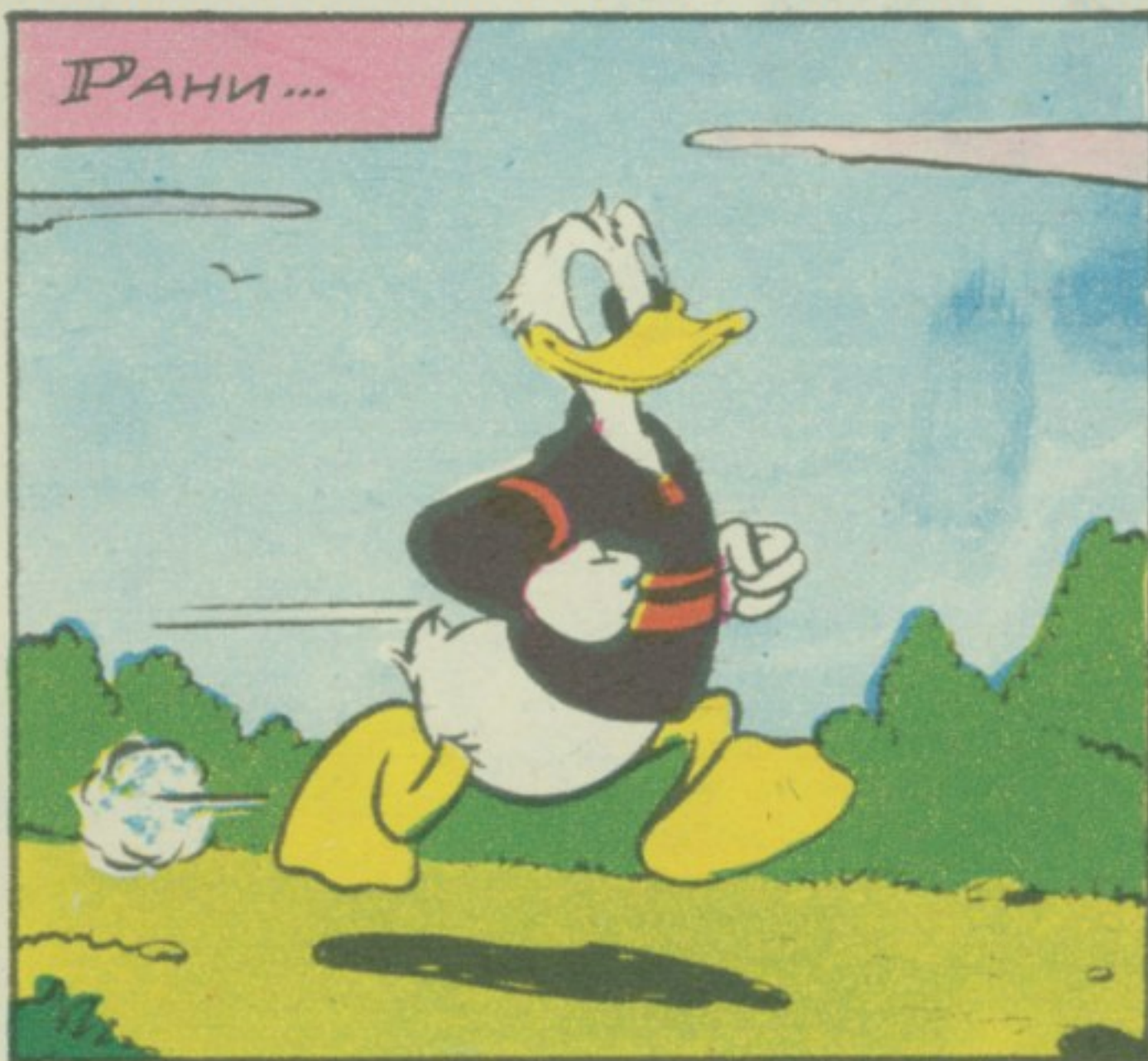
Женски део двора Луја XII позеленео је од зависти када се нека, још сасвим млада и не тако чувена лепотица, усудила да лепоту своје пути истакне силуетом раскошне кочије коју су вукла четири коња.

Као и свака друга, и ова мода је прошла. Потом се, по истом правилу, још много пута јављала и ишчезавала.

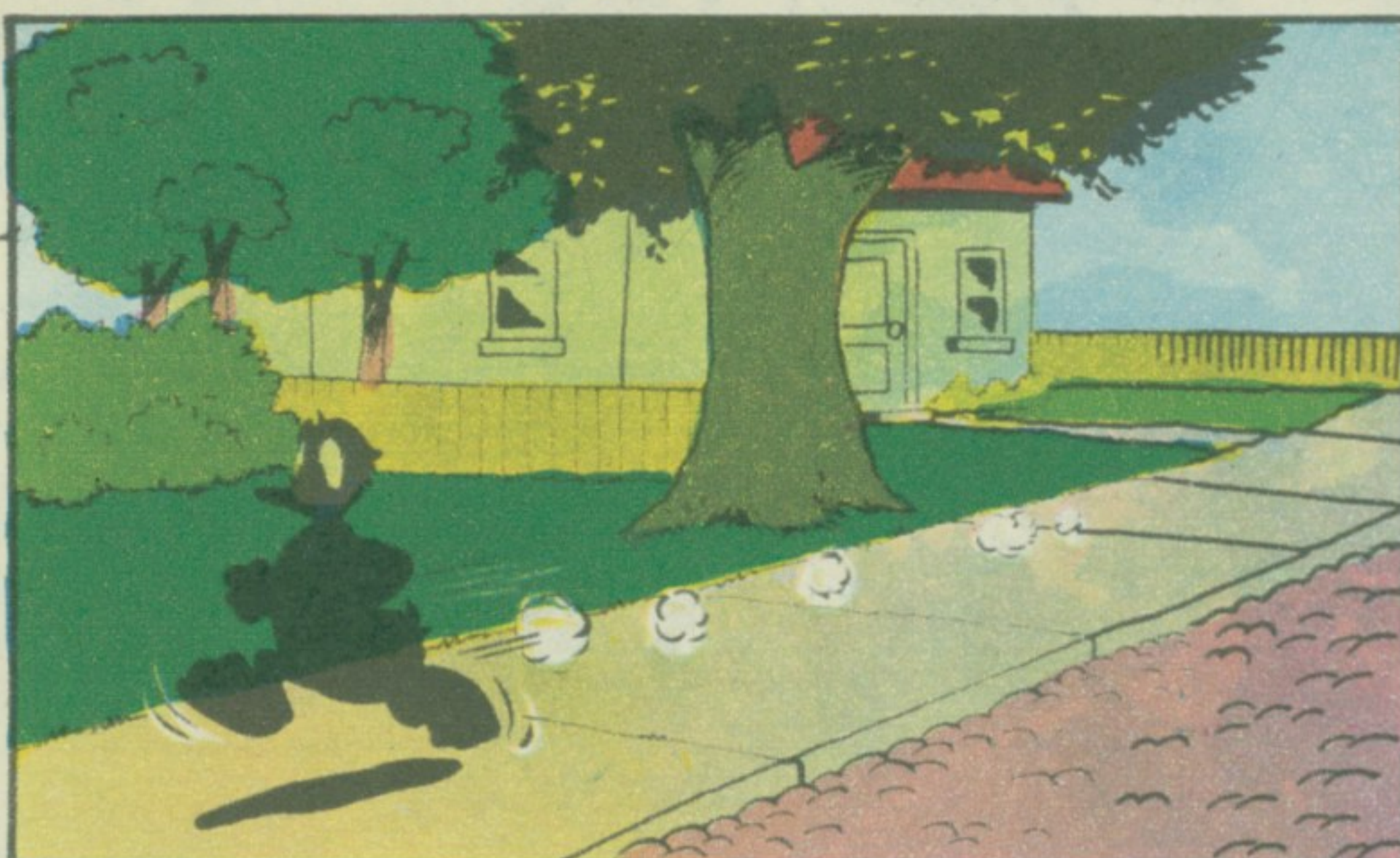
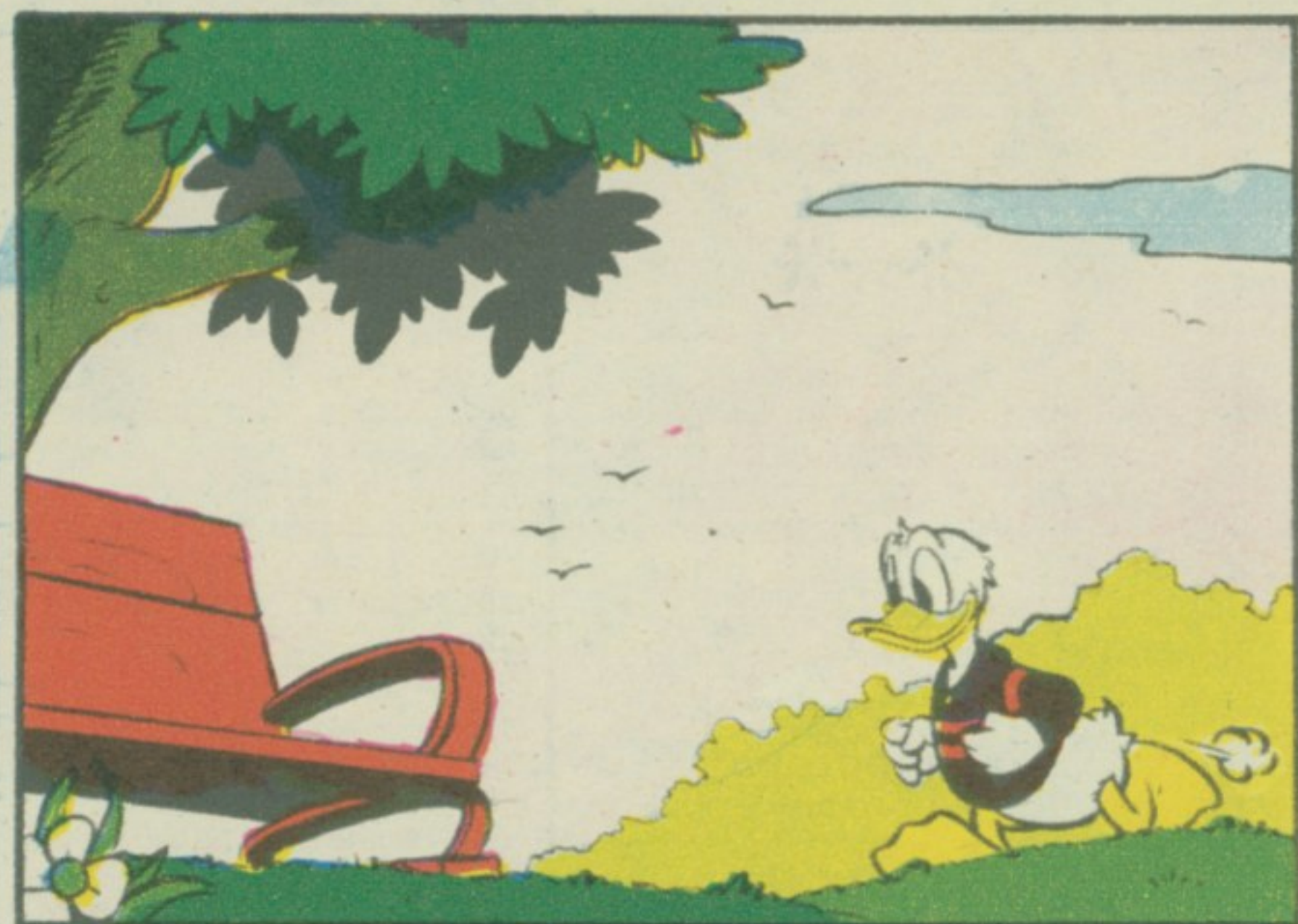
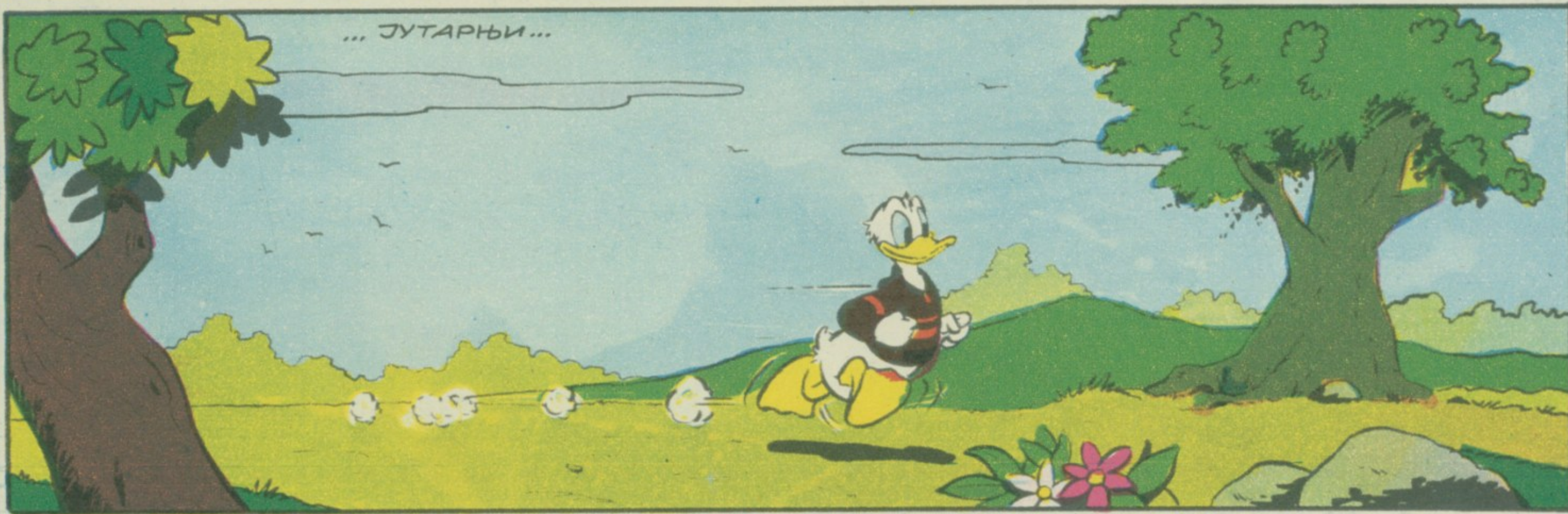
WALT
DISNEY

ПАЈА ПАТАК

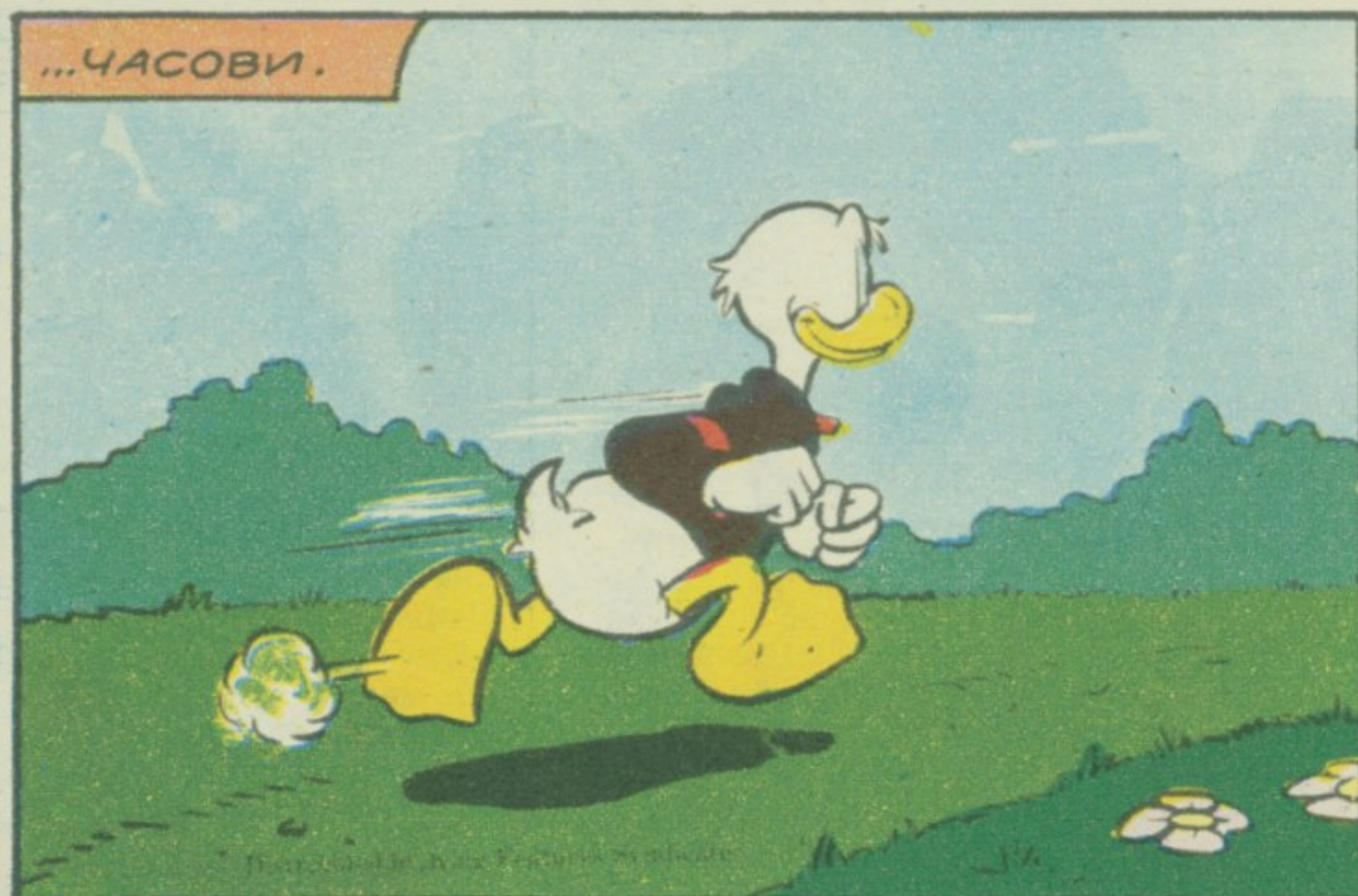
РАНИ...

...ЈУТАРЊИ...

...ЧАСОВИ.

ТЕК САДА МИ ЈЕ ЈАСНО ЗАШТО
СПАВАШ НА ПОСЛУ!

Copyright © 1980
Walt Disney Productions
Walt Disney Pictures
Walt Disney Pictures

10-26

ЧУДО У ПОДГОРИЦИ

Сунчан топао дан и змамио је на уске улице Подгорице (дашњег Титограда) много света. Људи града на Морачи и Риџници нису ни слутили да ће тог 9. јуна 1903. видети нешто што никад нису видели, нешто што ће умногоме изменити начин њиховог живота.

Од Везировог моста, прво лагано а затим све јаче, чуло се шиштање и крклање праћено облацима дима. У недоумици људи су застајкивали, окретали главе према необичном звуку и збуњено се згледали. Главном улицом се котрљало неко чудовиште на точковима праћено буљима дече. Необичан облик није толико зачудио пролазнике колико чињеница да сво „чудо невиђено“ нису чули коњи.

Старији су се крстили или склањали на безбеднију удаљеност видећи да ова метална грдосија напред има и два велика ока. Иза великих прозора седео је човек који је у рукама држао некакав точак и, чинило се, управљао „кароцама“ без коња.

Пред поштом на Немањиној обали човек је изненада стиснуо неку крушколику гуму која је била причвршћена са његове десне стране и Подгорицом се разлегао звук какав се дотад није чуо. Окупљени су се зачас разбежали на све стране и „кароце“ без коња зауставиле су се пред поштом. Из њих је, у пратњи неколико поштанских службеника, изишао Јован Поповић, главни управитељ пошта и телеграфа Црне Горе. Док су службеници износили пошту и уносили ону за Никшић, око необичног четвороточкаша окупила се маса света. За управљачем је поносно седео млади Мило Томановић кога су са свих страна обасули свакаким питањима, те шта га гони кад нема коња, шта се то „о-страг пуши“, где је научио да управља — шофира.

Кад је пошта сређена, Мило Томановић је изишао, узео криво гвожђе курбл, окренуо неколико пута и „кароце“ без коња поново су се огласиле и, заплуснувши гомилу окупљених густим димом, нестале у правцу Никшића.

Кренувши са Цетиња преко Подгорице за Никшић први поштански путнички аутомобил је закорачио у историју јер је Црна Гора постала прва европска држава која је увела у саобраћај аутомобил за превоз поште и путника.

ЗАБРАЊЕНО ЗА БОЛЕСНЕ

Све до 19. века Црна Гора је могла само да сања о путу којим би се кретала кола. Народ је једино на коњима могао да преваљује већа растојања а бољи јахаћи пут био је само онај што је водио од Цети-

ЦРНА ГОРА ЈЕ ПРВА ЗЕМЉА У ЕВРОПИ КОЈА ЈЕ УВЕЛА АУТОМОБИЛ У ПОШТАНСКИ САОБРАЋАЈ. »КАРОЦЕ« БЕЗ КОЊА ИЗАЗИВАЛЕ СУ ВЕЛИКО ИЗНЕНАЂЕЊЕ У НАРОДУ.

ња преко Његуша до Котора.

Моћна Аустро-Угарска која се у то време граничила са Црном Гором изградила је за своје потребе пут уз Ловћен према Крсцу и Његушима, а после петогодишњих радова овај за тадашње прилике најбољи црногорски друм стигао је 1884, у дужини од двадесет пет километара, до Цетиња. То као да је био подстрек да се још полетније настави грађење нових путева. Мала је Црна Гора брдовита и каменита, путеви су, и поред много кривина и успона од којих су неки износили и 1600 метара, били широки по пет метара колико су и налагали тадашњи закони.

Већ 1895. у Црној Гори је уведен први прави саобраћај: Цетиње са Котором повезивала је дилижанса која је поред путника превозила и пошту. Кочијаш се налазио на високом седишту и био обавезан да специјалном трубом даје знак за полазак, долазак и пролазак кроз насељена места. Кров дилижансе био је резервисан за пртљаг путника и поштанске пошљике. Нешто касније, 1897. године, пошта Црне Горе се модернизовала и у саобраћај увела кола звана омнибус са више седишта, уредила зграде за смештај коња и кола, основала и опремила радионице и све оно што је било потребно за редован саобраћај.

Ред возње је, као и данас, зависио од годишњег доба те је постојао тачно утврђен распоред саобраћаја за зиму и лето. Строго се водило рачуна и о чи-

стоћи путника, па у возила нису примани они који су боловали од заразне болести.

Саобраћај се развијао све више да би већ 1902. године у Црну Гору стигао први аутомобил. „У недељу вечер стигао је на Цетиње први аутомобил из Котора. У њему је био принц Бурбонски, син Дон Карлоса, шпанског претендента који служи у царској руској гарди“, објавио је 6. јула 1902. „Глас Црногорца“. Додајмо да је, наравно, изазвао незапамћено интересовање мештана, и не само њих.

БЕЖ' ТЕ, ТРУБА СЕ ЧУЈЕ!

Управа пошта и телеграфа видела је добру прилику да свој саобраћај побољша и модернизује, па је исте године Јово Поповић, главни управитељ пошта и телеграфа Црне Горе, упутио молбу француском аутомобилском друштву »Delahaye« из Париза да му пошаљу нацрт аутомобила са комплетним описом и ценом. Молба је одмах услишена и Управа пошта је уз праву рату отплате — 8000 франака — послала захтев да аутомобил буде израђен од солидног материјала, нарочито доњи делови јер путеви у Црној Гори нису били баш најбољи.

Маја 1903. аутомобил је преко Трста паробродом допремљен у Котор одакле је стигао на Цетиње где је

морао да чека одобрење Министарства унутрашњих дела да се увде у саобраћај. Све до 9. јуна.

А седмог јуна „Глас Црногорца“ је на ударној страни објавио саопштење о увођењу првог аутомобила у поштански саобраћај Црне Горе. „Кароце“ без коња, писало је, могу да приме шест путника а морају да се због уских путева крећу врло малом брзином. Путницима је саветовано да се не плаше аутомобила јер нема никакве опасности, а осталима да су дужни да се склањају са пута кад чују трубу. О-

ковима био мањи него на задњим.

Први аутомобил је изазвао незапамћено интересовање код Црногораца у свим местима кроз која је пролазио. И старо и младо хрлило је на друм да види „чудо невиђено“.

Међутим, ово „чудо невиђено“ видело је многе невоље на црногорским путевима, посебно гуме на оштром камењу. Мала је брзина „кароце“ без коња била ограничена на 15 километара на час, па је раздаљину од Цетиња до Никшића прелазио од зрака до мрака, често су се

Манета првог поштанског аутомобила у Европи из 1903. године.

бјављен је и распоред поласка са главних станица: Цетиња, Подгорице, Никшића, Котора.

Аутомобил са два цилиндра имао је 14-16 КС, био дугачак четири а широк 1,85 метра, а занимљиво је да му је обим иначе твр-дих гума на предњим точ-

ломиле осовине, кидао се каиш са задњег точка. Ипак, аутомобил није дуго остајао у квару јер је шофер Мило Томановић знао све да поправи. У међувремену се пошта преносила дилижансом.

Први црногорски и европски аутомобил за пренос поште саобраћао је, са мањим прекидима, све до 1907. године када је Управа пошта расписала оглас на многим језицима о давању под закуп права на пренос поште. Убрзо су друмовима Црне Горе путовали многи аутомобили превозећи путнике и преносећи пошту.

»Delahaye« из Париза поново је изишао на друм јула 1910. године служећи техничким потребама поште и изградњи телефонских линија и инсталација у Црној Гори. Међутим, кварови су сада били чешћи и већи па је после две године на јавној лиценцији продат једном приватнику који га је користио за време балканских ратова. Ту му се и губи сваки даљи траг.

КРОМПИР ТА ЧАРОБНА КРТОЛА

Многе народе је отхранио. У добрим временима био је омражен, у тешким омиљен. Када га је енглески морепловац сер Волтер Рали донео из Јужне Америке у Европу, прво је служио као украсна биљка у Француској.

Поља у Сједињеним Државама засејана кромпиром простиру се унедоглед.

Од свег цвећа француски краљ Луј XIV највише је волео кромпиров цвет.

Ретко је који плод достигао такву важност као намираица, а да га толико презиру — каже енглески историчар Р. В. Саламан. И заиста, духовита народна уста, иста она која га с апетитом жваћу, једва чекају прилику да га нападне, јер им га је помало на врх главе... Кромпир омакве епитете носи још од пре неких 450 година када су га код перуанских домородаца открили шпански омаквачи на челу са Писаром. А тако је и данас: 1930. године на западу се појавила књига „Тријумф медицине“ у којој су „учене“ главе најозбиљније тврдиле да је један од разлога за пропадање „духа и обичаја“ у Европи — кромпир. И у најмодернијим куварима још можете да наиђете на тврдњу да кромпир гоји и да вреди за јело само ако претходно прође кроз свињски желудац, па на сто стигне у облику шницле. Велика заблуда, баш као и случај са Французима који су вековима били одушевљени прелепим кромпировим цветом — било га је чак и у вртovima Луја XIV! У неким земљама, опет, гајење „ђаволског плода“ било

је законом забрањено јер је, наводно, преносило лепру?! А у старој Пруској поље под кромпиром било је омиљено место за егзерцир где су официри оштро командовали! „Напред у кромпир, назад из кромпира!“ Зато није чудо што су циници закључили: кромпир? Како да не! Одлично је за свиње и војску.

СКУПЉИ ОД БЕНЗИНА

Али, увек кад би наишла тешка времена и црева почела жалосно да завијају, људи би се одмах сетили хранљиве кртоле. Међутим, тек негде половином 18. века Европљани су почели нешто озбиљније да се баве гајењем кромпира. У Пруској је лични пример морао да да сам Фридрих Велики не би ли тако некако убедио своје поданике да се баве његовом производњом. Народ је долазио, гледао и — крао!

Нешто слично остало је све до данашњих дана: ништа, осим можда угља, није познатије од светског рата толико крадено као кромпир. Цветала је црна

берза с „поврћем за војску“. Швајцарске новине „Ди Тат“ у зиму 1948. израчунале су да је на железници у јеку сезоне копања кромпира по глави једног путника долазило читавих 600 килограма! За време другог светског рата род кромпира је опао за читаву четвртину. Данас су СССР, Пољска, СР Немачка, Кина и САД са просечном годишњом производњом од 25 милиона тона кромпира прве на листи земаља-кромпирџија. Одмах после рата потрошња кромпира у тим земљама износила је, у просеку, око девет килограма месечно, да би данас порасла на пола килограма дневно. Не продаје се залуд кромпир у јесен и код нас на цаци. А површине под кромпиром, укупна производња и просечан принос пре и после другог светског рата у Југославији удвостручени су.

У међувремену „чаробна кртола“ доживљавала је своје успоне и падове. Сво друго, изгледа, чешће. За време блокаде Берлина, на пример, Американци су допремили огромне количине кртола. Из тог тешког времена је и овај виц о двама немачким девојкама

Енглески морепловац Рали донео је кромпир из Јужне Америке у Европу.

које су биле „сите“ кромпира:

— Више те не виђам са оним Американцем. Зашто? Колико знам он преко „баре“ има неку фабрику? — пита прва.

— Управо због тога — одговара друга. — Откад сам сазнала да је то фабрика за прераду кромпира, прошао ме је сваки апетит за њим!

После ратних и првих послератних траума („Никад више кромпир!“) уследио је снобовски талас („Кромпири су тако обични!“) и на крају дошао је покрет за мршављење („Кромпир тако гоји!“). Због свега тога произвођачи овог артикла почињу да га увозе. Ипак, временом кромпир се поново цени као важан тржишни артикул, уводе се и класификације по квалитету (екстра. I, II и III). Све то, међутим, није могло да спречи смањење његове потрошње, нарочито у развијеним земљама с вишим стандардом.

Тренутно се у Европи гаји око 150 сорти кромпира мада стручњаци сматрају

воле једну врсту, у другом другу.

Од 1976. године цена кромпира на светском тржишту расте тако да је сада један килограм скупљи од литра супер-бензина или килограма квалитетних јабука? Могло би се слободно рећи да је ова „јабука из земље“ одједном постала деликатес. У Белгији, на пример, већина кромпира се набавља преко купаца, па се зато пиљарима у овој земљи за овакве прекршаје прети казном затвора и до пет година! А један очајан лондонски власник ресторана коме је било потребно седам тона кромпира понудио је у замену свој луксузни чамац, праву јахту. За овакве ситуације на тржишту најчешће су криве временске (не) прилике. Наиме, кромпиру који воли умерено топло и влажно земљиште, никако не одговарају врућа и сува лета. Отуд се тих неродних година у многим деликатесним радњама на западу поред ананаса, кавијара и других деликатеса нудио и скупочени кромпир у вакуум-паковању!

ИРСКА НАТАСТРОФА

Стручњаци за исхрану, када дискутују о значају кромпира за људску исхрану, увек воле да упоре и на такозвани „ирски случај“. Наиме, пре 135 година у овој земљи је нестасица кромпира довела до катастрофалних последица. У касно лето 1845. цео род кромпира уништила је најезда штеточина (код нас је најпознатија кромпирова златица — *Leptinotarsa decemlineata* — тврдокрилац величине једног центиметра, жут са десет уздужних пруга на покрљима; ларве и одрасли инсекти хране се зеленим деловима кромпира и

РАЗНОВРСНА УПОТРЕБА

КРОМПИР (*Solanum tuberosum*), једногодишња зељасти биљка из фамилије Solanaceae; лишће перасто, цвет бео, црвенкаст, љубичаст или плавичаст, плод жута бобица. Подземно стабло развијено са неправилним ваљкастим или округластим кртолама. Употребава се за људску или сточну исхрану, служи и за техничку прераду (алиритус и скроб). Садржи и алкалоид соланин, највише у клицама и перидерму. Успева готово у целом свету. Код нас постоји више врста доброг квалитета. Пореклом је из Јужне Америке, пренет је у Шпанију 1536. године...

да на тржишту неку важнију улогу има само њих двадесетак. Код нас се гаје такође различите врсте, али ми обично разликујемо бели или жути и розе. Први је бољи за кување, други за пржење. Неволја је само у томе што на београдским пијацама, на пример, сви продавци тврде да је њихов кромпир „иранџи“ (један од најквалитетнијих у земљи)! У неким крајевима више

наносе огромне штете). За само неколико дана, опет само у Ирској, лишће и кртола иструлили су услед деловања подмукле гљивице. Ради се о такозваном „кромпировом раку“, различном обољењу кромпира. Мрке трулеће израслине на кртоли изазива паразитна гљивица *Synchytrium*. У Ирској, где је исхрана становништва практично потпуно зависила од кромпира, за две године

Кромпир садржи 70 одсто воде и 20 одсто угљених хидрата који толико плаше љубитеље витке линије. Поређења ради: хлеб садржи три пута више масти и угљених хидрата. У кромпиру има и 1,1 одсто, за живот врло важних, беланчевина и само 0,5 одсто шећера. Сто грама ове кртоласте биљке има око 80 пула (калорија), јаја садрже дупло више, а кнедле чак четири пута више. Најкорисније хранљиве материје налазе се непосредно испод љуске — због тога кромпир не треба никад „дебело“ љуштити. Важан састојак је С витамин који може да покрије чак 50 одсто наших дневних потреба.

Зелени лист (1) прикупља сунчеву енергију, корење (2) воду и хранљиве материје. Изданак за нову биљку (3) налази се у кртоли (4) која се састоји од три врсте ћелија (мањи пртеж у горњем левом углу), ружичасте (А), мрке (В) и провидне и беле (С) ћелије раста.

умрло је преко сто хиљада људи од глади и тифуса. Спасевајући се, многи Ирци напустили су домовину и емигрирали у САД и Енглеску. Резултат: Ирска је 1841. имала 8,1 милион становника, да би после „кромпирске катастрофе“

1851. та цифра опала за милион и по!

Да кромпир није „безвезна“ намирница сведоче све више и тврдње многих научника који кажу да он садржи највредније беланчевине, има одређена дијететска својства и сиромашан је у џулима (бивше калорије).

Битка је дуго трајала да би тек 1976. године била збрисана погрешна слика о кромпиру као „хлебу сиромашних“, „запушачу за глад“. Бајке о „калоријској бомби“ све се мање чују. Јер, стварни узроци гојења ако се узима кромпир могу да буду само масни додаци — уље, бутер, маст. Због свега тога у свету се све више развија индустријска прерада кромпира (разни пиреи, помфрити, чипс, ваљушке, кнедле).

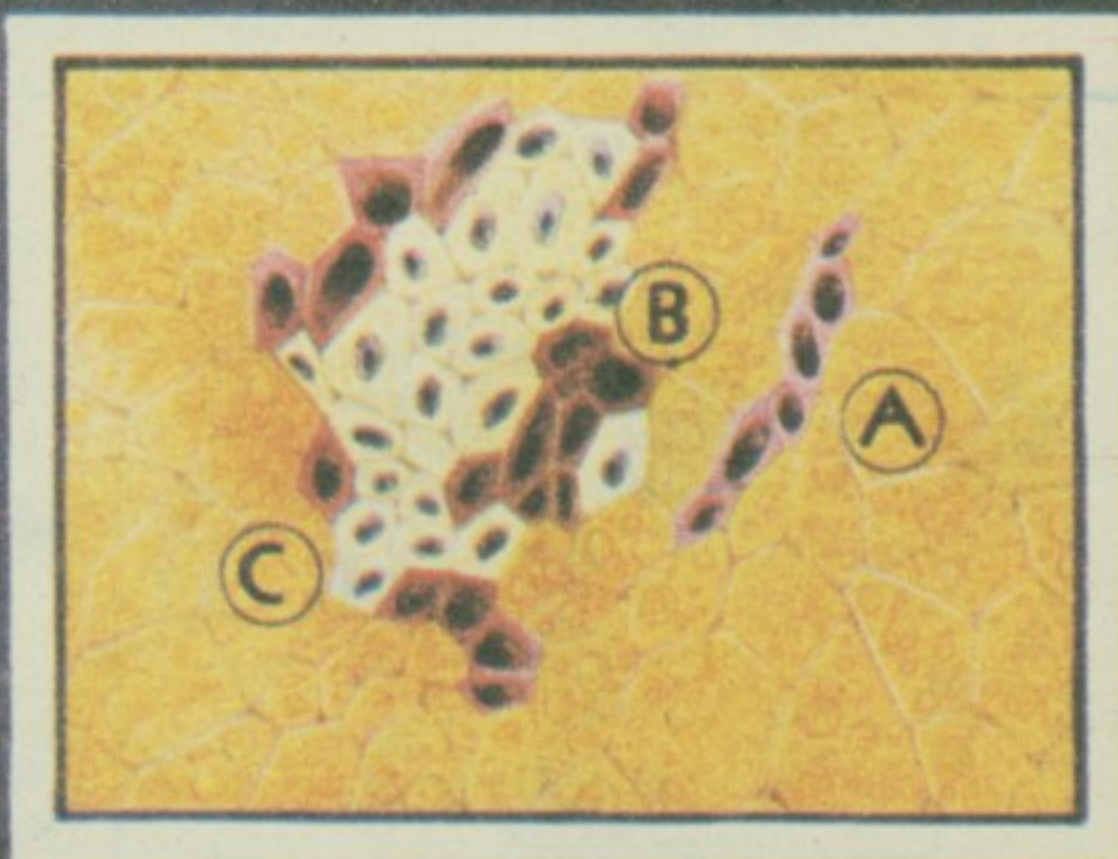
НЕ ГОЈИ!

Кад се једном ослободио оптужбе да је крив за гојазност, кромпир се нашао и у јеловницима најчувенијих светских ресторана. Највише се тражи ољуштени кувани кромпир, чији се укус побољшава додатим кварк-сосом, који је такође врло сиромашан у џулима (калоријама).

Љубитељи витке линије, највероватније, и не сањају да кромпир садржи и највредније витамине и минерале који су неопходни за здрав и дуг живот. Са пола килограма кромпира уз мало пилетине могу се покрити укупне дневне човекове потребе за беланчевинама. Кад се размажена непца не би бунила, 3,5 килограма кромпира дневно било би савим довољно човеку да се без икаквих штетних последица комплетно прехрани. А пошто се три четвртине сваке кртоле састоји од воде, која само прохуји кроз тело а не доноси никакав додатни килограм, кртоласти плод је најбољи обед за пуније особе!

Људи се у последње време боје да једу кромпир и због свих оних пестицида и свега онога чиме се њиве прскају данас. Таквима стручњаци саветују следеће: опасности нема, само никад не остављајте кромпир у близини јабука! Јер, јабуке излучују етилен, а кромпир онда брзо проклија и на тај начин се квари.

Најзад, који је кромпир бољи: ситан или крупан. Ни у лонцу ни у подруму нису најбољи они најдебљи, то се примећује по укусу и по љусци која се брзо смежура. А кад смо већ код величине, ево и једног рекорда: највећи кромпир уопште, бар званично, ископао је у јесен 1978. године један француски сељак. Примерак је тежио преко два килограма! На острвима Тристан да Куња у јужном Атлантику вредност кромпира не цени се по тежини, већ по броју. Тако, за четири кромпира тамо можете, по једном старом обичају, да купите на пошти марку за писмо. „Његово величанство кромпир“ захиста може и да.

КАКО ОНО БЕШЕ

мали квиз за свезналице

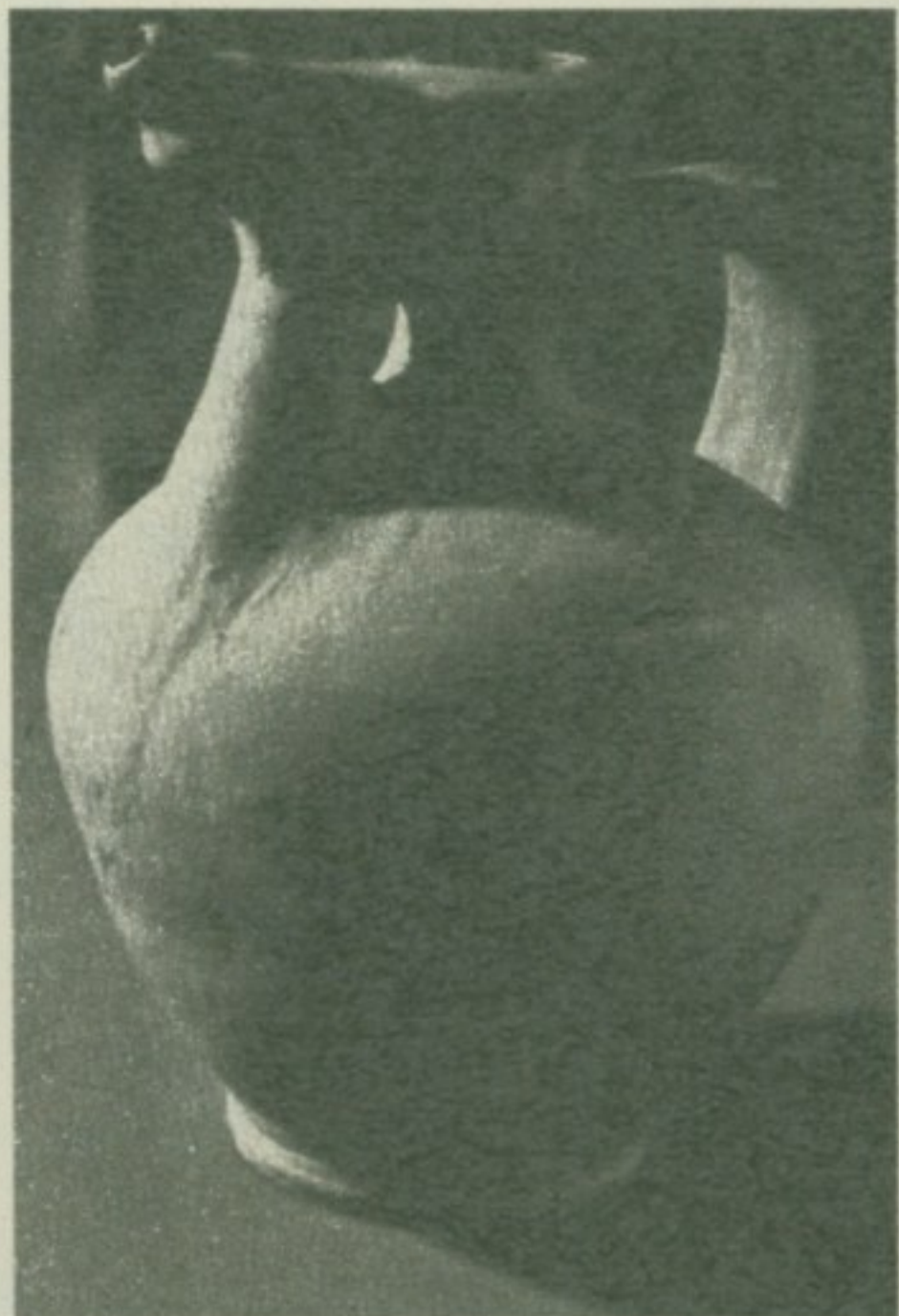
ТОП ЛИСТА СВЕЗНАЛИЦА:

Макси свезналица (9 до 12 тачних одговора)
Мини-макси свезналица (4 до 8 тачних одговора)
Мини свезналица (мање од 4 тачна одговора)

1

Вишеструки шампион тениског турнира у Вимблдону је Шведанин:

- Бери
- Блок
- Борг

4

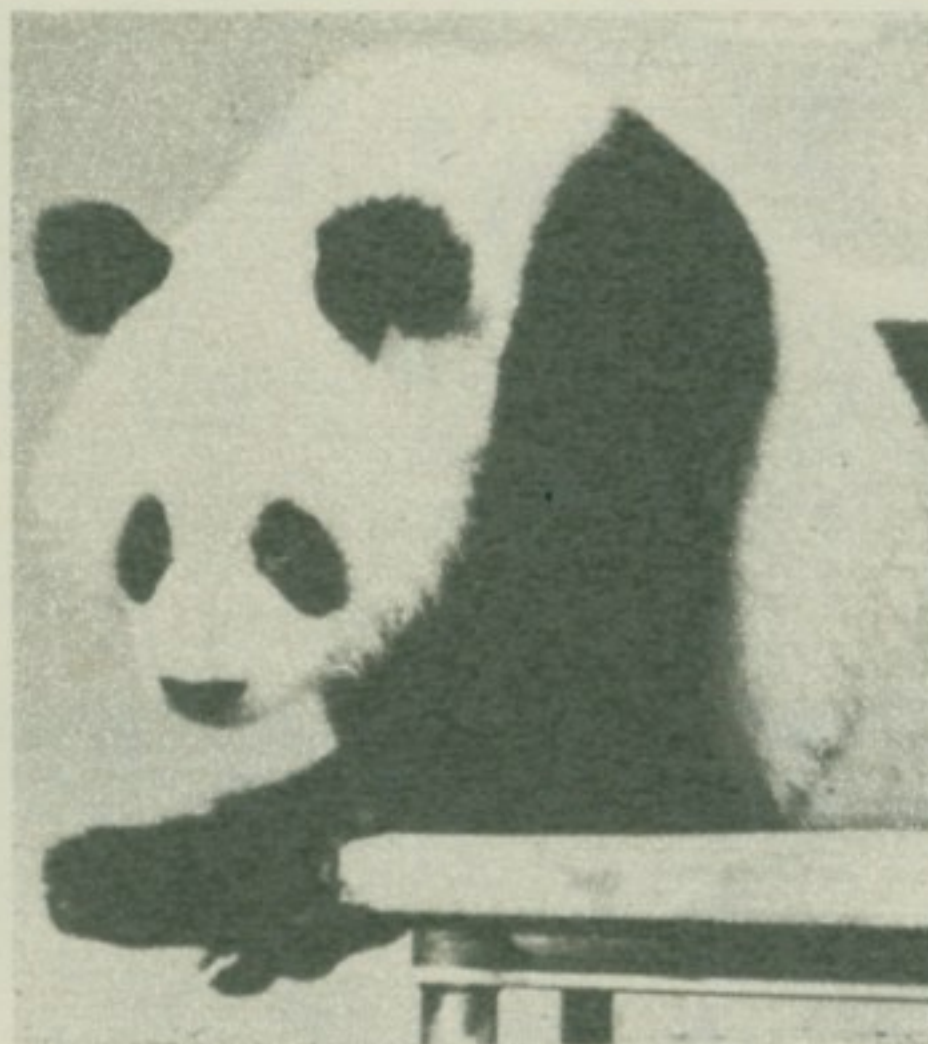
Посуда за пијаћу воду у Србији се зове:

- тепсија
- црепуља
- тестија

7

На ком континенту живи панда:

- у Азији
- у Африци
- у Северној Америци

9

Играо је у многим америчким филмовима, а презива се:

- Плезанс
- Паланс
- Полански

8

Украшен врх класичног стуба зове се:

- капител
- фриз
- доклат

10

Италијанска филмска глумица живи у домовини:

- да
- не

11

Ове познате стихове написао је:

- Његош
- Мажуранић
- Гундулић

Чаша меда
ишће чашу жути,
смешане
најлакше се ишћу."

ТАЧНИ ОДГОВОРИ:

- 1 — Борг; 2 — археолози; 3 — кљова; 4 — тестија; 5 — Елтон Џол; 6 — Дунава; 7 — у Азији; 8 — капител; 9 — Паланс; 10 — да; 11 — Његош.

2

Ови истраживачи су:

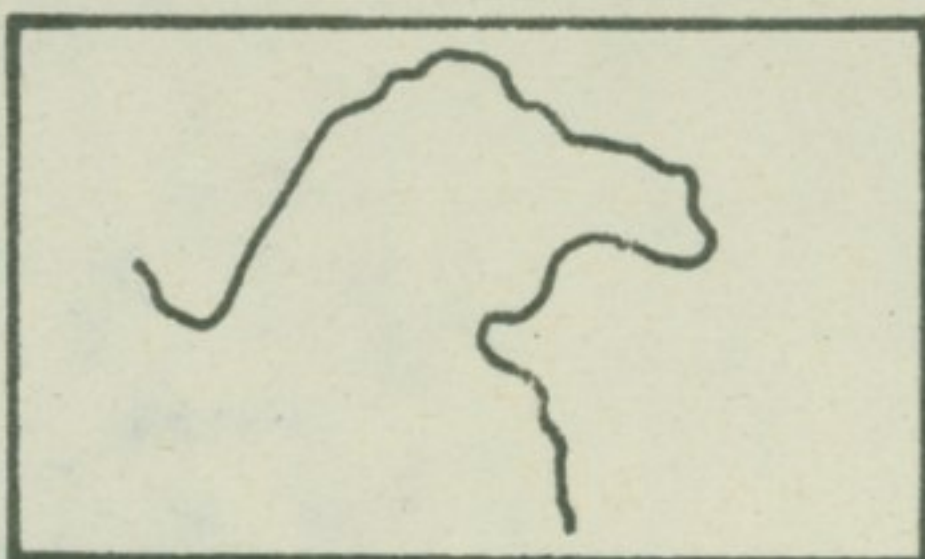
- спелеолози
- археолози
- футуролози

5

Ретко је без шљокица, али је ипак (лево) певач „крокодилског рока“:

- Макартни
- Присли
- Елтон Џол

6

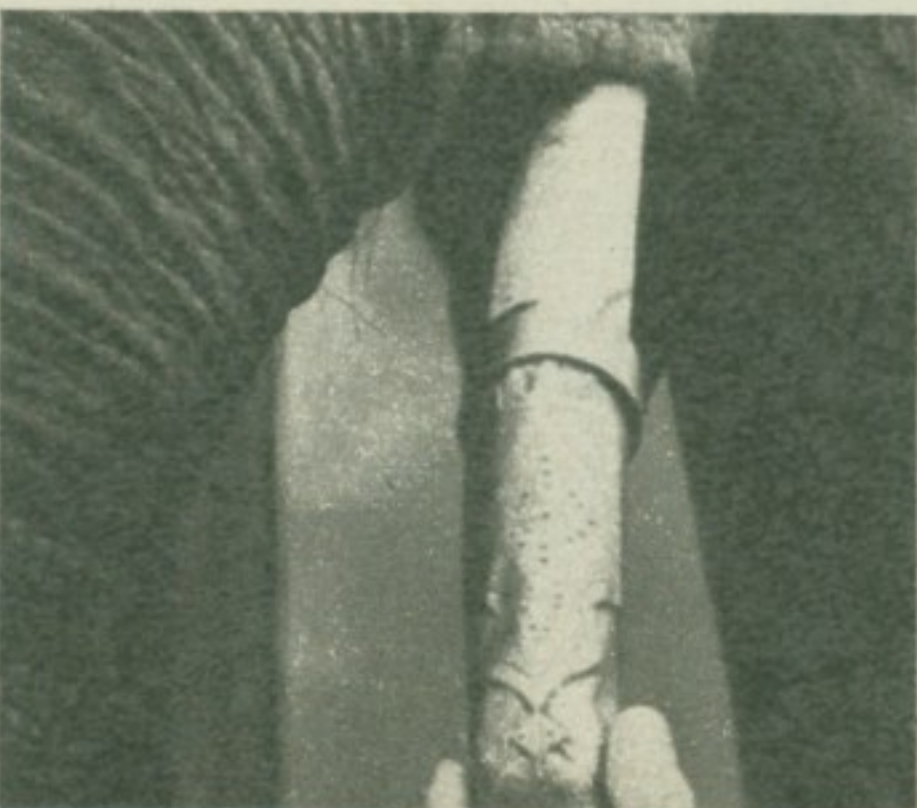
Груби обриси једног дела тока највеће реке која протиче кроз Југославију:

- Саве
- Дунава
- Дрине

3

Слонов зуб се зове:

- кљова
- кива
- кану

ЗАХВАЉУЈУЋИ НАЈВИШЕ СЛАВНОМ АРГЕНТИНЦУ, ТРКЕ АУТОМОБИЛА „ФОРМУЛЕ 1“ ПОСТАЛЕ СУ НАЈПОПУЛАРНИЈЕ ТАКМИЧЕЊЕ НЕУСТРАШИВИХ ВОЗАЧА.

Љубитељи аутомобилизма и данас, дужиста на којима се одржавају такмичења у „формули 1“, имају обичај да праве поређење: „Вози као Фанђо!“ Немали број професионалних возача и код нас има надимак — Фанђо. Једно име је тако постало појам не само изванредног аутомобилисте већ и возача који не прави удесе.

Већ сама чињеница да је пет пута био првак света у најпопуларнијој тркачкој „формули“ довољно говори каква је легенда био и остао овај знаменити Аргентинац.

ПРВИ АУТОМОБИЛ НА ПОКЛОН

Хуан Мануел Фанђо је рођен у градићу Балкарес, јужно од Буенос Аиреса, 24. септембра 1911. године. Као дете сиромашних родитеља, врло кратко је похађао школу и био принуђен да нађе запослење. Са дванаест година постао је разносач пакета у једној трговини мешовитом робом.

Свој посао обављао је бициклом и тада се родила љубав према возњи која ће га, неколико година касније, довести за волан аутомобила.

Интересујући се за моторе и механику, запослио се са 17 година у једној радионици. Слободно време посветио је возњи, учећи из дана у дан не само технику возње већ и законитости рада мотора.

Симпатичан и говорљив, стекао је много пријатеља и они су му поклонили први аутомобил верујући у њега и маштајући, као и он, да ће једног дана постати шампион. Био је то један стари „форд“ са којим се Хуан Мануел Фанђо храбро упустио у борбу са много савременијим и бољим машинама.

ОДЛАЗАН У ИТАЛИЈУ

Аргентина је земља фудбала, а аутомобилистички спорт, тада у „повоју“ налазио се негде при дну лествице популарности. Зато су награде на тркама биле довољне тек да се преживи од такмичења до такмичења.

Пуних десет година борио се Фанђо по друмовима

Јужне Америке доказујући свој таленат и кад је коначно постао национални шампион 1941. године — свет је ушао у рат. Хуан Мануел Фанђо морао је да сачека осам година да би се отиснуо преко океана и огледао са најбољим возачима Европе.

Наравно, одабрао је земљу у којој су се, у то време производили најбољи тркачки аутомобили у свету — Италију. Дебитовао је победом на стази у Сан Рему 1949. године у једном „масератију“ који је сам купио. Ускоро је добио и две трке у Француској и настанио се у Европи. Ту је сачекао формирање „формуле 1“ и прве трке за „Велику награду“ („Grand Prix“) појединих земаља које су бодоване за светско првенство. Прво такво такмичење одржано је 1950. године.

Италија је имала три светски признате фабрике аутомобила које су имале своје возаче. Били су то „Алфа ромео“, „Ферари“ и „Масерати“. Но, ни у једној од њих није било места за Хуана Мануела Фанђа иако је већ уживао репутацију „најбољег аутомобилисте Јужне Америке“.

ПРОТИВ ФАРИНЕ И АСКАРИЈА

Разлог оваквог понашања Италијана према натурализованом Аргентинцу лежао је у чињеници да су у то време, на врхунцу славе била двојица домаћих аутомобилиста — Ђузепе Фарина, звани Нино (1906—1966) и Алберто Аскари (1918—1955). Љубимац Италије био је Нино који је, зарађеним новцем, завршио медицински факултет и постао лекар. Био је звезда фирме „Алфа ромео“, док је Аскари, најмлађи од тројице великих, возио за „Ферари“.

Хуан Мануел Фанђо био је, што се фабричке „заштите“ тиче, „приватник“ и возио је „масерати“. Те 1950. године, од пет трка за „Велику награду“, Фанђо је добио три, док је у две морао да одустане због квара на мотору. Први светски шампион постаје Нино Фарина, али Фанђо се коначно доказује у Италији и добија посао у „Алфа ромеоу“ као „повереник“ ове фирме за Јужну Америку. Враћа се у

СПОРТСКИ ПОДВИЗИ

ХУАН МАНУЕЛ ФАНЂО — петоструки првак света у аутомобилизму

ОД РАЗНОСАЧА ПАКЕТА ДО МИЛИЈАРДЕРА

Буенос Аирес али сада без материјалних проблема.

Следеће, 1951. године, Фанђо је надмоћно освојио титулу светског првака. Дечачки сан из старог „форда“ коначно је остварен.

Али, као и сваки сан и овај доноси непријатно буђење: следеће сезоне побеђује Алберто Аскари и, што је трагично по Фанђа, на конкурентском „Ферарију“! Фанђо је добио отказ... Прелази у тим „Масера-

а Немци га због две блиставе победе на Нирнбургрингу („Велика награда СР Немачке“) називају „Његово Величанство Фанђо“.

Једина мрља у те две сезоне је погибија Алберта Аскарија на тренингу у Монци (Италија) 1955. године. Тако се угасио живот најбољег аутомобилисте кога је наш сусед икада имао.

Смрћу Аскарија „Ферари“ је остао без свог најбољег возача и Фанђу ну-

гентину која га слави као националног хероја и као богат човек купује кућу у Буенос Аиресу и неколико аутомобила.

Но, овај успешни бизнисмен, најрадије вози — бицикл. Само, сада не да би разносио пакете из продавнице мешовитом робом већ ради здравља и рекреације...

...

Можда је и сама чињеница што је једино до да-

Хуан Мануел Фанђо, окружен механичарима, седе за управљач „масератија“, аутомобила којим је освојио прву и пету титулу светског првака.

тија“ и успева да Аргентина, први пут до тада, организује једну трку за „Велику награду“. Хиљаде људи из свих крајева земље долази да види свог идола Фанђа са победничким венцем али Аскари квари веселе: побеђује и, доцније, поново постаје првак света. Фанђо је потучен и утучен, напушта „Масерати“ и прихвата понуду „Мерцедеса“ који такође конструише болиде „формуле 1“ да вози за њих 1954. године.

То је одлучујући тренутак у каријери храброг Аргентинца: два пута за редом постаје првак света.

ди фантастичну суму од пола милијарде лира за потпис двогодишњег уговора, Фанђо пристаје али на половину суме и половину рока. На обострано задовољство, Аргентинац је поново првак света.

ПОВРАТАК БИЦИКЛУ

Последњу, пету титулу светског првака осваја 1957. године за воланом „масератија“. Са 24 победе у тркама за „Велику награду“ аутомобила „формуле 1“ повлачи се са стазе у 46. години.

Коначно се враћа у Ар-

нас успео пет пута да буде првак света довољна да га сврста на прво место у историји трка „формуле 1“. Међутим, и много шта другог говори у прилог Аргентинцу: возио је у време када су „болиди“ били мање савршени него данас, а сваки квар на њима значао и одустајање јер није било таквих техничких могућности да се чак и пробушена гума брзо промени у „боксу“. Друго, никад није имао озбиљнији удес нити је неки изазвао.

Тридесет прва сезона трка „формуле 1“ управо је почела и можда ће се у њој родити нови Фанђо.

Родољуб Марковић

МИМИКРИЈА
ИЛИ КАКО
САЧУВАТИ
ГЛАВУ

ШТО ЈЕ ЛЕБДЕЛИЦИ

ЈЕДНА СЕВЕРНОАМЕРИЧКА ВРСТА ПАУКА ПРОВЕДЕ ЧИТАВ ЖИВОТ ПРЕТВАРАЈУЋИ СЕ ДА ПРЕДЊИ ПАР НОГУ — УОПШТЕ НЕМА. МАДА НА ТЕЛУ НЕМАЈУ НИШТА ШТО БИ МАКАР ИЗДАЛЕНА ПОДСЕЋАЛО НА ЖАОКУ, ЛЕПТИРИЋИ ИЗ ПОРОДИЦЕ *SINTOMIDA* ПРАВЕ СЕ ДА ЗНАЈУ ДА УБОДУ.

Н ије мајмун глуп. Ако му се једном и омакне да прогута осу, изгледа да ће болно-печкаву грешку поновити заиста су мали. Експерименти показују да и гуштери и птице веома брзо науче да избегавају осе, пчеле и стршљенове. У савлађивању болне лекције прождрљивцима свесрдно помаже и природа која је „несварљивим“ залагајима подарила јарке, опомињуће боје.

Но, мајмун из малопре наведеног примера ипак није довољно паметан и да варљиву муву лебделицу разликује од осе. Није ни чудо: лебделице и бојом и шарамом и обликом тела, па чак и понашањем, толико личе на осе да и искусни ентомолог лако може да се превари. Неке од ових имитаторки — оне најбоље — отишле су тако далеко да чак и када их ухватите не признају да су поражене: зује баш као праве осе.

СКАКАВАЦ ФОЛИРАНТ

Стручно гледано, муве лебделице упустиле су се у „игру“ мимикрије (од грчке речи *mimēōmía* опонашам) у којој животиња бојом, обликом тела, па чак и понашањем подражава или неку другу врсту или пак предмете из природне средине. У оба случаја смисао „маскирања“ је исти: опстанак. Кад се ими-

татор стапа са сколинсм, постаје мање уочљив за природне непријатеље, кад опонаша неку другу врсту, „бира“ увек ону која поседује одбрамбени механизам због којег је се грабљивци клоне.

Можда су најдаље у стапању са околинсм догурали паличњаци. Ови блиски рођаци бубашваба и скакаваца толико личе на гранчице да их је веома тешко уочити уколико не учине грешку и помере се. Али, и многе друге животиње труде се да што мање западају за око непријатељима: бројни становници мора су прозирни, пустињске животиње обично имају боју песка, тропски лептир калима подсећа обликом на лист, камелеон је ушао у пословице због особине да мења боју кад год промени подлогу, а бела јаребица је име зарадила само због оних пар зимских месеци када јој одговара да буде заиста бела, мада је највећим делом године њено перје смеђе.

Када се већ неко имитира, важно је да тај неко буде отрован или у најмању руку неукусан за јело и наоружан жаоком. Како поменуте особине красе припаднике веома распрострањеног реда *Hymenoptera* у које спадају осе, мрави, пчеле, стршљенови и други опасни спнокрилци, то су *Hymenoptera* и најчешће имитирани „сој“ међу инсектима.

Мрави су, знамо, изузетно вредна створења, али их красе још неке особине: многи имају жаоке и луче врло оштру киселину. Зато се поједине врсте мањих паука страшно труде да у свему на њих личе. Једна северноамеричка врста, на пример, читав век проведе одбијајући да се служи предњим паром ногу: држе их испружене унапред машући њима као да су пипци. Зашто? Мрави имају шест ногу и антене, а пауци-имитатори осам ножица — све док их сами не претворе у мравље пипке.

На Борнеу живи скакавац који је за свој модел мудро изабрао веома ратоборне буљооке бубе пичарке, по једну за свако доба живота: на једну врсту личи док је сасвим мали, на другу у младости, а на трећу када достигне зрелост. Поменуто створење толико је вешто у имитирању да је једном у гледном музеју приредило немилу сцену: таварило је у једној збирци класификовано као буба пичарка све док га неки ентомолог оштрог ока није „раскринкао“ и управу уз дужно поштовање саветовао да скакавца-фолиранта смести на одговарајуће место, међу рођаке.

Да животиња спонаша опаснију и заштићенију, то је савршено јасно: имитатор слабије опремљен за опстанак тако стиче имунитет јер га грабљивице не разликују од узора. Овај тип мимикрије први је уочио и описао Енглец Хенри Бејтс, па се зато у науци тај вид подражавања и назива Бејтсова мимикрија. Објашњење ученог Острвљанина држало се све док после дугогодишњег теренског проучавања у Јужној Америци немачки природњак Фриц Милер није запазио да је подражавање могуће и између природно заштићених група!

Људима је лако да муву лебделицу разликују од осе: имитаторка има само пар крила према осиних четири и запањујуће вешто лебди у месту. Све то ипак није довољно птицама да би их разазнале, што мувама спасава главе.

Уколико сте мислили да у породици гуштера само камелеони мењају боје, преварили сте се: подједнако стручно чине то и гекони, аганиде и игваниде. Своју чудесну хемијску лабораторију камелеон ставља у погон не само да би се прилагодио окоolini, већ и у одговор на промене у интензитету светлости или температуре, а добар део боју мења и са расположењем. Има, рецимо, таквих који се када их поразе, од муке обоје бледозелено. Слично поступају и индијски гуштери крвошје: код њих поражени задржавају своју „богомдану“ сивкасту или мрку боју, док се победници слављенички обоје у црвено. Да ли случајно, тек губитнички сиве и мрке боје су и сталне боје женки.

Лептири из породице *Sintomida*, рецимо, имају крв врло непријатног укуса, сасвим ваљан разлог да их се грабљивице клоне. Лептирићима то, ипак, није довољно: светлије обојеним површинама при основи трбуха имитирају осин пословично узан струк, неке врсте развиле су чак и дугачак израштај у виду легалице оса потајница, а код неких мимикрија иде

дотле да кад су нападнуте, савијају трбух и приљубљују га уз непријатеља онако како то чине осе, иако уопште немају жаоке!

Чему све то? Ево како је то објаснио Милер: способност грабљивица да запамте боју и облик заштићених врста ипак је ограничена. Уместо да сваку неукусну и опасну „залагају“ има карактеристичан и-

На пран поглед заиста није јасно шта је овде гранчица, а шта гусеница лептира земљанерке.

ОСА МИЛА?

зглед, они су се удружили како би их непријатељи што лакше запамтили. И мање трешили.

РАЗМЕТЉИВИ, УОЧЉИВИ И ОПАСНИ

Могућност да грабљивице погрешно загризу мала је и зато што се у природи тачно зна које боје значе опасност. Жаоке, горак укус и отровност најчешће се рекламирају јаркоцрвеном и жутом бојом, разбијеним црним или белим пругама и мрљама.

Нама толико симпатична буба-мара није случајно упадљива као што јесте: уз помоћ црних тачака на црвеном, ружичастом или жутом телу, она у ствари удара на велика звона да није укусна и да у случају опасности лучи горку течност која непријатељу нимало неће пријати. (Пошто су се саме заштитиле, буба-маре мирне душе прождиру штитне и остале ваши. Неко је бројао и забележио: у току ларвеног развића једна буба-мара је појела деведесет одраслих и три хиљаде ларви штитастих вашију).

Лепи цинобер лептирић и његова гусеница свиђају се само људима. Птице знају да су њихове јарке боје недвосмислена опомена: нимало вам не би били по укусу!

Црвено-црне, ружичасто-црне и жуто-црне јужноамеричке *Dendrobatidae* можда су најлепше међу жабама, али су зато и најотровније. Њиховим излучевинама домородачко становништво маже врхове стрела од чијег се убода мајмун и птице тренутно паралишу.

Металноплаве, зелене или као зифт црне шпанске бубе и те како су уочљиве на лишћу и цвећу. С разлогом. Оне својом упадљивошћу упозоравају да луче кантардин, материју чија једна кап на људској или животињској кожи изазива болне пликове и опекотине. Раствор ових излучевина се у медицини употребљавао све док веровање да је пуштање крви универзалан лек није ишчезло, али су непоправљиви романтичари и после тога наставили да кантардин користе као љубавни напиток заборављајући при том да у себе уносе отров.

Лептири вештице и ноћни пауновац „Ио“ као да су се дуго двоумили између паличњакове неупадљивости и разметљивости оса и других опасница и на крају дилему разрешили компромисом: пола-пола. Њихова предња крила савијена су неупадљиво обојена, па их је зато када ми-

рују веома тешко разликовати од околине. Деси ли се ипак да их открију и нападну, вештице и пауновци нагло рашире живо обојена задња крила са упадљивим „окцима“ што нападаче по правилу уплаши и збуну, а њима пружи прилику да умакну. Употреба боја у „стратешке“ сврхе честа је код многих животињских врста: њом се поред вештица и пауноваца служе и кали-

Пауновци и вештице јарке боје својих задњих крила користе у „стратешке“ сврхе: пребацијући предња, неупадљиво обојена, преко задњих крила и тела када мирују, нападаче шокирају наглим откривањем шаренила и окаца.

го лептири и совице из реда *Catocala*.

КЛОПКЕ ЗА НАИВНЕ МУЖЈАНЕ

Мимикрија — треба и то рећи — није привилегија животињског царства. Сусреће се и код биљака, но овде не захвата читав ор-

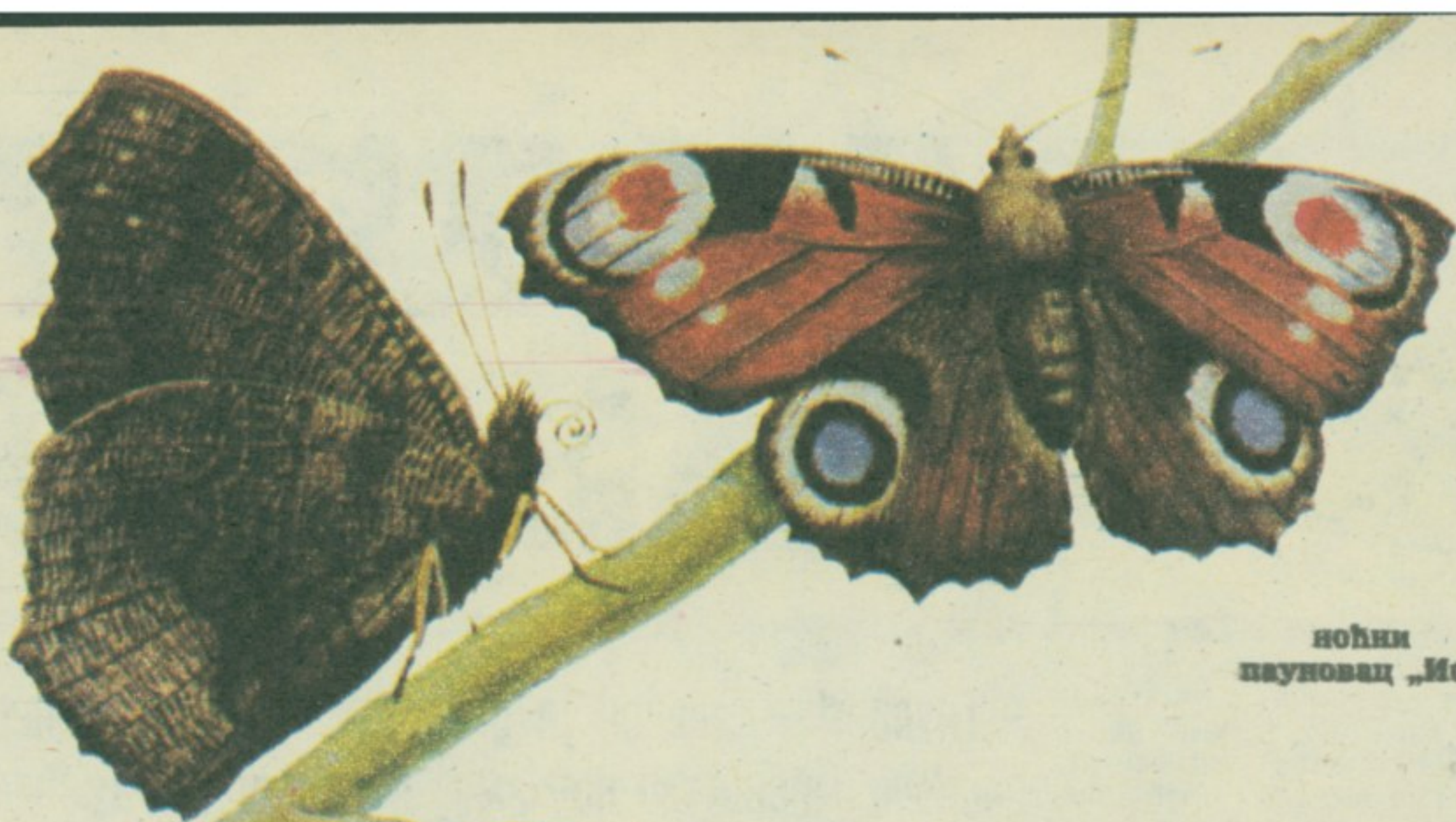
ганизам већ само поједине делове.

Толико цењени цветови орхидеја, рецимо, никада не би били опрашени да савршено не подражавају женке неких инсеката при-

влачећи тако мужјаке жедне љубави. Да би варка успела, орхидеја мора да процвета у доба када се женке-инсекти још не појаве. Цвету коме се догоди да не процвета у право до-

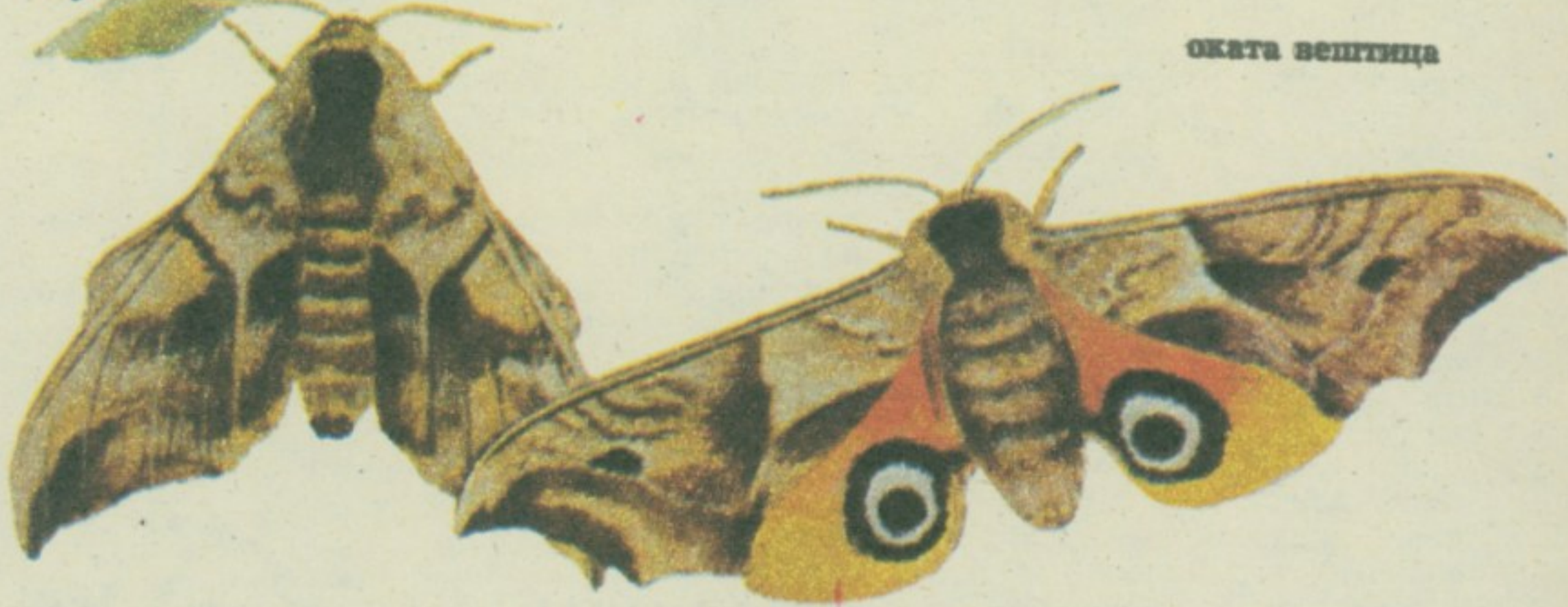
ба — опрашивања нема. Има и цветова који уместо да миришу, заудару, па само захваљујући томе привлаче муве које их опрашују.

М. И

ноћни
пауновац „Ио“

окава вештица

СВИ СУ УПОЗОРАВАЈУЋЕ ОБОЈЕНИ

јужноамеричке
обојене жабе

буба-мара

осолики стршљен

гусеница цинобер
лептирића

цинобер
лептирић

НУЖНО
ЗЛО

АНДЕРГРАУНД, САБВЕЈ, МЕТРО

Будућност је показала да Расел није добро проценио ситуацију. У време његове смрти 1906. године путници су се увелико труцкали кроз први тунел испод Менхетна док су радови на још три линије лепо напредовали. Данас око два билиона људи годишње силази у „рупу“ и вози се с једног краја града на други.

Њујоршка подземна железница је најпознатија или, боље, најозлоглашенија на свету али није, како многи мисле, и прва, чак ни у Америци. Прву подземну железницу на свету добио је град Лондон.

Средином 19. века путници су из Лондона возом могли да стигну у готово сваки кутак Енглеске, али је превоз у самим градовима, нарочито гигантској престоници, био неорганизован и исцрпљујуће спор. Како су се лондонске железничке станице налазиле подалеко од пословних делова града, већ измалтретирану путници губили су време и живце по фијакерима и запрежним трамвајима.

С БЛАГОСЛОВОМ ПАРЛАМЕНТА

Тунел конструктора Марка Брунела прокопао испод Темзе 1843. године показао је да се испод земље, чак и испод воде, може безбедно пролазити. Убрзо после овог догађаја лондонски адвокат Чарлс Пирсон предложио је да се направи подземна железница која би повезивала неколико најважнијих градских железничких станица.

У Великој Британији ни много ситнија ствар не може да се уради без амина Парламента. Парламент је, дакле, добио предлог и о њему преклапао десет година да би, коначно, дао свој благослов за прву подземну линију — нешто мање од пет и по километара између железничке станице Паддингтон и Фарингдон Роуда преко станице Черинг Кроса.

Радови су се одвијали по систему „усеци и покриј“: улица би прво била добро изрована, ископани ровови, постављене шине, ровови покривени и улица реконструисана.

Прва лондонска и светска подземна железница — коју Енглези зову **андерграунд** (underground) — подземље — отворена је 10. јануара 1863. године. Названа је Метрополитен и тако се зове и данас. За успомену

— Глупост! — одсекао је амерички мультимиллионер Расел Сејџ када је чуо предлог да се у Њујорку прокопа мрежа за подземну железницу. — Грађани Њујорка нису кртице и никад неће сићи у ту рупу

на дотађај метална плоча обележава место олакле је кренула прва подземна композиција.

Упркос сумпорном диму који је куљао из парне локомотиве ложене коксом подземна железница била је пун погодак. Првога дана њоме се провозало тридесет хиљада радозналих, а током прве године преко девет милиона ужурбаних путника.

ШТА ТУ ИМА ДА СЕ ГЛЕДА?

Успех енглеских мајстора више ће се ценити ако се има на уму да је прва линија андерграунда завршена за мање од три године — што би било тешко изводљиво и данас — упркос ограниченој технологији, упркос поплави која је у неким рововима достигла ниво од три и по метра. Линија Метрополитен је још у употреби и одлично се држи.

Током деценија које су уследиле линија је добијала продужетке и носила титулу једине на свету готово тридесет година, до 1890. Те године Лондон је истовремено имао једну репризу и једну премијеру, пуштена је у рад друга подземна линија на свету — прва са цевастим тунелима или тубама. Код система туба тунели се прокопавају дубоко испод темеља зграда а живот на улици се одвија нормално као да се у подземљу не дешава баш ништа. Од тога датума Енглези подземну железницу зову и **тјуб тубе** = цев).

И линија отворена 1890. одмах је освојила срца Лондонаца, нарочито због електричних уређаја за испумпавање отровних димова и испарења. Вожња дуга око пет километара коштала је два пенија и, на незадовољство путника, није пружала никакав видик — вагони нису имали прозоре јер, по мишљењу дизајнера, у тунелу под земљом и онако није имало шта да се гледа.

Цевасте ходници заједно са станицама морали су да буду смештени дубоко у земљу. Најдубља тачка лондонског система налази се на седамдесет три метра под земљом а ниједна станица није на дубини мањој од тридесет три метра.

Пред великим лифтовима који су народ пребацивали од нивоа улице до железничке платформе владале су неописиве гужве нарочито у „шпицевима“ — у зреме одласка на посао и враћања кући. Чекање од десет минута сматрало се срећом.

У једном тренутку лондонска подземна железничка мрежа имала је двеста четрдесет лифтова и исто толико свакодневних ужасних гужви са вриском, тучом и падањима у несвест. Проблем је решио нов изум назван ескалатор или покретне степенице. Од 1911. године ескалатори су постављени где год је то било могуће, број лифтова се смањио и данас их има укупно сто. Један ескалатор замењује пет великих лифтова и своди гужве у разумне границе.

НИЈЕ БИЛО СМАНА СВЕТА

С друге стране Атлантика, у Сједињеним Америчким Државама, трамваји и „уздигнута железница“ (која виси на некој врсти непрекидног моста изнад улица) представљали су по почетка 20. века главну врсту градског превоза.

Питање одласка под земљу поставило се и у Америци и док су Њујорчани разматрали проблем из свих могућих углова, претекао их је Бостон и 1897. отворио прву подземну железницу на америчком континенту. Прва бостонска линија протезала се

Очарани Лондонци у шетњи холовима станице Кристал Палис линије Метрополитен, прве подземне железнице на свету, 1865. године.

скромно на дужини од два и по километра испод Улице Тремонт.

У Њујорку су се за то време још водиле дебате да ли је подземна железница потребна и практична, нарочито због тврдих грађевинских стена од којих се састоји острво Менхетн.

Када су се, напokon, пред градским оцима нашли први пројекти, многе угледне личности изјављивале су да ће план, ако се оствари, бити финансијска катастрофа, власници зграда кукали су да ће им се од копања под земљом порушити куће, а Управа градског водовода и канализације изразила је бојазан да ће будући радови уништити систем цеву.

Постоје докази да су поборници подземне желе-

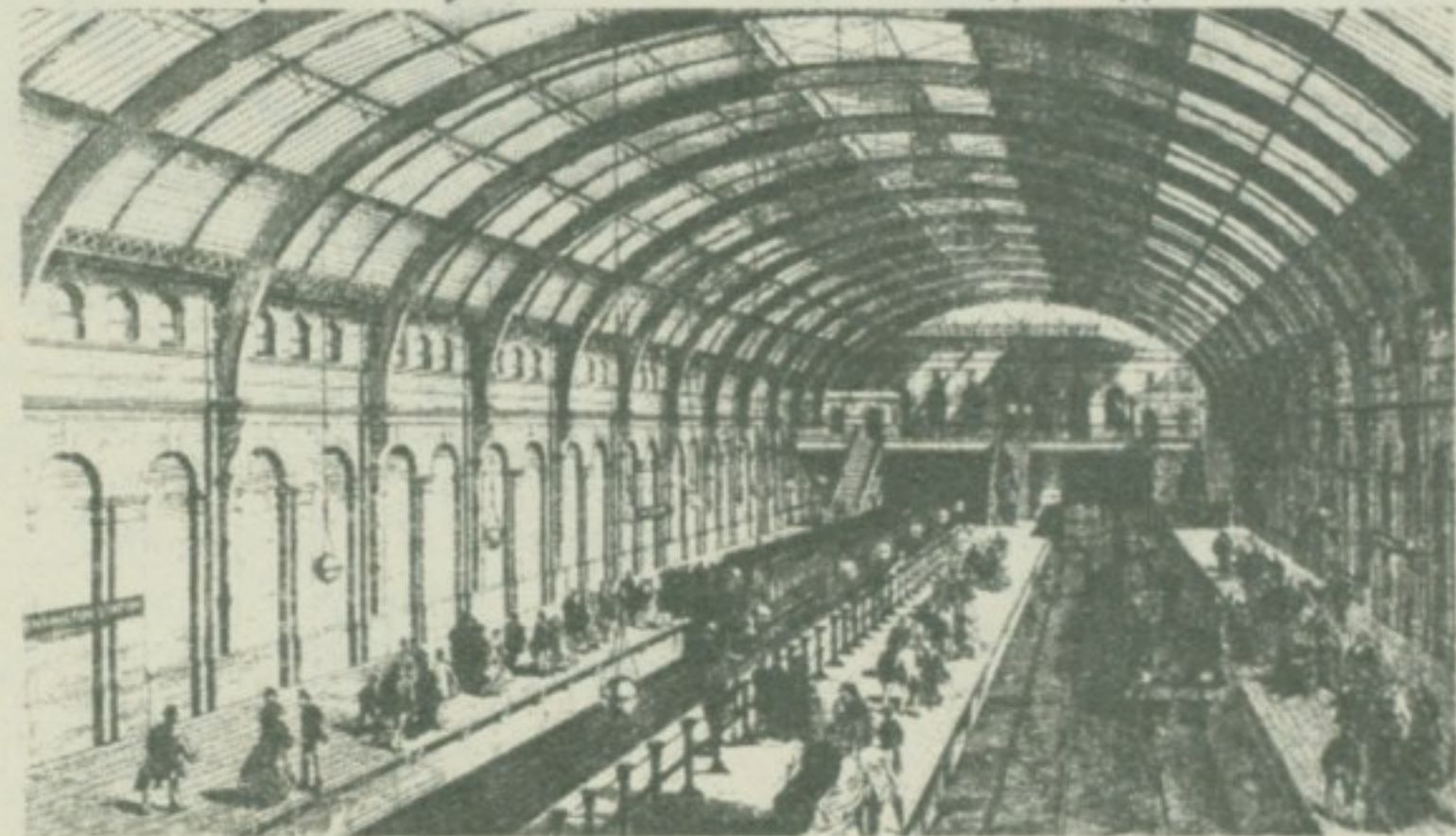
знице однели победу: године 1904. пуштена је у рад прва њујоршка подземна линија. За дивно чудо није се срушила ниједна зграда, нити је дошло до општег потопа због прснутих цеву.

Прва линија ишла је од Сити Хола у Даунтаун Менхетну до Гренд Централ Терминала у Милтауну, одатле на запад до Тајмс сквера па на север до 145. улице. Убрзо је додата још једна линија која се протезала до 180. улице у Бронксу. Подземна железница дотакла је сиротињски Бруклин тек 1908.

ХОЋУ У ЦЕВ!

Американци своју подземну железницу не зову андерграунд — та реч подсећа их на мрежу тајних

Подземна станица Кенсингтон на Кружној линији завршена је 1884. Овано изгледа и данас.

UNDERGROUND

RIGHT INTO THE
HEART OF THE COUNTRY.
BOOK TO HARROW, SUDBURY OR PERIVALE

„подземних“ путева којима је пре америчког грађанског рата црно робље с југа бежало на север у слободу. Зато су сковали реч сабвеј (subway = подземни пролаз) и прилепиле је свом метроу.

Метроу? Да, то је скраћеница од метрополитен што би отприлике значило престонички. Енглези само своју прву линију зову Метрополитен али су зато Парижани, а по угледу на њих и остали Европљани, своју чувену подземну железницу назвали метро.

У Лондону вас неће разумети ако упитате где је метро, а ако затражите сабвеј, послаће вас до најближег подземног пролаза. Уколико се у Њујорку станете распитивати за андерграунд, људи ће помислити да желите да се повежете са мафијом; пожелите ли да уђете у тјуб, сматраће да сте зрели за психијатријски кауч.

Њујорк је, бар по подземној железници, шести град на свету. Пре њега имали су је, поред Лондона и Бостона, Глазгов у Шкотској, Будимпешта и Париз.

Глазговска је отворена 1891. године и друга је на свету. Дугачка је десет и по километара и возови се крећу по затвореном овалном систему шина не излазећи ни на једном једином месту на површину земље. Само још једна подземна железница на свету никада није угледала светлост дана — то је лондонска Вอเตอร์ло и Сити линија у најужем центру града.

Будимпешта је 1896. године, прва у Европи а трећа на свету, добила железницу под земљом, електричну линију дугачку четири километра по којој су

се кретале композиције састављене од једног јединог вагона.

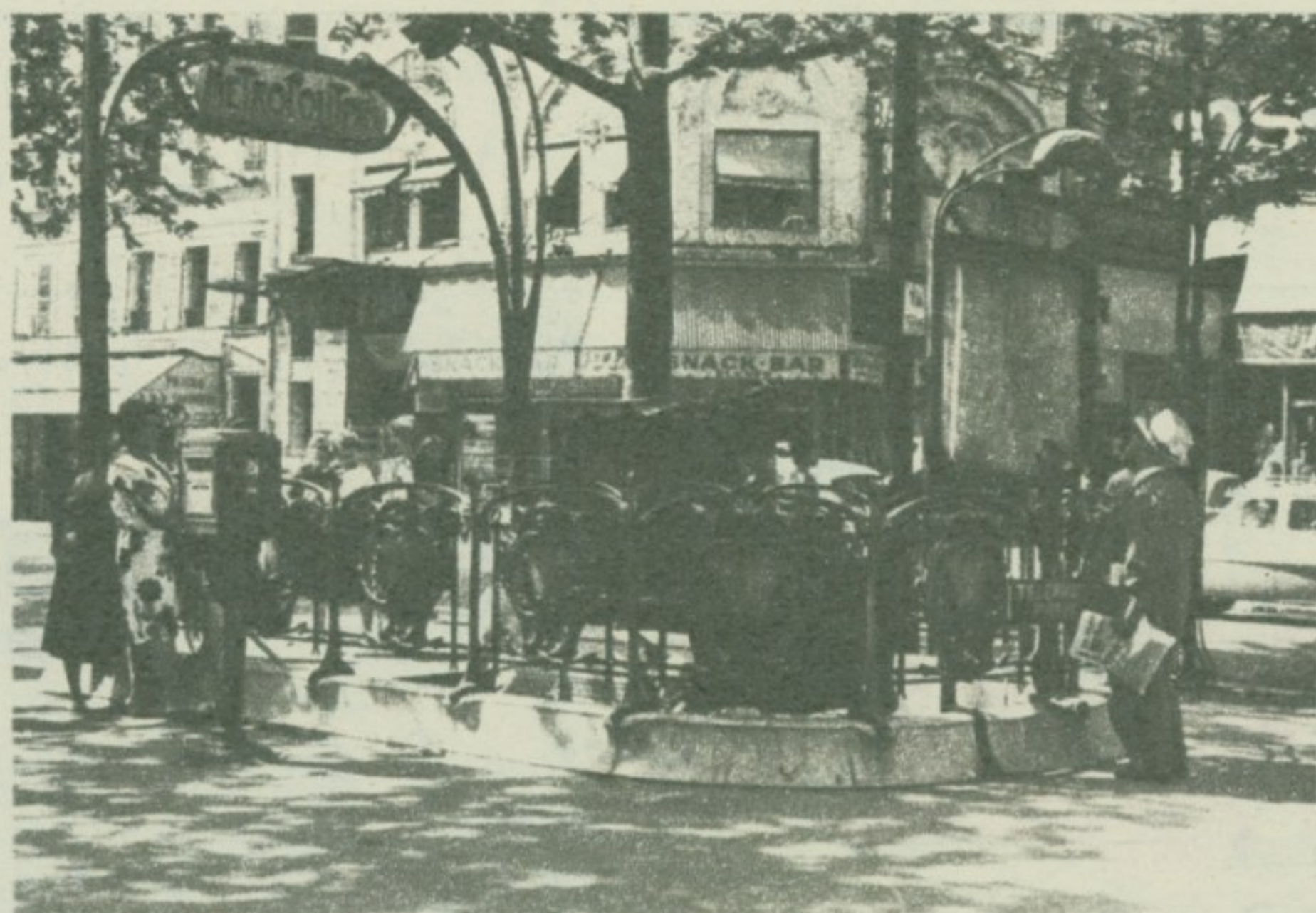
Париски метро је пето подземно чедо свога света. Када је отворен 1900. године, имао је пругу дугачку десет километара. Данас, са мрежом од сто шездесет километара шина, упола је краћи од лондонског андерграунда, али годишње превезе двоструко више путника — преко једног милиона. Станице, неких двеста седамдесет, распоређене су веома густо и у центру града раздаљина између две нигде не износи више од петсто метара. На овоме Лондонци могу само да им завиде.

Филаделфија је трећа у Америци направила подземну железницу и то 1907. године, док је Чикаго морас да чека све до 1943. Подземна железница је отворена у Буенос Аиресу 1913. у Токију 1927, у Москви 1930, а у Торонту 1954. године.

РЕКОРДИ ПОДЗЕМЉА

Данас шездесет седам градова у свету има праву подземну железницу. Поред поменутих веће подземне мреже имају још и Мадрид, Барселона, Осло, Ротердам, Стокхолм, Хамбург, Берлин, Лисабон, Милано, Рим, Кијев, Лењинград, Осака, Кјото, Нагоја, Сиднеј, Мексико Сити и Монтреал.

Од свих подземних система најкомплекснији је лондонски са четири стотина километра шина, седамдесет седам цевастих тунела, двадесет четири „ископана па покривена“ сто педесет једним надземним, и двеста седамдесет

Раздаљина између станица метроа у центру Париза нигде није већа од петсто метара што је светска ретност.

Један од раних постера који принајужује благодети подземне железнице. Подземни возови крећу се данас просечном брзином не већом од оно 35 километара на час, али су најбрже превозно средство јер им ништа не стоји на путу.

дону и протеже се од Мордена до Ист Финчлија. Вожња траје ско један час. Кажу да се на овој линији прочита највише књига на свету, а многи путници су од дугог времена посвршавали више школе и факултете.

Њујоршки сабвеј није ни први, ни највећи на свету, али је најоптерећенији, зато на најгорем гласу и један од ретких који ради непрекидно двадесет четири часа. Рђав глас ужива због честих, нарочито ноћних, напада на путнике, а што се оптерећености тиче њиме се сваког радног дана у просеку превезе четири и по милиона људи.

Модерне подземне же-

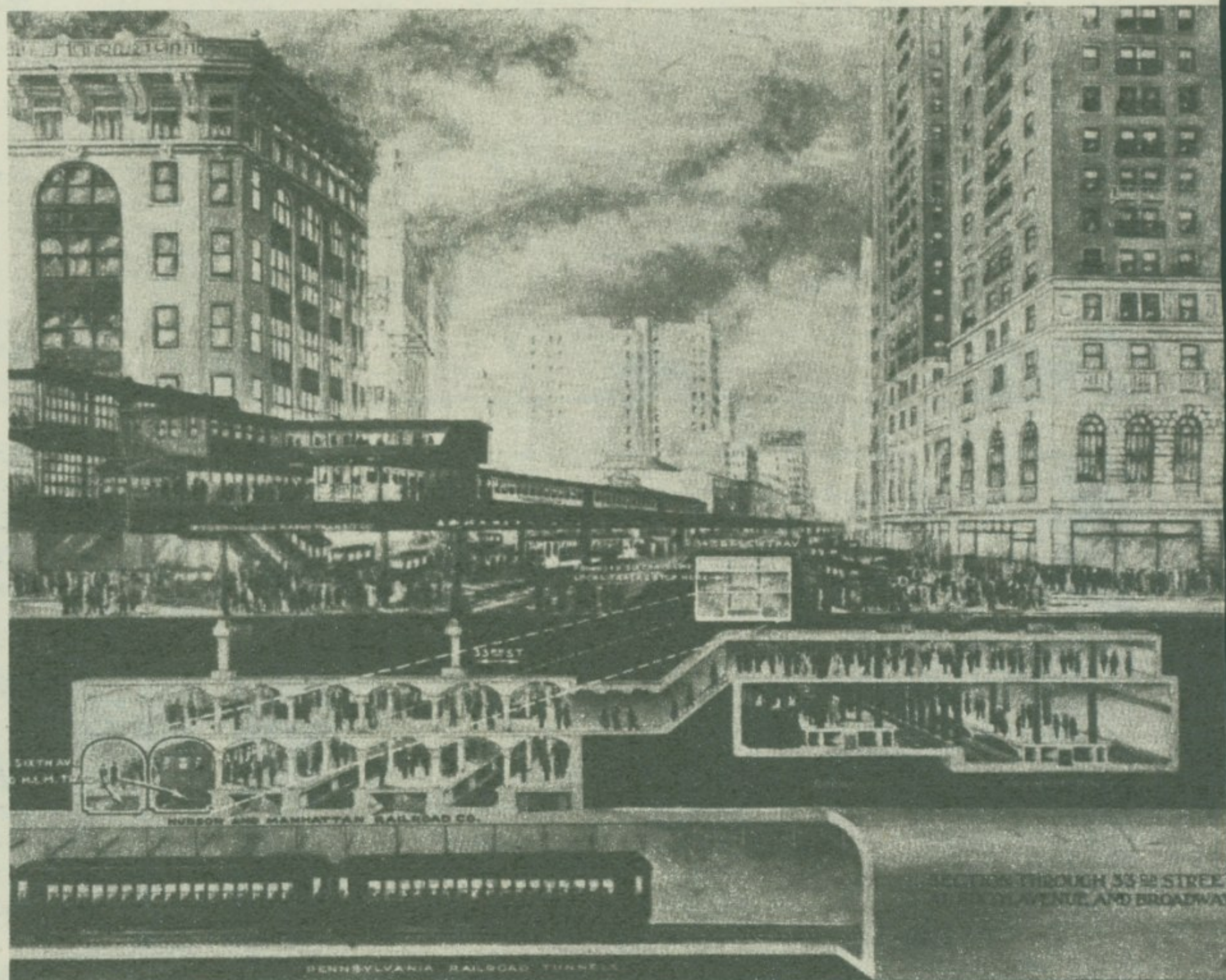
лезнице далеко су одмакле од практичних енглеских вагона без прозора. Енглески, истини за вољу, нису ни данас нарочито комфорни, али су зато амерички све лепшег дизајна, имају беспрекоран систем проветравања и клизе готово бешумно за разлику од својих клопарајућих предака.

Прва аутоматска — што значи без возача — подземна линија прорадила је у Њујорку 1962. године између Велике централне станице Тајмс сквера. Уместо да се обрадује Удружење транспортних радника тражило је — и добило — да се у аутоматске возове поставе возачи, макар само да стоје, односно да седе. Резултат: човек је победио технику и ова линија већ одавно више није аутоматска.

Не гледају сви људи на подземну железницу као на брзо превозно средство — за некога је она нужно зло а за неког предмет дивљења. Један такав обожавацац поставио је 1968. године рекорд успевајући да обиђе све станице лондонског андерграунда за само петнаест часова. Пет година касније две веома одлучне особе поставиле су њујоршки подземни рекорд посетивши сваку од четири стотине шездесет и две станице за само двадесет један сат и осам и по минута.

Постоји један мали доказ да подземне железнице, без којих ниједна права метропола не може нормално да се креће, нису претерано омиљене — још није регистрован ниједан клуб њених љубитеља.

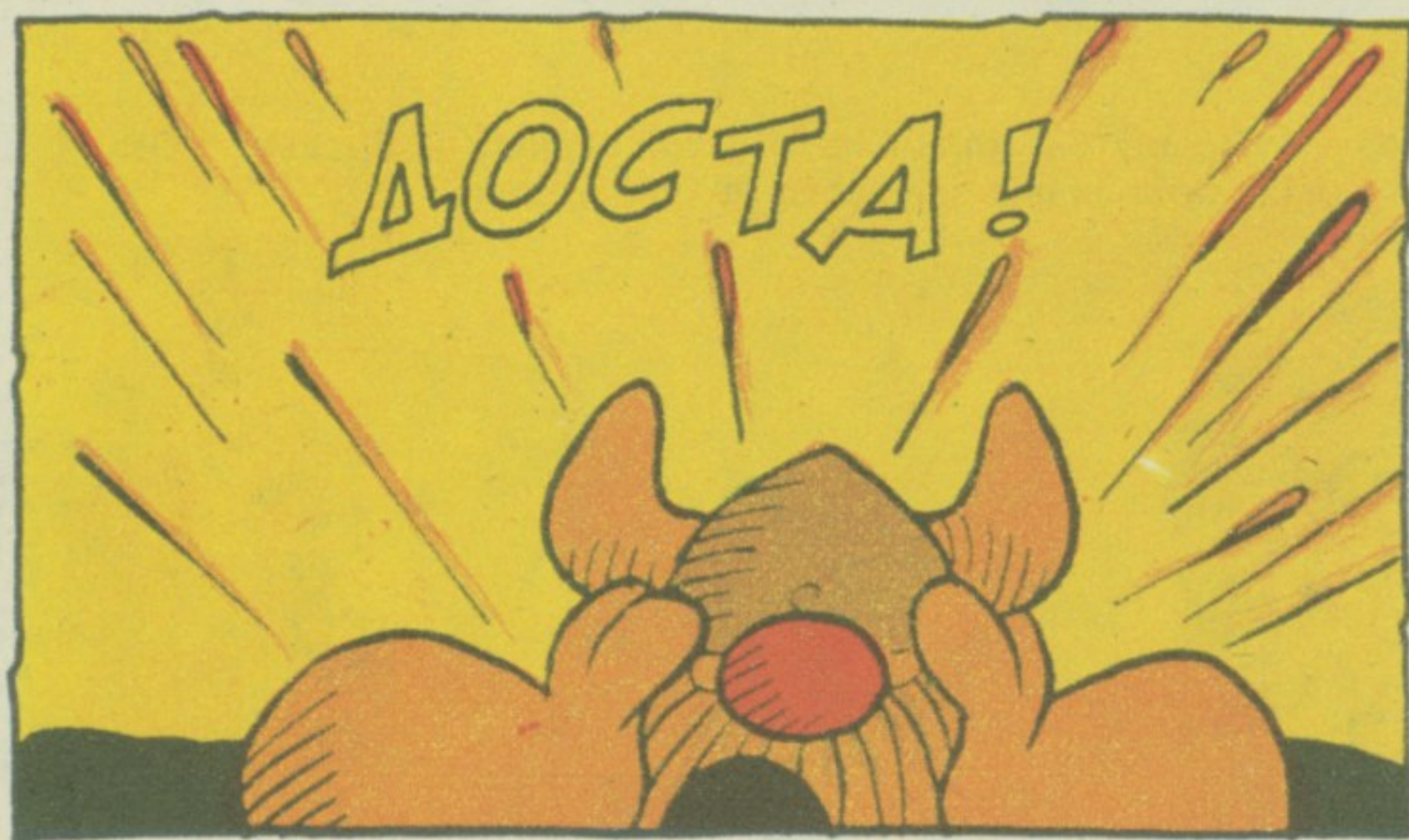
Пресен кроз њујоршку 33. улицу на Шестој авенији и Бродвеју. Ова подземна линија завршена је 1940. године.

Dik
BROWNE

ХОТАР

СТРАШНИ

ПРИЧА ИЗ ЖИВОТА

ТАТА МОРА ДА ЖИВИ!

пуњују новогодишњу атмосферу. Ова ситна трговина на отвореном — нешто попут наших вашара — многи сиромашним напуљским породицама помаже да допуне свој породични буџет.

— У претпразничне дане мој брат и ја заједнички тргујемо — каже Кармине Накарло, дечаков отац. — Често радим и ноћу. Тако сваких десетак дана успем да зарадим неколико стотина хиљада лира које ми помажу да својој деци обезбедим пристојан живот, да их опремим за школу, оденем како треба и оногудим да и они дане празника проведу лепо и провеселе се. Својом малом платом чистача улица не бих, иначе, могао да издржавам породицу која броји дванаест чланова.

ЖИВИ ШТИТ.

Тог дана, касно увече, крај тезге су се нашли Кармине Накарло и његови синови Тони и Клаудио. Дошли су да мало среде тезгу и око ње — да избаце случајно поломљене украсе и сложе оне растурене, сортирају јелке, почисте отпатке. Убрзо је стигао осамнаестогодишњи син Накарове сестре Антонио Еспозито. Пријатно новогодишње расположење, међутим, променила је свађа која је избила због неких старих нерашчишћених рачуна. Бучна расправа између младића и ујака достигла је врхунац кад је Антонио, који је све време претио убиством, неочекивано прешао с речи на дело: извадио је пиштољ и без оклевања га уперео у рођеног ујака!

Схватајући у каквој се опасности његов отац налази, Клаудио је одлучио да се умеша: једним скоком нашао се између њих двојице

— НИСАМ МОГАО ДА ДОПУСТИМ ДА ГА УБИЈУ. ЧИМ САМ УГЛЕДАО ПИШТОЉ, НЕШТО МЕ ЈЕ НАТЕРАЛО ДА СТАНЕМ ИСПРЕД ЊЕГА. БОЉЕ ДА ЈА УМРЕМ! — ИСПРИЧАО ЈЕ ЛЕКАРИМА ТЕШКО РАЊЕНИ ДЕЧАН.

и раширио руке као да жели да задржи хице или да спречи Антонија да пуца.

Али, Еспозито више није био у стању да влада собом. Два пута је

мено дошао у болницу и труду екипе хирурга остао је у животу, али је дуго морао да се опоравља.

— Срећан сам — рекао је новинарима који су листом похитали

ЗАГРЉАЈ — Клаудио грли оца Кармина за кога је заложнио живот. Дечан је оперисан — меци су извађени из стомака и све је добро поднео. По изласку из болнице добио је златни орден за „подвиг године“.

повукао обарач, не обазирјући се на беспомоћног малишана који је стајао испред њега и телом штирио оца. Два пуцња, један за другим, изазвали су општу пометњу: рушећи све пред собом продавци су се разбежали главом без обзира. Повике, ломљаву и општи метеж убрзо је заменила мртва тишина. Заустављеног даха сви су гледали у правцу одакле су допрли хици: једно мало тело стајало је згрчено у болу. Погођен мечима Клаудио се држао за стомак и имао само толико снаге да изустити: „Тата!“ пре него што се, изгубивши свест, срушио на земљу. Из рана је потекла крв, почела је да се разлива по асфалу. Продавци и пролазници поново су се ускочили. Искористивши метеж Антонио је, са пиштољем у руци, побегао.

ОСВЕТА НИЈЕ ВАЖНА

Не верујући очима несрећни отац је узалуд дозивао сина. Онда га је пажљиво подигао и однео до прве болнице. Тамо је Клаудио одмах подвргнут компликованој операцији: требало му је хитно извадити метке из стомака. Захваљујући томе што је благовре-

да забележе детаље овог случаја. — Спасео сам тату! Нисам дао да умре! Ово што је учинио брату Антонију не могу да простим.

— Кад сам видео сина како крвари — додао је отац — био сам спреман свашта да учиним. Дошло ми је да Антонија ударим грађалицом која ми се тог тренутка нашла при руци... било чиме... да га згазим... осветим му се... Али, све су то само речи. Ја то никад не бих учинио, поготово не свом нећаку. Важније ми је било да помогнем сину. И срећан сам што сам се тако понео. Освета је у оваквим тренуцима неважна ствар.

Пошто је побегао са места догађаја, збуњени Антонио отрчао је до куће напуљског психолога, професора Алфреда де Мазија, и испричао му своју верзију догађаја:

— Гадно сам се посвадио са ујаком — рекао му је. — Деца су се бацила на мене, а он је хтео да ме прободу ножем. Испалио сам два хица али ништа лоше нисам мислио...

Затим је поново побегао и крио се неколико дана док га полиција није пронашла.

Д. В.

ДУГУЈЕ МУ ЖИВОТ — Клаудио у болници. Крај кревета је отац Кармине коме су хици били намењени. Отац десеторо деце своја скромна примања допуњује ситном трговином у време празника. Пред његовом тезгом на тргу Кавур, у центру Напуља, избила је свађа која се претворила у драму.

БИМ И БУМ

ПЕРИНАРИ

РАТАПЛАН: ПРИНЦ ОД ЖИТОМИРА

1. ДЕО

ЈЕДНОГ ДЕЦЕМБАРСКОГ ЈУТРА 1806. ГАРДИЈСКИ ГРЕНАДИРИ УКОНАЧИЛИ СУ СЕ НА ПОЉСКОЈ ГРАНИЦИ...

ВИШЕ ОД ЈЕДНОГ ЧАСА ОНА ДВА ВЕ- СЕЉАКА ТРАЖЕ МЕТЛУТ БАШ ПРЕ- ТЕРУЈУ

ПРАВО РЕТЕК ДЕЛО?

САД БЕШ ДО- БИТИ ПО НОСУ...

САМО ГАЗИ ДА НЕ ПОГО- ДИШ НАШЕГ ВЕТИКА- НА?

ПОРУЧНИЧЕ БОБЕШТ ОНА ДВО- ЈИЦА СУ ТУ НА ДВА КОРАКА? ИГРАЈУ СЕ?

ШТА? САД БЕ ДА ДОВИЈУ ПОРЧИ- ЈУ...

ТРАС!

ЗА ИМЕ СВЕТА, ШТА БЕ ГЕНЕРАТИ РЕГИ... СВАКОГ ТРЕНУТКА ТРЕБА ДА ПРОБЕ?

ПАЖЊА? ЕВО ГА?

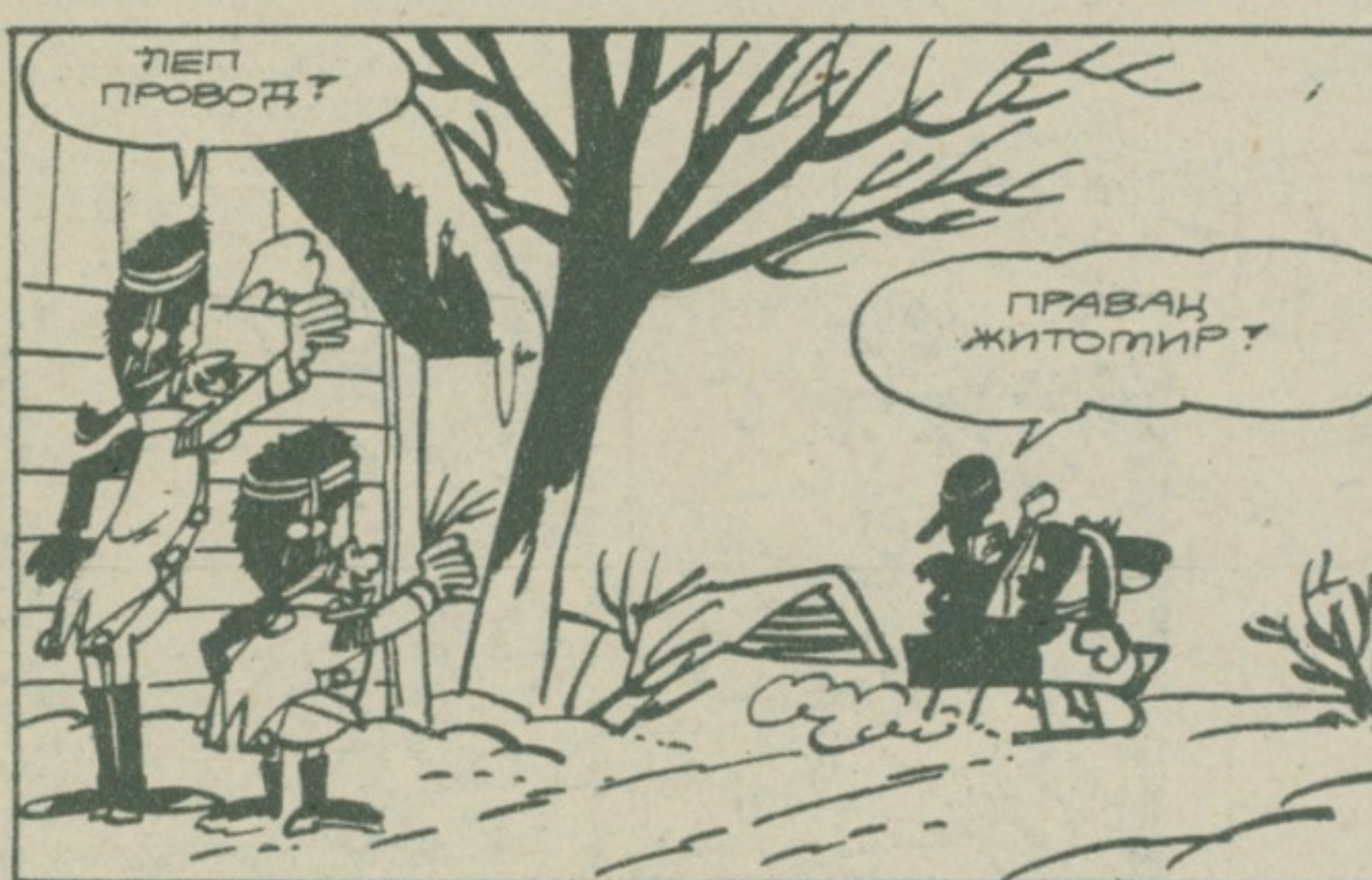
САКРИЈТЕ ТУ СМЕШНУ СТА- ТУ?

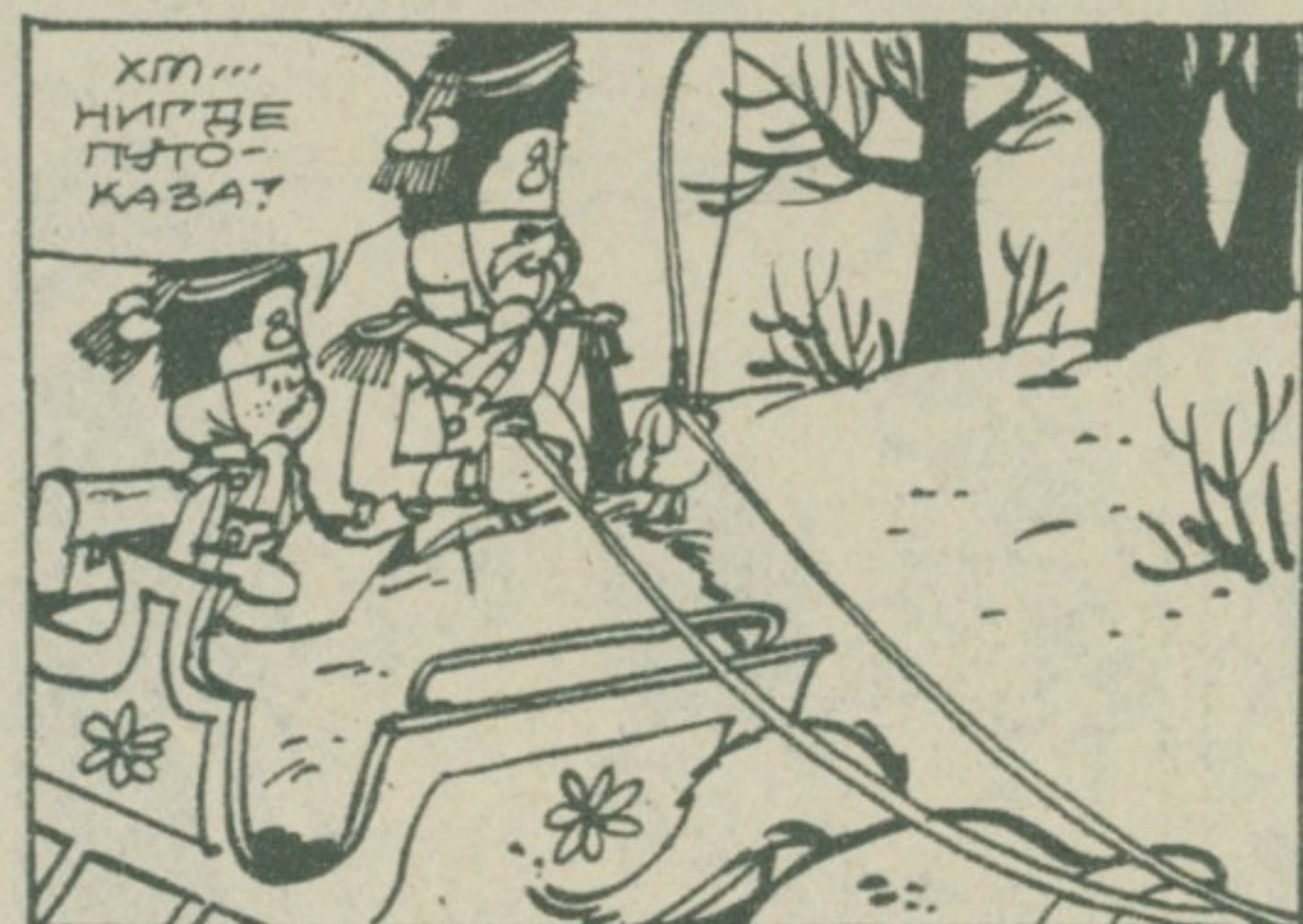
ЖИВЕО ГЕНЕРАТИ?

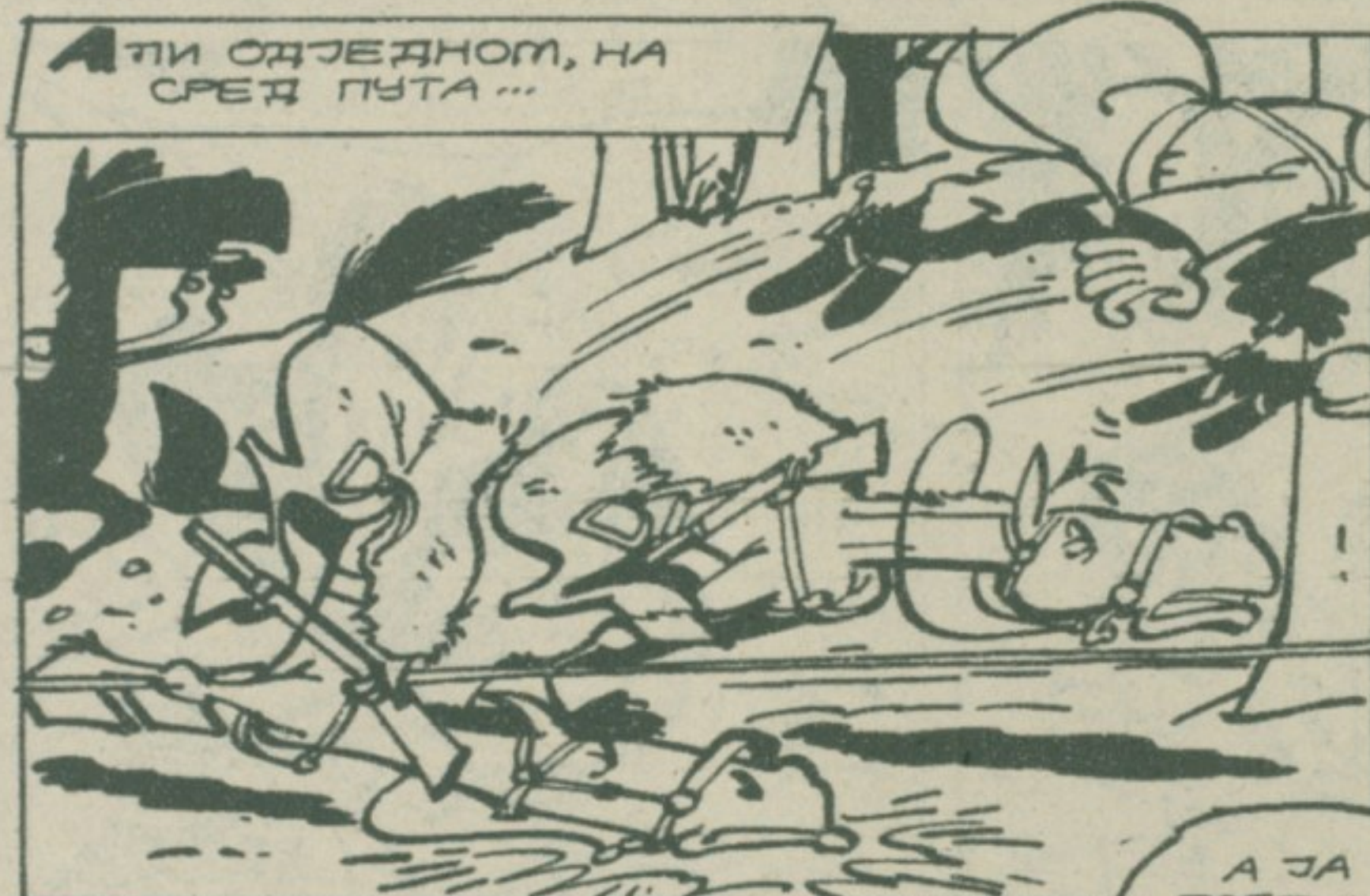

КАКВА СЛИЧНОСТ? А САД УБИ- МО, ПОРУЧНИЧЕ? ЧЕКА НАС ОЗБИЉАН РАЗГОВОР?

ПОСЛЕ ДУЖЕ ВОЖЊЕ...

ИЗГЛЕДА
ДА СЕ ВРА-
БА СВЕС-
ТИ...

НЕ? НЕМОЈТЕ ВИШЕ
ДА МЕ УДАРТЕ БИ-
ЧЕМ?

УПЛАШИО
СЕ КОЗАЧ-
КИХ
УНИФОР-
МИ?

СКИНИ-
МО
ТЕ
ПР-
ЊЕ?

НАРЕДНИК БОБЕШ ФРАН-
ЦУСКЕ ЦАРСКЕ ГАР-
ДЕ?

ДОБОШАР
РАТАПЛАН,
НА УСТУ-
ЗИ?

ТАКО, НЕ СЕРАШ СЕ НИЧЕ-
ГА НИ ОДАКЛЕ СТЕ, НИ
КУДА ИДЕТЕ...

У ГЛАВИ МИ ЈЕ
ПРАВИ УРА-
ГАН?

ЈАДНИ ДЕЧКО? ЧАК СЕ ВИШЕ НЕ
СЕГА НИ КО ЈЕ?

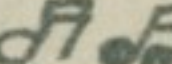
ВИДЕО САМ
ВЕЋ СЛИЧ-
НЕ СЛУЧА-
ЈЕВЕ
АНЕЗИ-
ЈЕ...

ЕВО КОТЛИБЕ?

ТУ БИ ДЕЧКУ
ПОЖДА МОГЛИ ДА
УКАЖУ ПОМОЋ...

АААА...
ПА-ПА-ПА-ПА...
ПА...

ПЕ, ФРАНЦУЗИ? КАКВО
ИЗМЕНАБЕЊЕ?

НАЈВАД
ПРИЈАТЕЉ?

УБИТЕ, БРЗО?
НИЈЕ ПАМЕТНО
ДА ШЕТАТЕ
У ТОЈ УНИ-
ФОРМИ?

КОД ПУСТИЊАКА-ПЕСНИКА ШАКА-
РИНА БУДИТЕ КАО КОД КУБЕ?

РАТАПЛАН,
ДОБИ ДА ВИ-
ДИШ?

СВЕ ЈЕ ОВО
СТЕШНО?
НИШТА НЕ
СХВАТАМ?

СТРАЖАРИ?
ГОТОВИ
СТО?

УЗБУНА?
ОВАТО?

ТАМО
СУ
ОТИШЛИ?

УПРАВО САМ
ОТКРИО ДА
ЈЕ ПРИНЦ
ЧЗУРПАТОР
ПРЕСТОЛА?

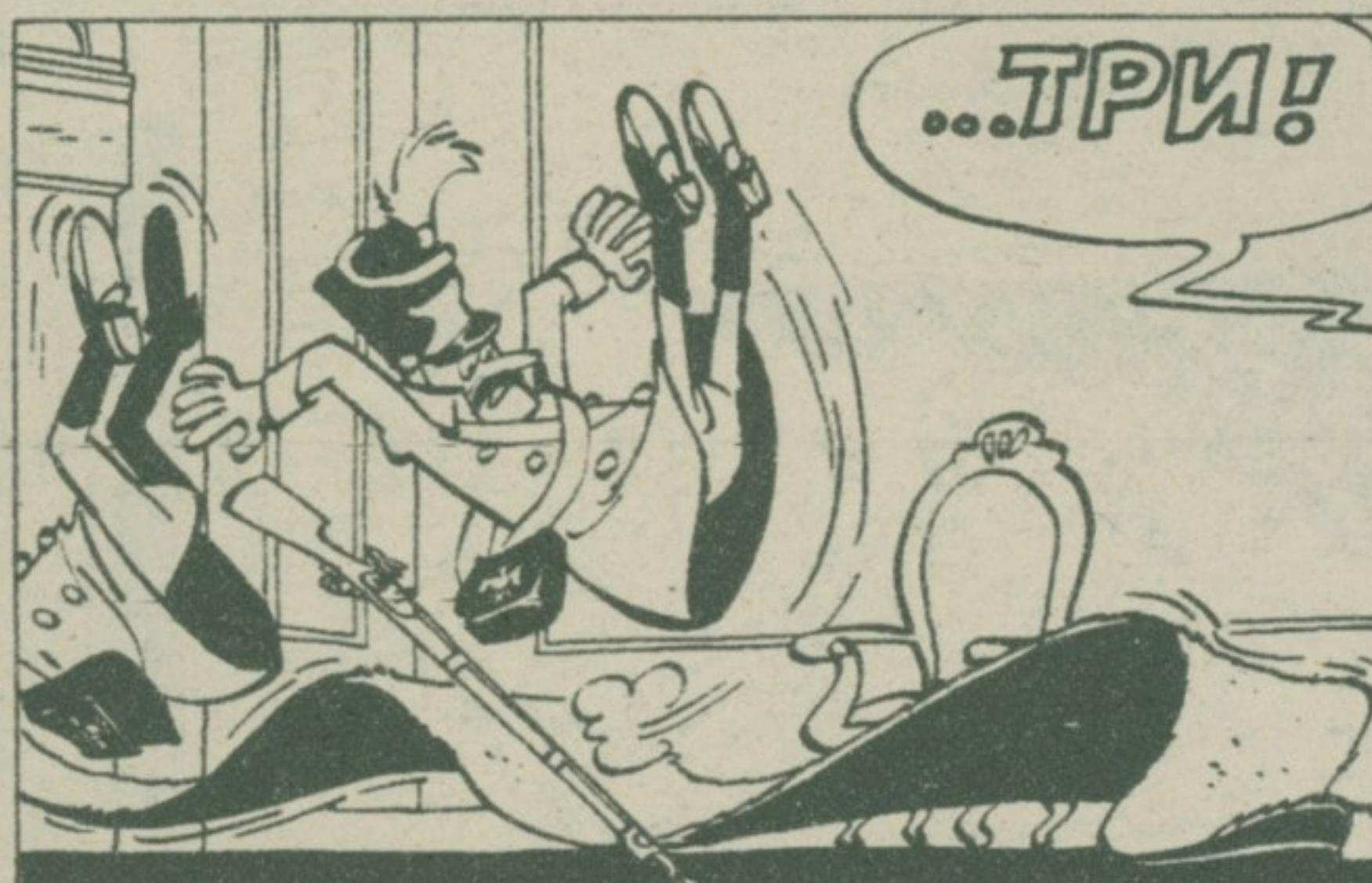

ЗА
ЊИТА?

УХВАТИМО ИХ?

ЈЕ ДАН,
ДВА...

...ТРИ!

БРЗО, НАРЕД-
НИЧЕ?

УХ, КАКВА ТР-
КА?

МОРА ДА СУ
СЕ ДОБРО
УДЕ-
СИ-
ЛИ?

ДА УБЕМО НА ЈЕД-
НА ЧАШИЦУ?

КАКО СВИ ОВИ
ДОБРИ ТЋДИ
ИЗГЛЕДАЈУ
ЗАБРИНУ-
ТИ?

ШТА
ЖЕЛИТЕ?

ДВЕ ЧАШЕ
НЕКОГ ВАШЕГ
СПЕЦИ-
ЈАЛИТЕ-
ТА...

ШТО ЈЕ ОВДЕ
ВЕСЕЉЕ, КАО
НА ПОПРЕ-
БУ?

ВИДИ СЕ
ДА НИСТЕ
ОДАВ-
ДЕ?

ОТКАД ЈЕ ПУКА-
ВИ КРОТИР СМЕНИО
ДОБРОГ ПРИНЦА ДА-
НИЛА СВЕ СЕ ПРО-
МЕНИЛО У ЖИТО-
ТИРУ...

ВОДЕ?

НЕ СВИЂА ВАМ СЕ?;
ТО ЈЕ НАШ НАЈСПА-
БИЈИ "ДИНА-
МИТ"?

ЗДРАВО; ПРИЈАТЕЉИ?
ИМАМ ВЕЛИКЕ НОВОС-
ТИ?

ПА ТО ЈЕ НАШ ПРИЈА-
ТЕЉ САКАРИН?

ОТКАД ОН ОВ-
ДЕ?

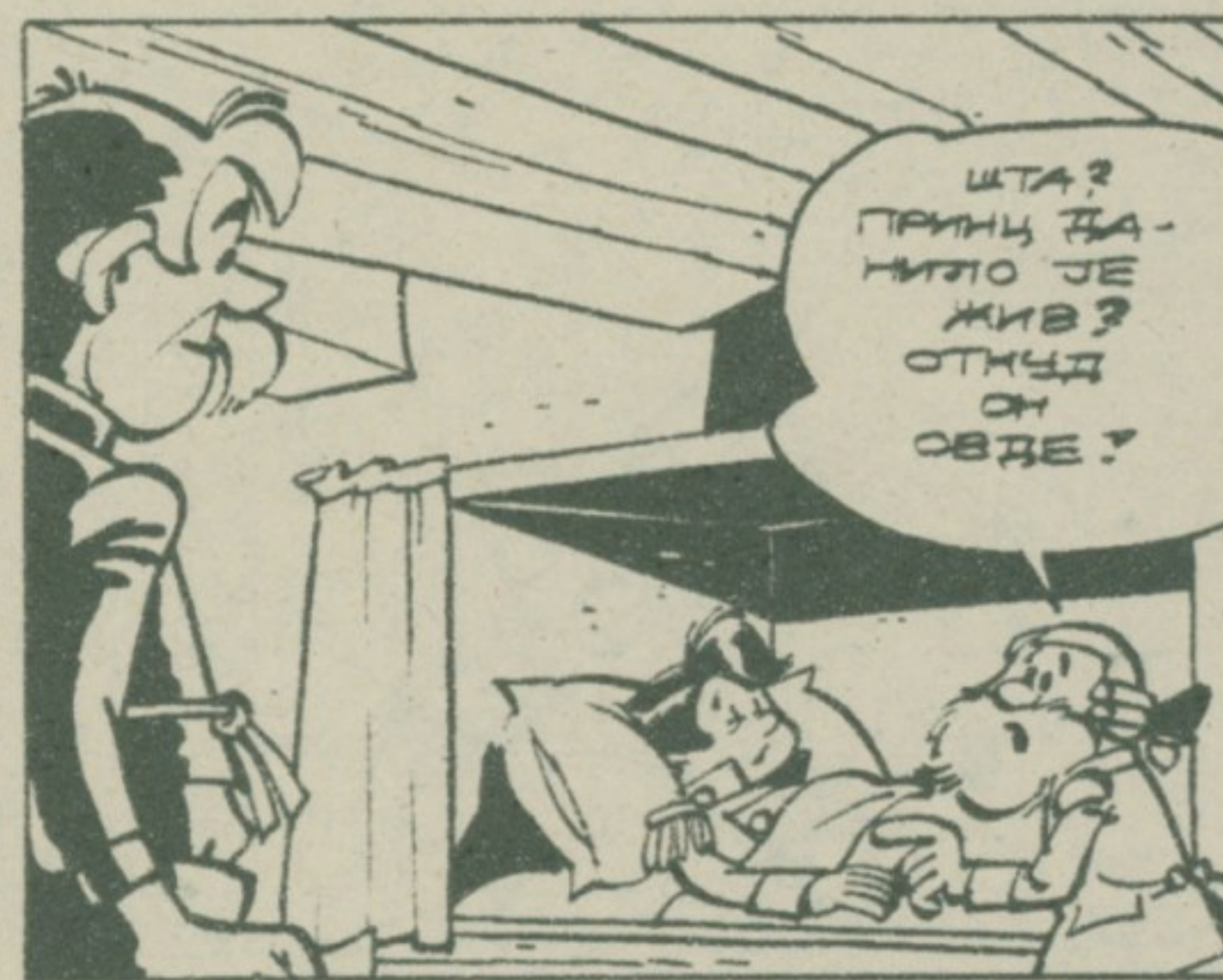

ИЗ СВОЈЕ ПОРТИРСКЕ ЛОБЕ
У ДВОРЦУ ВИДЕО СМ КАКО
ГАРДИСТИ ПУЏАЈУ НА ПО-
БУЊЕНИКЕ?

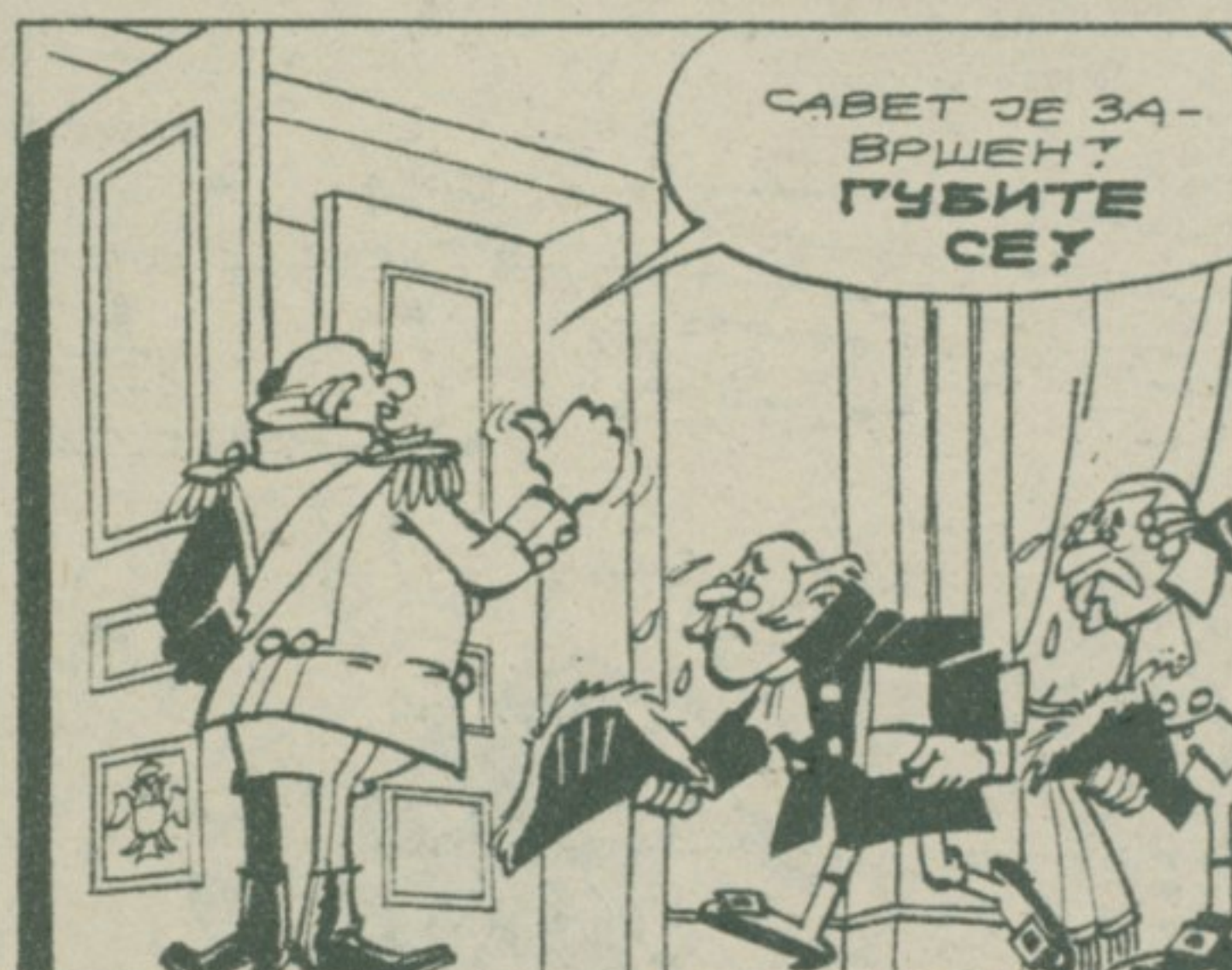
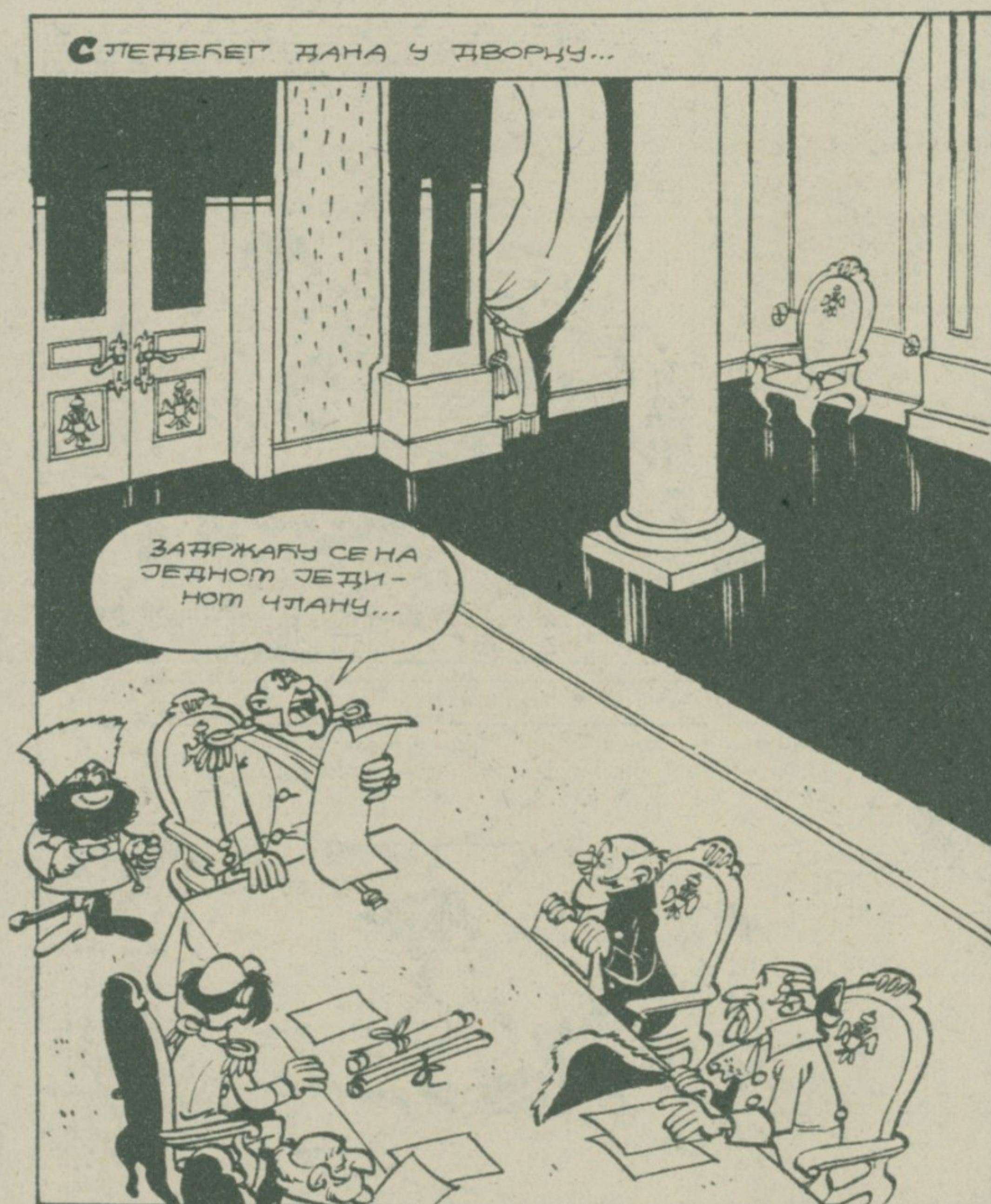

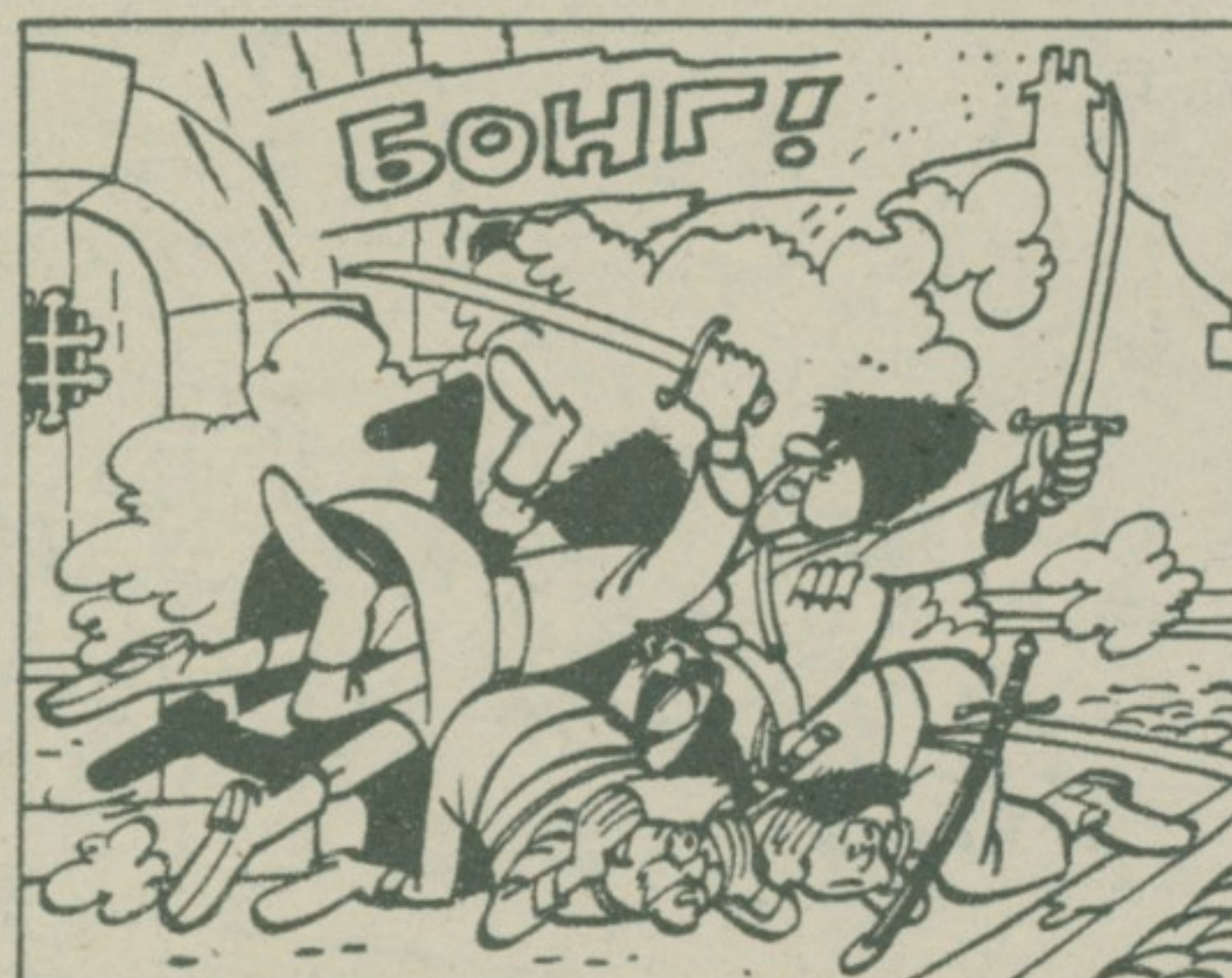
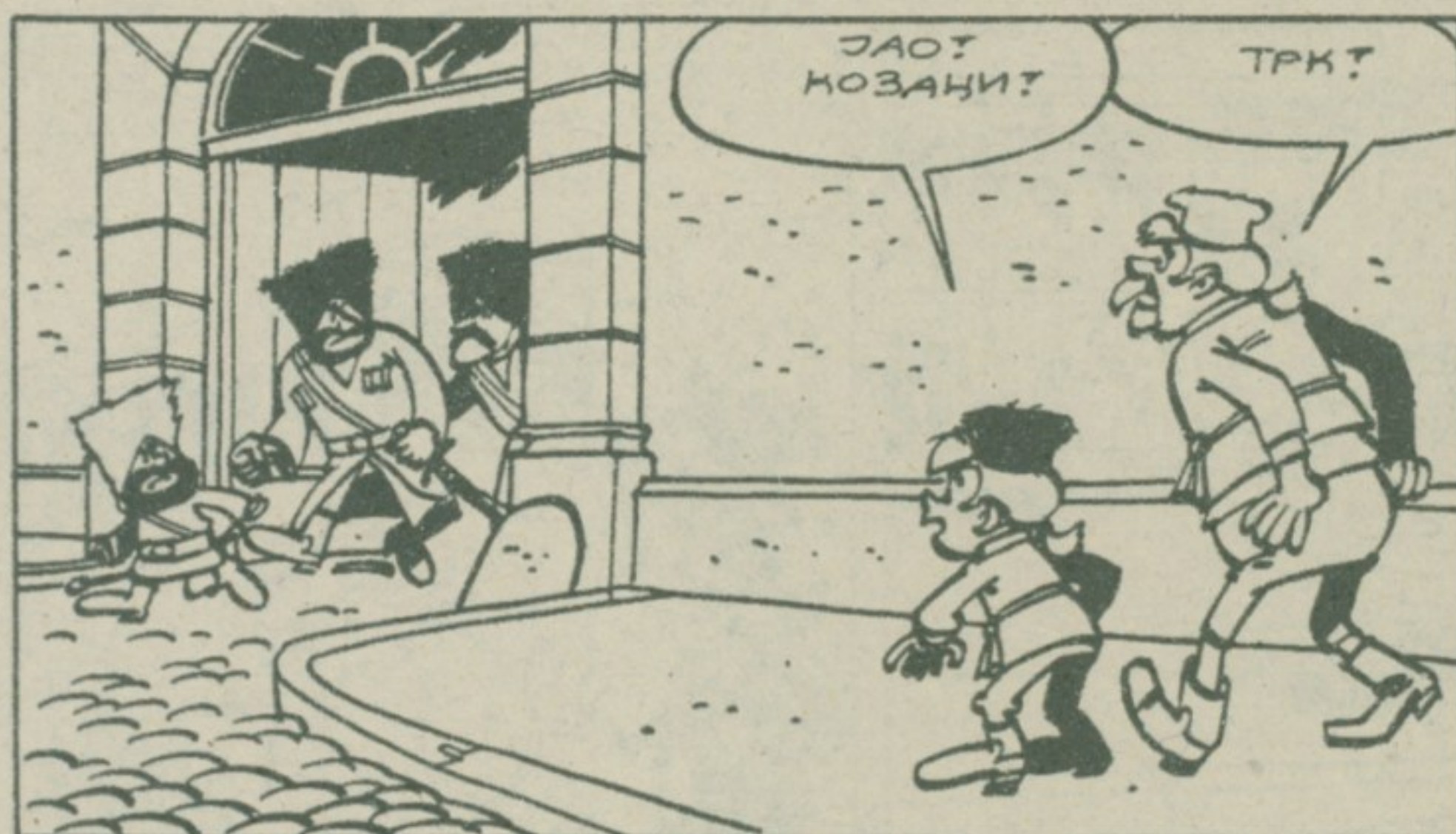
ПЛАКДИЗАШУ? ЗАШ-
ТО НАМ НИСИ РЕКАО
ДА РАДИШ У
ДВОРЦУ?

МОЛИМ?! АЛИ ЈА
НЕМАМ ЧАСТ ДА
ВАС ПОЗНАЈЕМ?

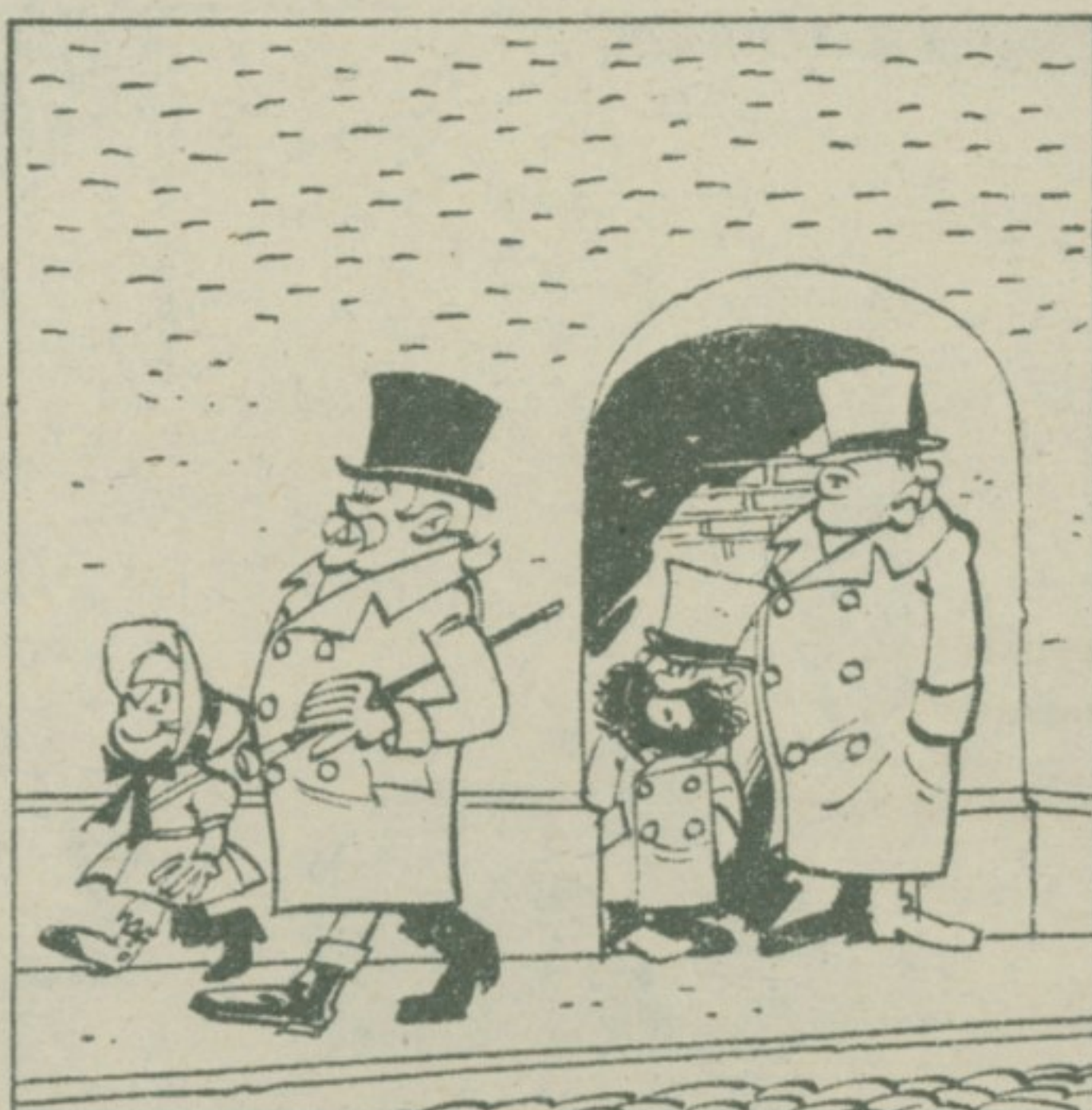

СТЕДБЕН ДАНА У ДВОРЦУ...

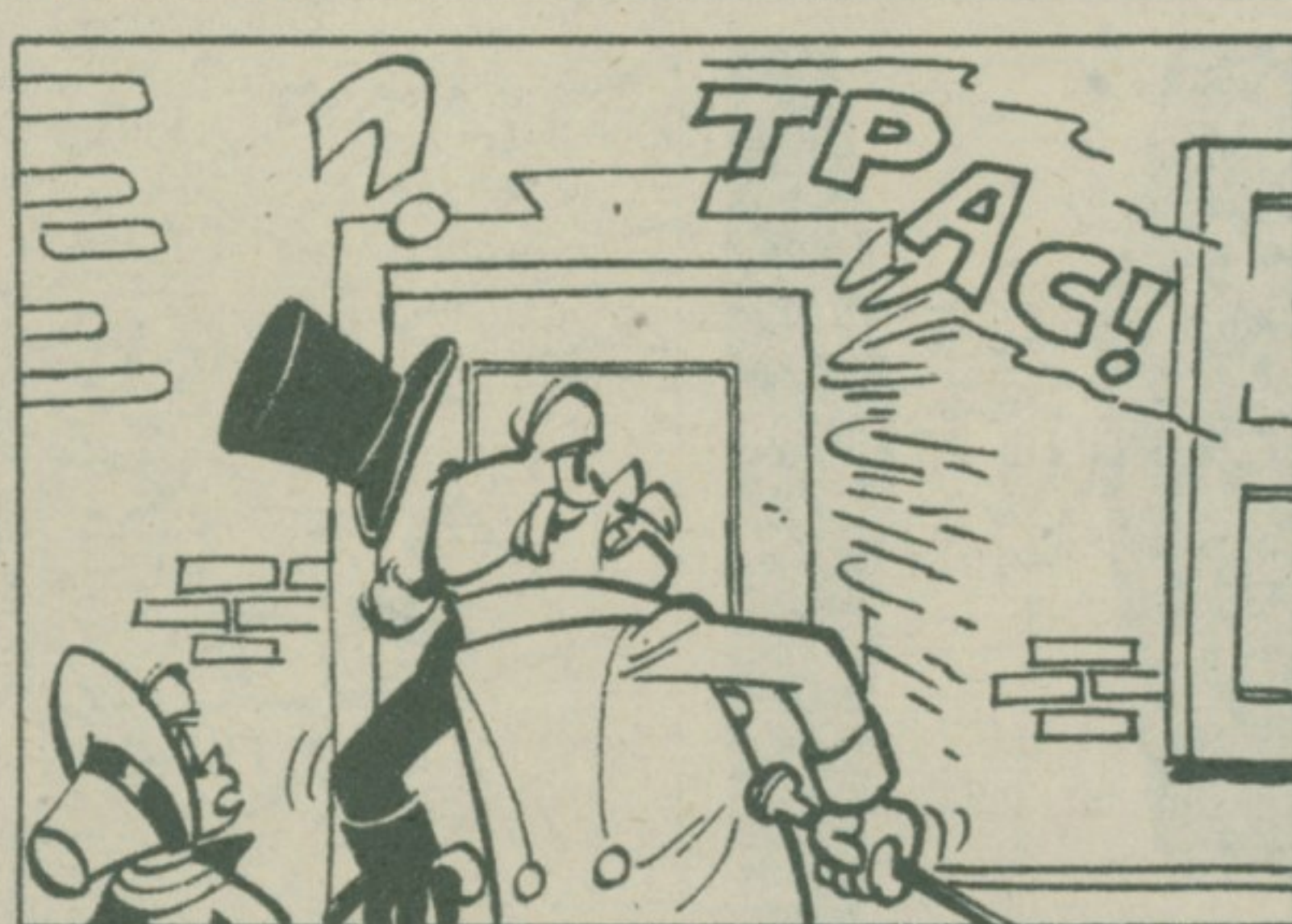

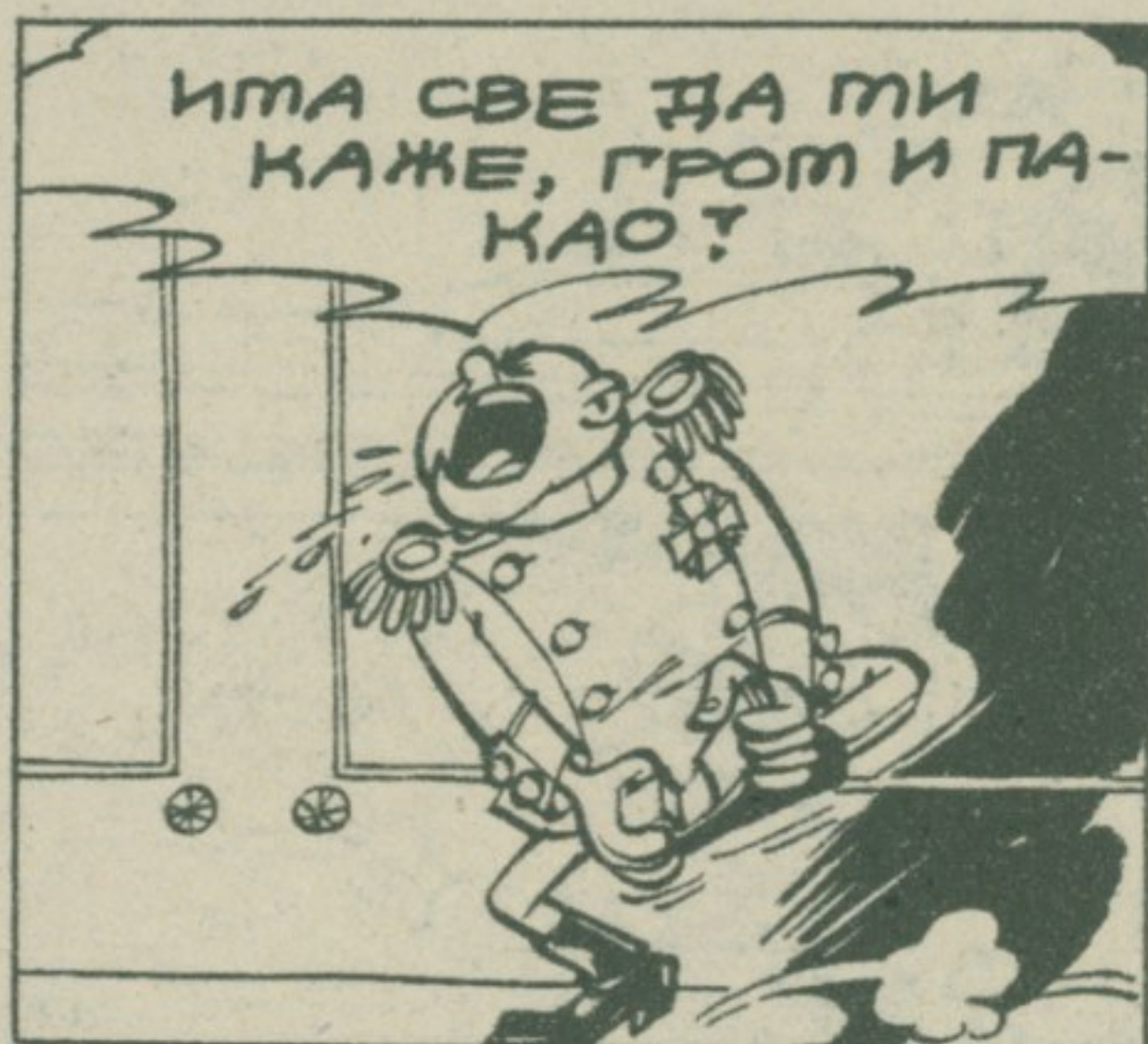

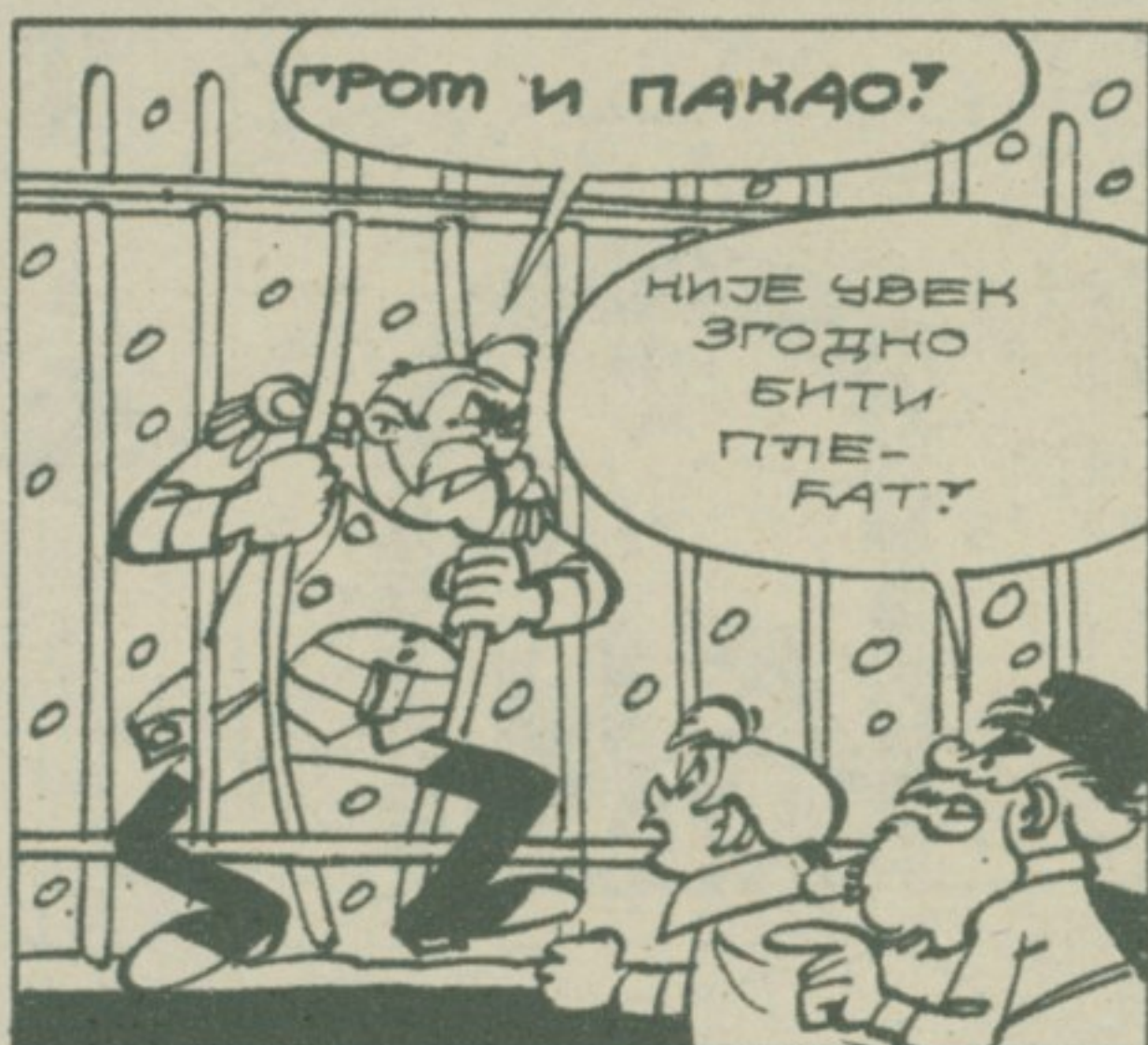
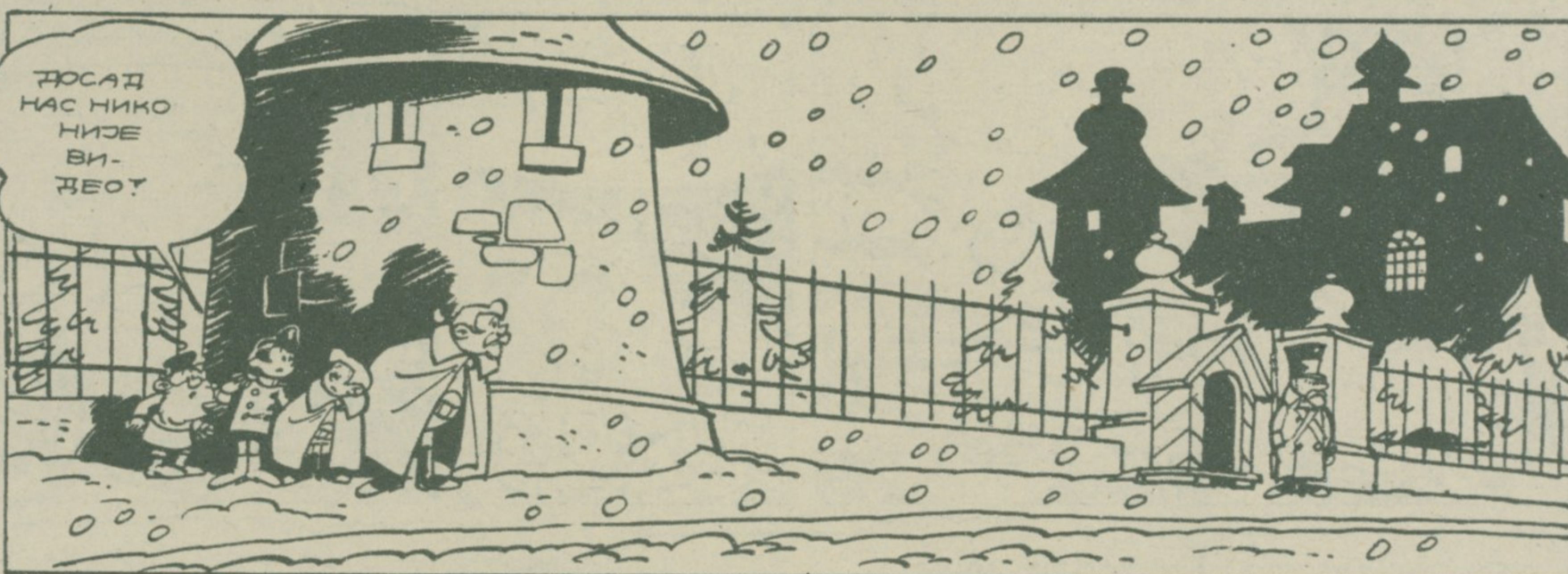

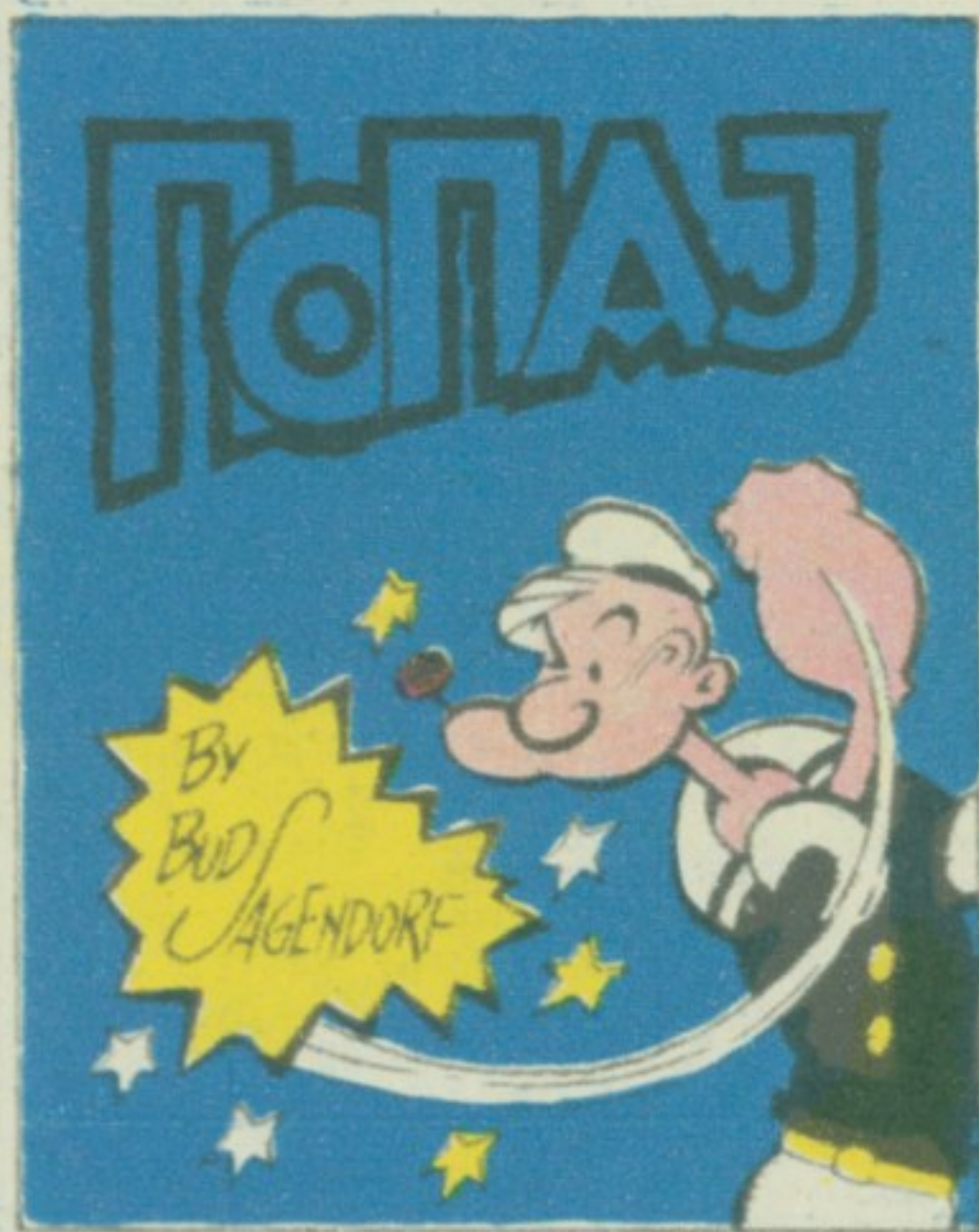

PRODUKCIJA GRAMOFONSKIH PLOČA

Radio-televizija Beograd — Beograd, Makedonska 21/I

За љубитеље добрих старих народних песама и ишара одабрали смо за ову прилику, наш ексклузивни комплет од 10 великих плоча, специјално опремљен у посебној пласмичној шорбаци под називом „Песмом и игром кроз Југославију“. Овај избор песама и ишара је део нашеј бољој музичкој савралашва. Верујемо да ћете у овој серији наћи своју ујесму своју ишу.

Цена комплеша од 10 LP плоча са шорбациом је Дин. 1.100,00 шрошкове ишорукe сносимо ми. Плаћање ћете извршити ишшшоноши приликом ишујема ишакеша са ишочама.

I плоча

МОРАВАЦ — БРАНИМИР
ЉОКИЋ
ДИМИТРИЈО СИНЕ МИТРЕ —
ВАСИЛИЈА РАДОЈЧИЋ
АХ МЕРАКА У ВЕЧЕРИ РАНЕ
— ШАБАН ШАУЛИЋ
ЕЈ СВИТЕ ЗОРА — ВЕРА
СВОБОДА
ФАНТЈЕ СЕ ЗВИРАЈО —
ансамбл ЈОЖЕТА КАМПИЧА
ПРЕД СЕНКИНОМ КУТОМ —
Секстет „СКАДАРЛИЈА“
АЈТЕ АМО МОМЦИ ЦУРЕ —
ВЕРА ИВКОВИЋ
СЕЈДЕФУ МАЈКА БУЋАЊЕ —
КСЕНИЈА ЦИЦВАРИЋ
ЈОВАНО ЈОВАНКЕ — Дует
СЕЛИМОВА-ЖЕЛЧЕВСКИ
АНИ МОРИ НУСЕ —
НЕЏМИЈА ПАГАРУША

II плоча

БИСЕРКА КОЛО — САВА
ЈЕРЕМИЋ
БЕРЕМ ГРОЖЋЕ БИРАМ
ТАМЊАНИКУ — ЗОРИЦА
БРУНЦЛИК
НИЗ ПОЉЕ ИДУ БАБО
СЕЈМЕНИ — САФЕТ ИСОВИЋ
ДА СИ ЗДРАВО МОЈ ГОЛУБЕ
БИЈЕЛИ — БРАНКА
ШТЕПАНОВИЋ
ТИ СИ ЛЕПА МОЈА МАРЕ —
Клапа „ТРОГИР“
СИЈАЈ МИ СОНЧЕНЦЕ —
Ансамбл ОТТАВИЈА БРАЈКА
„АЈД“ Д' ИДЕМО РАДО —
МИРОСЛАВ ИЛИЋ
ЧЕТИР КО РИБЕ И КАРАШ —
Група „ШУМАДИЈА“
СУДБО МОЈА СУДБИНО —
ВАСКА ИЛИЕВА
ПЈЕСЕ НГА ВАЛИЈА Е
РУГОВЕС — Ансамбл
„СХОТА“
СТАРА ЂУРЂЕВКА —
БОЖИДАР ВЕКИЋ

III плоча

ИГРАЛЕ СЕ ДЕЛИЈЕ —

ПРЕДРАГ ЖИВКОВИЋ
ТОЗОВАЦ
БОСА МАРА БОСНУ
ПРЕГАЗИЛА — НАДА
МАМУЛА
ИДЕМ ШОРОМ — ГИТА
ШЕРМАН
ПА СЕ СЛИШ —
„СЛОВЕНСКИ ОКТЕТ“
ЗОРА ЗОРИ ДАН СЕ БЈЕЛИ —
ЧЕДОМИР ПЕШИЋ
ПРОМИЧЕ МОМЧЕ КРОЗ
СЕЛО — ГОРДАНА
СТОЈИТЕВИЋ
ЗВОНИ ЗВОНЦЕ — ЗВОНКО
БОГДАН
ЗАСПАЛО ДЕВОЈЧЕ НА
ИЗВОРЧЕ — ПЕТРАНКА
КОСТАДИНОВА
ШЕПЕР МУЈО — ЗОРА
ДУБЉЕВИЋ
ВЛАШКО КОЛО — ТИХОМИР
ПАУНОВИЋ

IV плоча

СЕДАМДЕСЕТ И ДВА ДАНА
— НЕДЕЉКО БИЛКИЋ
САНАК МЕ МОРИ — ВИДА
ПАВЛОВИЋ
ПОД ЛОВЋЕНОМ ЗЕЛЕНИ СЕ
ТРАВА — БОЖИДАР
ИВАНИШЕВИЋ
ВУЖГИ, ВУЖГИ — ЗАТО
БРАЋО ПИМЕ ГА
Вокални квартет „СТУДИО“
РАСТИ МИ РАСТИ — Ансамбл
„МАТИЧЕК“
КОРИТАРКА КОЛО — РЕКА
КОСТИЋА
КАФУ МИ ДРАГА ИСПЕЦИ
ПРЕДРАГ ГОЈКОВИЋ-ЦУНЕ
ЗАПЕВАЛА СТОЈКА ПТИЦА —
ИВАНКА СТЕФАНОВИЋ
МОЈ ДРАГАНЕ ШТО МЕ
ЗАБОРАВЉАШ — ВЕРА
ИВКОВИЋ
БОЛЕН МИ ЛЕЖИ МИЛЕ ПОП
ЈОРДАНОВ — Октет
„МАКЕДОНИЈА“
ХАЈД' НА РОГАЉ МОМЧЕ —

НАДА ВОДЕНИЧАР
СВИШТОВКА (тобџијско коло)
— Велики народни оркестар
РТБ

V плоча

МИСЛИ МИЛЕ ДА ЈЕ МЕНИ
ЖАО — ЛЕПА ЛУКИЋ
БИТОЛА МОЈ РОДЕН КРАЈ —
БЛАГОЈА ПЕТРОВ-КАРАЦУЛЕ
МИ СЕ МАМО РАДИ —
Ансамбл Задовољни
БЕЛИ ЈЕ МЕСЕЦ — ДУШАН
ДАНЧУО
ЖИКИНО КОЛО — МИОДРАГ
ЈАШАРЕВИЋ
ПУТ ПУТУЈЕ ЛАТИФ АГА —
ЛАТИФ ХАВКИЋ
ЛЕТИ, ЛЕТИ ПЕСМО МОЈА
МИЛА — ДУШИЦА БИЛКИЋ
ЈОШ НЕ СВИТЕ РУЈНА ЗОРА —
ИСМЕТ КРЧИЋ
ВАЛЛЕ НГА ГЈАКОВА —
Ансамбл „СХОТА“
ДОБРО ЈУТРО МОЈ БЕКРИЈО
— ЗВОНКО БОГДАН

VI плоча

ОМЕР БЕЖЕ НА КУЛИ
СЕЋАШЕ — НАДА МАМУЛА
ПРОШЕТАЛА ЈАГОДА НА
ВОДУ — Дует АНИЦА и
БРАНКА
ВРТИ КОЛО — Група
„ШУМАДИЈА“
БАШАЛ БАШАЛ СЕЉАДИН —
ЕСМА и ансамбл
ТЕОДОСИЈЕВСКИ
КОЛИ ИЗ ВОЈВОДИНЕ —
Велики народни оркестар
РТБ
РУМЕНА МИ РУЖА
ПРОЦВАЛА — ЗЕХРА
ДЕОВИЋ
РАСПЛАКАЛ СЕ СТАР БЕЛ
ДЕДО
УСТАВ РАНО, САБАЈЛЕ —
ХЕРЦЕГ ЕЛЕЗ
КРОЗ ПЛАНИНЕ БРДА И
ГОРЕ — Клапа „ТРОГИР“
ГОЛУБАЧКО КОЛО — Ансамбл
ДУШАНА РАДАНЧЕВИЋА

VII плоча

ЗНАШ ЛИ ДУШО — Дует
СИЛВАНА АРМЕНУЛИЋ—
ПЕТАР ТАНАСИЈЕВИЋ
ТУЖНО ВЕТРИ ГОРОМ ВИЈУ
— ШАБАН ШАУЛИЋ
ПЛЕНИЧКЕ ЈЕ ПРАЛА —
Ансамбл Јојета Кампича
ЧУДИЛА СЕ АМАН ЈА —
ЗАИМ ИМАМОВИЋ
ЗЕННУБЕ — МУХАРЕМ
СЕРБЕЗОВСКИ
ХАЈ КОЛИКА ЈЕ ЈАХОРИНА
ПЛАНИНА — НЕЏАД

САЛКОВИЋ
СОЈЧИЦЕ ДЕВОЈЧИЦЕ —
ВЕРА ИВКОВИЋ
ЧИЗМЕ МОЈЕ НА БОРЕ —
ПЕРО НИКОЛИН
ШТО МИ Е МИЛО ЕМ ДРАГО
— Дует АНКА ГИЕВА—
АЛЕКСАНДАР САРИЕВСКИ
НОЋЕВЧИЋУ — НИКОЛА
КАРОВИЋ
РАДОМИРСКО КОЛО — Дует
хармоника ЖИВКОВИЋ

VIII плоча

КРАЈИШНИЦИ ГДЈЕ ЋЕМО
НА ПРЕЛО — БОРА ДРЉАЧА
ЕЈ ВОЛИМ ДИКУ ДИКА ЗА
МНОМ ГИНЕ — ВЕРА
СВОБОДА и ПЕРО НИКОЛИН
ОЈ ЛИВАДО РОСНА ТРАВО —
ДОБРИВОЈЕ ТОПАЛОВИЋ
КАСНО ПОЋОХ ИЗ МОРИЋА
ХАНА — САФЕТ ИСОВИЋ
СОЧА ВОДА — Ансамбл
ОТТАВИЈА БРАЈКА
ЕЈ САЛАШИ НА СЕВЕРУ
БАЧКЕ — ЗВОНКО БОГДАН
МОРЕ СОКОЛ ПИЕ — Дует
СЕЛИМОВА-ЖЕЛЧЕВСКИ
КОЈЕ ЛИ ЈЕ ДОБА НОЋИ —
ГОРДАНА СТОЈИТЕВИЋ
ДЈЕВОЈКА СОКОЛУ ЗУЛУМ
УЧИНИЛА — ЖИКА
НИКОЛИЋ
МАКЕ SYNNIN RUSH TE ZI
(ЦРНООКА ЛЕПОЈКО) —
ЉИЉАНА ЧАВОЛИ
СРЕМАЧКО КОЛО —
„ВЕСЕЛИ СРЕМЦИ“

IX плоча

ЈА ВЕЧЕРАМ КАПИЈА СЕ
ШАРА — Група „ШУМАДИЈА“
ЕВО ОВУ РУМЕН РУЖУ —
ЗАИМ ИМАМОВИЋ
ТУГИНАТА ПУСТА ДА
ОСТАНЕ — Дует
САРИЕВСКИ—ИЛИЕВА
КАРАНФИЛ СЕ НА ПУТ

СПРЕМА — МАРА
ЂОРЂЕВИЋ
ЧЕТВОРКА КОЛО — Велики
народни оркестар РТБ
ВРЕАС ВОДА НОСИЛА
ЈАБЛАНА — САФЕТ ИСОВИЋ
ПЕТЛОВИ ПОЈЕВ —
СТАНИША СТОШИЋ
У ПЛАНИНИ ГЛАС СЕ ЧУЈЕ
— БРАНКА ШТЕПАНОВИЋ
ШТО НО БРУЈИ ПРЕКО
ПОЉА ЗВОНЦЕ — АЦО
ЋИГУНОВИЋ
НОЦОЈ ПА ОН НОЦОЈ —
„СЛОВЕНСКИ ОКТЕТ“
ТРОЈАНАЦ КОЛО — Дувачки
оркестар МИЛОВАНА
БАБИЋА

X плоча

АПАЈ МИ ЈЕ ВЕЧЕРАС ПО
ВОЉИ — ОЛИВЕРА
КАТАРИНА
ПОМРАЧИНА ЦИЈЕЛО СЕЛО
СПАВА — НИКОЛА КАРОВИЋ
АЈ ВЕСЕЛИ СЕ КУЋНИ
ДОМАТИНЕ — ВАСИЛИЈА
РАДОЈЧИЋ
ГЕЉ, ГЕЉ — ДОЋИ, ДОЋИ
— УСНИЈА РЕЦЕПОВА
СЛАВОНСКЕ ПОСКОЧИЦЕ —
Ансамбл „ЂЕРДАН“
ЗОКИНО КОЛО — Дувачки
оркестар МИЛАНА
НИКОЛИЋА
ЈА ТИ ЖЕЛИМ СЛАТКУ ЛАКУ
НОЋ — Ансамбл
„ДУБРОВНИК“
АХ МОЈ АЉО — МИРЈАНА
БАЈРАКТАРЕВИЋ
ШТО НАМ НЕМА СА ДРИНЕ
ВЕДРИНЕ — ПРЕДРАГ
ЖИВКОВИЋ ТОЗОВАЦ
МОЈ ЧАРДАЧЕ —
АЛЕКСАНДАР ДЕЈАНОВИЋ
А БРЕ ЛУДО ЛУДО МЛАДО —
Женска група „МЕГЛЕНКИ“
БАНАТСКО КОЛО —
Тамбурашки оркестар
ЈАНИКЕ БАЛАЖА

РО ПРОДУКЦИЈА ГРАМОФОНСКИХ ПЛОЧА РТБ
11000 Београд, Македонска 21/I тел. 324-359

Овим неопозиво наручујем — поузећем:
Комплет од 10 LP плоча „Песмом и игром кроз Југославију“ по
цени од 1.100,00 Дин.

Име и презиме:

Пшт. број и место:

Улица и број:

За љубитеље домаће иш рок и забавне музике
одабрали смо део наших издања на којима су засшшш
љене наше ишознаше ишује и вокални солисти.

Куйцима који се оглуце за куйовину најмање 3
ЛП плоче нећемо зарачунашш ишшшанске шрошкове,
а они који се оглуце за ишјединачна издања зарачуна-
ћемо ишшшанске шрошкове у ишашалном износу од
Дин. 40,00.

1. РОНДО — Дискофобија,
Она би се дала, Зар већ није
време, Отрцан стих, Ко се
задњи смије, Не могу више,
Плаве очи, Путешествије,
Моја мала филмски лик, Ма-
ли одмор, Љуби те брат, Ве-
лики одмор. Дин. 107,00
2. ЗЛАТКО И ЊЕГОВЕ ГИТА-
РЕ — Златна чигра, Моја
снага, Области, Београд екс-
прес, Шпански мотив, Нисам
више љут, Очи једног анђела
Живот у граду, Епилог. Дин. 107,00
3. ДРАГОЉУБОВ ТАКСИ — Па-
де ноћ, Хиљаду пута, Алма,
У канти за љубре, Из Пари-
за, Ритам и блуз, У твојој
башти, Поред тебе, Катери-
ни. Дин. 107,00
4. КОРНИ ГРУПА — 1941
Аутор стихова Бранко Ћо-
пић, аутор музике и аранжа-
мана К. Ковач, вокални из-
вођач Јосипа Лисац, Дадо
Топаћ и Корни група. Дин. 107,00

5. С ВРЕМЕНА НА ВРЕМЕ —
„Павиљон Г“ —
Ајша, Острво, Јесење свита-
ње, Петак је поподне... baby,
Вашар, Маскембал, Роџк кри-
тичар, А шта сад. Дин. 107,00
6. ЛЕО МАТИН — Песмо мо-
ја, Драга, Добро вече, Мој
животе, Пронађи и за мене
једно место, Емилија волим
те, То није твој стил, Остави
ме, Сузана, Тајна, Ја сам чо-
век твој. Дин. 107,00
7. ЛЕБ И СОЛ — Деветка, По
водом, Утринска тема, Ко-
кошка, Нисам твој, У сенци,
Чудо за три дана, Песма о
Соњи Х. Дамар. Дин. 107,00
8. ЛЕБ И СОЛ — Акупунктура,
Како ти драго, Абер дојде
донке, Таласна дужина, Ди-
кијева игра, Узводно од ту-
ге, Марија, Бонус. Дин. 122,00
9. СМАК — „Страница нашег
времена“,
Тенџи-танџи, Поведи ме с
њим, Махт-тема, The pages
of our time, Небо је само

друм без дна, Улазак у ха-
рем, Понорни ловац.

10. ПРЕДМЕСТЈЕ — Паклени
строј, На распутју, Данас је
мој задњи дан, Живим за
јутри, Ко се место пребуди,
Игра, Не мораш прикривати
лажи, Перон шт. 4, Слепа
улица. Дин. 122,00
11. АРСЕН ДЕДИЋ — Римска
плоча —
Габриела, Забавља се, Да су
ме украли цигани, Теби је
лако, Мој клавир, Влаком
према југу, Њежност у мра-
ку, Фолиранти, Загрли ме,
Одлазак. Дин. 122,00
12. ДЕЈАН ПЕТКОВИЋ — Об-
раш ме с ногу —
Волим праве ствари, Како
ми пријаш у последње вре-
ме, Ништа пре брака, Задо-
вољан сам с тобом, Ја сам
уникат, Шта ћу ти ја, Компро-
мис, Није важно ко си ти,
Рокер с минђушом, Обраш
ме с ногу. Дин. 122,00
13. ЗЕБРА — Зебронплан, Зебр-
дом, То није све, Зеброн,
Ето, Није то због пролећа,
Кажу да такав је ред, Шар-
на лажа, То је све, Квар. Дин. 122,00
14. БООМЕРАНГ — Живот свет-
луцава, Пролазна ствар, Ти
љето, Круг, Кад ти ниси ту,
Бескрајна димензија, Праз-
ник живота. Дин. 122,00

15. СЛАЃАНА МИЛОШЕВИЋ —
Очигледно није ми свејед-
но, Пусту нека ствари теку
својим током, Горим од же-
ље да убијем ноћ, Амстер-
дам, Чудна путовања, Чувај
ме, Мој брат по песми, Кон-
тролиши се. Дин. 122,00
16. ДАДО ТОПИЋ — Неоседла-
ни — Лет 305, На концерту
Rolling Stones, Балада о
Марији Дирисамер, Апарт-
ман 1001, Rock n roll мама,
Милион долара, Hallo honey,
Коњи неоседлани, Радмила,
Јоване, Јоване мој, хеј, хеј,
Југословени. Дин. 220,00

17. СМАК — ROCK CIRKUS —
Професор, Огледало, Ци-
ганско срце, Ла кукарача,
Инструментал Baby, И то је
за људе, Хирошима. Дин. 122,00
18. ВАТРЕНИ ПОЉУБАЦ — То
је оно право, Нек не слуша
коме смета мој rock' n' roll,
Мрзим је ал волим је, Није то
то, Смиј се и кад би плакат
хтио, Тако ти је то кад си
фин, Хеј ти цуро гарава, Че-
кају те сваке ноћи, Она је
тако добра жена, Ода херо-
ју. Дин. 107,00

РО ПРОДУКЦИЈА ГРАМОФОНСКИХ ПЛОЧА РТБ
11000 Београд, Македонска 21/I, тел. 324-359

Овим неопозиво наручујем поузећем:
Плоче из овог огласа под редним бројем

Име и презиме:

Пштански број и место

Улица и број

ТРЕЋЕ КОЛО

ВЕЛИКА НАГРАДНА ИГРА

ПОЛИТИКИН

ЗАБАВНИК

ВАС ВОДЕ У СВЕТ

Ево нас у трећем колу ВЕЛИКЕ НАГРАДНЕ ИГРЕ „ЗАБАВНИК И ЈАТ ВАС ВОДЕ У СВЕТ“. Ово коло нашим читаоцима доноси 74 вредне награде.

Прве награде трећег кола су два ЈАТ-ова аранжмана: „Вечни град“ и „Златни Праг“ где ће првонаграђени провести по четири дана и упознати се са знаменитостима Рима и Прага. За ове европске метрополе везана су и питања овог кола.

Учеснике игре, поред главних, очекују још 72 награде:

- цепни рачунар
- 21 мајица са именима „Забавникових“ листова
- 2 годишње претплате на „Политикин забавник“ и „Мозаик“
- 10 награда у књигама
- 10 комплета „Микијевог забавника“ и „Дениса“
- 20 комплета значака „Забавникових“ издања
- 2 ЈАТ-ове спортске торбе
- 2 комплета ЈАТ-ових значака
- 2 комплета ЈАТ-ових привезака и
- 2 комплета оловака

ПРАВИЛА ИГРЕ — Право на учешћа у игри имају сви читаоци „Политикиног забавника“ старији од седам година. У извлачењу учествују само

они читаоци који тачно одговоре на сва четири питања. Зато, ако вам се питања учине тешка, помоћ потражите у школским уџбеницима, атласима и енциклопедијама. Ако међу добитницима прве награде буде читалаца који нису пунолетни, организатори ће од њих формирати групу коју ће по посебном програму, у пратњи новинара „Забавника“, водити у Амстердам са посетом Мадурадому.

КАКО СЕ ШАЉУ ОДГОВОРИ — Прво пажљиво прочитате питања, затим на приложеном купону упишете одговоре а испод тога своју тачну адресу са поштанским бројем места. Купон исеците, залепите **искључиво на дописницу** и пошаљите на адресу: „Политикин забавник“, Македонска 28, 11001 Београд, поштански фах 124 са знаком „Забавник и ЈАТ вас воде у свет“. **Пазите! Ваши одговори треба да стигну најкасније до 16. марта 1981. године.**

Резултати извлачења трећег кола биће објављени 3. априла 1981. године у броју 1527.

Награде ће извлачити специјални жири организатора а имена срећних добитника — пут у Рим и Праг — **Светлана Милосављевић**, стјуардеса ЈАТ-а која већ 19 година другује са висинама.

ИТАЛИЈА

РИМ — Главни град Италије и највећи град Средоземља, првобитно подигнут на седам брежуљака и у њиховој околини. Био престоница Римске Републике и империје. Данас су приступачни туристима бројни тргови, базилика, храмови, тријумфални лукови и споменици, подигнути у част Цезара, Веспасијана, Тиберија и других владара. Од монументалних грађевина вредно је споменути Колосеум који је примао 50 хиљада гледалаца. Раскоши Рима допринеле су и касније културно-историјске епохе. Посебне знаменитости представљају тргови и фонтане. Данас је то бучан град пун свежлости, трговина, ресторана и добре кухиње и вина, али и град политичких и културних институција.

АРАНЖМАН „ВИКЕНД У РИМУ“

Поласци сваког петка пре подне из Београда, а у подне из Сплита. Повратак уторком после подне у Сплит и Београд.

ПРОГРАМ ПУТОВАЊА

Први дан: Лет авионом до Рима. По доласку превоз до хотела и смештај.

Други дан: Слободан дан.

Трећи дан: Пре подне полудневно разгледање града. Обилази се: Вила Боргезе, Квиринал, Фонтана Треви, Трг Венеција, Пантеон, Ватикан и Базилика Св. Петра.

Четврти дан: Слободно. **Пети дан:** Слободно. Превоз на аеродром и лет за Југославију.

Аранжман рађен на бази ноћења са доручком.

АРАНЖМАН „ВЕЧНИ ГРАД“

Поласци сваког уторка пре подне из Београда, а у подне из Сплита. Повратак: петком после подне у Сплит и Београд.

ПРОГРАМ ПУТОВАЊА

Први дан: Лет авионом до Рима. Одлазак у хотел и смештај. **Други дан:** Пре подне разгледање града. Обилазе се: Вила Боргезе, Квиринал, Фонтана Треви, Трг Венеција, Пантеон, Ватикан и Базилика Св. Петра. **Трећи и четврти дан:** Слободно. После подне одлазак на аеродром и лет за Југославију. Аранжмани рађени на бази ноћења са доручком.

КОРИСНЕ ИНФОРМАЦИЈЕ

Путници се сами пријављују на полазном аеродрому.

Водич сачекује групу на аеродрому у Риму.

Језик споразумевања — поред италијанског, енглески, француски, немачки.

Новиц — мењају се све конвертибилне валуте. Динари се могу мењати.

Адреса Председништва ЈАТ-а: Via. V. Veneto 10, телефон: 475-11-12 или 475-11-13 или 475-64-04. Адреса амбасаде СФРЈ: Via del Monti Paroli 20, телефон: 3800-796 или 3800-890.

Све информације на телефон: 011 416-122

4 питања - 444 награде!

КУПОН ЗА ТРЕЋЕ КОЛО

1. На којој се реци налази Праг?
2. Ноје године је основан Прашки (Карлов) универзитет?
3. Када је, по предању, основан Рим?
4. Како се зове самостална држава у центру Рима?

(Име, презиме и година рођења)

(Адреса: улица и број)

(Поштански број и место)

**ЈЕДИНСТВЕН
ПОДВИГ
БРИТАНСКИХ
ЉУДИ-ЖАБА**

ОСАМ ГОДИНА

НА ДНУ АТЛАНТИКА КОД ОБАЛЕ СЕВЕРНЕ ИРСKE ПУНОМ ГРЕБЕНА, ГДЕ СУ МОРСКЕ СТРУЈЕ ИЗУЗЕТНО ЈАКЕ А ВЕТРОВИ И ОЛУЈЕ НЕ ПРЕСТАЈУ, ПОТОПЉЕНО ЈЕ 1917. ГОДИНЕ 40 ТОНА ЗЛАТА У ПОЛУГАМА!

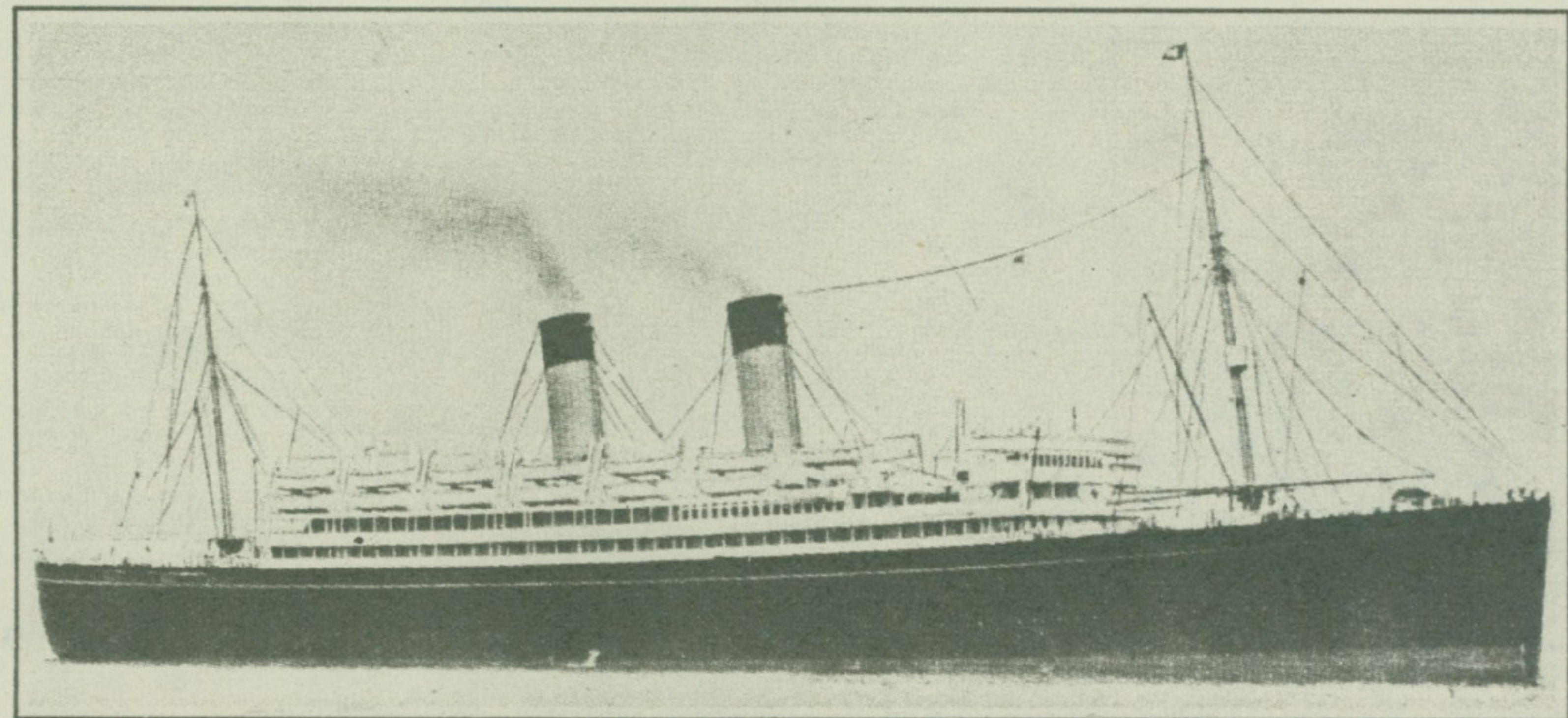
Рибари Донегала, луке у Северној Ирској, били су зачуђени када су приметили да неки реморкер Краљевске морнарице данима кружи око једног места на хоризонту. Они који су се касније приближили том броду, видели су рониоце на њему и ствар је добила размере мистерије. Јер, био је рат, 1917. година, а становници овог места памтили су још врло живо бродолом прекоокеанске грдосије „Лорентика“ баш на том месту јануара те године. Очигледно, некоме је било стало да нешто нађе у олупини.

„Лорентик“ је страдао од немачког торпедa у тренутку кад се отиснуо са британског копна према Сједињеним Државама, са посадом од 354 човека. Цео догађај био је врло необичан и донегалски очевици питали су се шта је тако важно могао носити овај брод из Велике Британије која је, као зараћена земља, оскудевала у свему, и то Америци којој ништа није недостајало? Претходних година „Лорентик“ је више пута прелазео Океан, али — да би из Америке донео оружје у Европу.

Да је реч о нечем веома важном, чак спектакуларном, могло се врло брзо закључити. Реморкер-трагач отпловио је са видика пред сам крај 1917. године, ваљда због лошег времена, али се већ у пролеће 1918. вратио. Разуме се, било је доста прилика за становнике Донегала да ступе у контакт са посадом „Рејсера“ — тако се звао реморкер — и рониоцима који су с времена на време долазили у место. Али, на сва питања о њиховом задатку — ћутали су као сфинге. Разумљиво, британска влада није хтела да се упусти у ризик да још неко приватно покуша да извуче то што су они тражили на олупини „Лорентика“: 40 тона „сувог“ злата у полугама!

ПОЧЕТАН ДРАМЕ

Тај пловећи трезор британска влада била је упутила америчким индустријалцима који су снабдевали Уједињено краљевство и захтевали да буду исплаћени у јединој валути која не трпи промене услед рата — златом! Дакле, дубоко у утробу „Лорентика“ јануара 1917. године било је укрцано 3211 златних и сребрних полуга. У-

Прекоокеански пароброд „Лорентик“ снимљен пре првог светског рата нада је превозио путнике. После је претворен у крстарицу за специјалне мисије.

Ронилачка опрема нанву је измислио Енглеz Огастус Зибe није претрпела велике промене за осам деценија до 1917. нада је у њој заронио Лајт.

брзо су се нашле на 35 метара дубине.

То није била нека велика дубина, али је пре свега требало пронаћи тачно место на коме је лежао брод, а затим установити у каквом је стању. Највећу сметњу представљале су јаке морске струје и веома стрмо и каменито дно на том месту.

Људи-жабе спустили су се небројено пута и, када је коначно пронађен „Лорентик“, учинило им се да је остао готово неосштећен. Ипак, целим задњим делом био је заривен у муљ, а и доста прекривен њиме мада није прошло много времена од удеса. Али, овде су олује честе и узбуркано море наноси стално нове наслагае и мења изглед дна. Главно је ипак учињено: брод је пронађен, а из његовог плана знало се где је трезор.

Коначно је дошао тренутак за „историјско гњурње“ — оно кад је требало извући први сандук са златом. Мада је све било познато, задатак није био нимало лак пошто је сваки сандук био тежак 70 килограма, а требало га је изгурати до места где је чекала дизалица. Уз то, гњурац је морао да изроњава заобилазним путем јер је трезор био прилично неприступачан и — оба ви све за само 15 минута! Дуже задржавање на тој дубини захтевало би постепено изроњавање због лагане декомпресије, а са сандучином на рукама то је било неизводљиво.

Човек коме је припала дужност да изведе први покушај звао се Лајт. За-

РОЊЕЊА

ронио је, другови који су држали уже, телефонски кабл и цев за довод кисеоника у Лајтов скафандер, видели су како је искусни гњурац брзо нестао у мутном океану. Још нису знали да је убрзо после тога почела Лајтова драма.

ЗЛАТО ЈЕ ТУ!

Лајт је брзо стигао до олупине. Као и у току истраживачких гњурања, пажљиво се упутио у утробу брода јер се вода узмућивала услед његових покрета и отежавала му посао. Тада је дошао на идеју како да себи олакша: затражио је од оних горе да мало одмотају уже и попусте довод ваздуха и кабл. Када су то учинили, он је конопац везао за ограду „Лорентика“ оставивши себи довољно да се креће по задњем делу брода у којем је био трезор.

Доспео је до назначеног места и угледао четвртасте обриси прекривене дебелим наслагама муља. Морао је још да се спусти како би то дохватио, али наглавачке јер је драгоцен терет лежао на поду. Пружио је

руке дотакао, опипао... то је, нема сумње. Мало је руком уклонио муљ како би лакше ухватио сандук и таман кад је то хтео да учини, осетио је како га „нешто“ нагло вуче за ноге, како му руке измичу а сандук остаје где је и био. Одвучен је и остављен да „виси“ у води са ногама горе, о свом ужету које је било чврсто привезано за олупину!

Искусни Лајт одмах је схватио шта се догодило: у узбуђењу што је дошао до злата, заборавио је на основни опрез. Никако није смео ронити главом надолу, а да често не мења положај јер иначе ваздух који дотиче у његов скафандер — не може да излази кроз вентил на леђима! Тако се он брзо нагомилао у ногавицама гњурачког комбинезона и подигао човека као балон. А „добра идеја“ да се привеже за олупину сада је још отежавала његов иначе критичан положај. Срећом, телефон је радио. Само, време је одмицало...

ДА ЛИ ЋЕ СПАСТИ ЛАЈТА?

Чим је Лајт јавио шта му се догодило, спустио се следећи гњурац да му помогне. Како је несрећник провео већ сувише времена у дубини, требало би да израња читав час, са постепеним задржавањима јер му је крв већ била добро „напијена“ азотом, па је претила опасност да он на површини провали напоље и попуцају његови крвни судови.

Зато је спасилац, пре него што је одсекао конопац којим се Лајт био привезао, узјахао цев за довод ваздуха како би га спречио да као балон нагло искочи на површину. Али, ваздуха је у Лајтовом оделу од гуме било већ толико да ни много тежи терет од тела његовог друга из екипе не би спречио нагло излетање! Само што је конопац пресечен, обојица су, један са ногама горе, а други јашући на цевима, доспели на површину.

Лајт је одмах смештен у комору за декомпресију. Живот му је спасен, али вађење потопљеног злата за њега је било завршено.

Неколико дана после овог удеса, рониоци са „Рејсера“ пронашли су нешто приступачнији пут до трезора од Лајтовог. Почело је спуштање и изношење сандука, без престанка: један човек — 15 минута роњења — сандук злата прикачен за дизалицу. Тако се, упркос струјама и препрекама, 542 сандука већ нашло на „Рејсеру“

када је тако снажна олуја узбуркала море да се требало хитно спасавати.

Олуја је трајала неколико дана — довољно да све поквари. Када су се рониоци поново спустили до олупине, могли су само да установе како је море нанело толико муља и срушило горње делове „Лорентика“ на трезор да је све требало радити из почетка!

Приступили су уклањању муља, крчењу пролаза и то тако мукотрпном да се радило полугама и швајц-апаратима... Тако је прошла цела 1918. година.

НАДНИЦА ЗА СТРАХ

После зимске паузе, „Рејсер“ се 1919. поновс вратио на место удеса „Лорентика“. Људи из Донега-ла већ су се навикли на његову удаљену силуету мада њихова радозналост не само да није опадала него је још порасла јер већ трећу годину тај брод нешто вади из мора. А за екипу са „Рејсера“ 1919. је била напорна и не баш много плодна година. Извукли су тек десети део драгоценог терета. Олује су биле толико јаке и учестале да је наредног пролећа требало употребити и експлозив како би се прокрчио пут до трезора који се све више заглибљавао.

Рониоци су се сада провлачили до блага кроз једну с муком начињену рупу и скупљали полуге једну по једну пошто је и део сандука био разваљен експлозивом.

Тако су прошле још две радне сезоне. Тек августа 1924. године „Рејсер“ је коначно напустио донегалску пучину и отпловио последњи пут у Ливерпул где је у највећој тајности предао надлежнима последњи део жетве са дна мора. Било је спасено 39 и по од 40 тона злата, или 99 одсто!

Тада је британски Адмиралитет званично објавио резултате истраге и Донегалци су могли да одахну, а сви остали становници британских острва, запамњени, да се диве подвигу људи-жаба.

Радови на вађењу трезора са „Лорентика“ коштали су 128 хиљада ондашњих фунти. Од тога су 6739 добили рониоци као награду што су са дна извукли вредност од пет милиона фунти... Сматра се да ни једна операција вађења потопљеног блага у историји није дала плоднији резултат!

М. К.

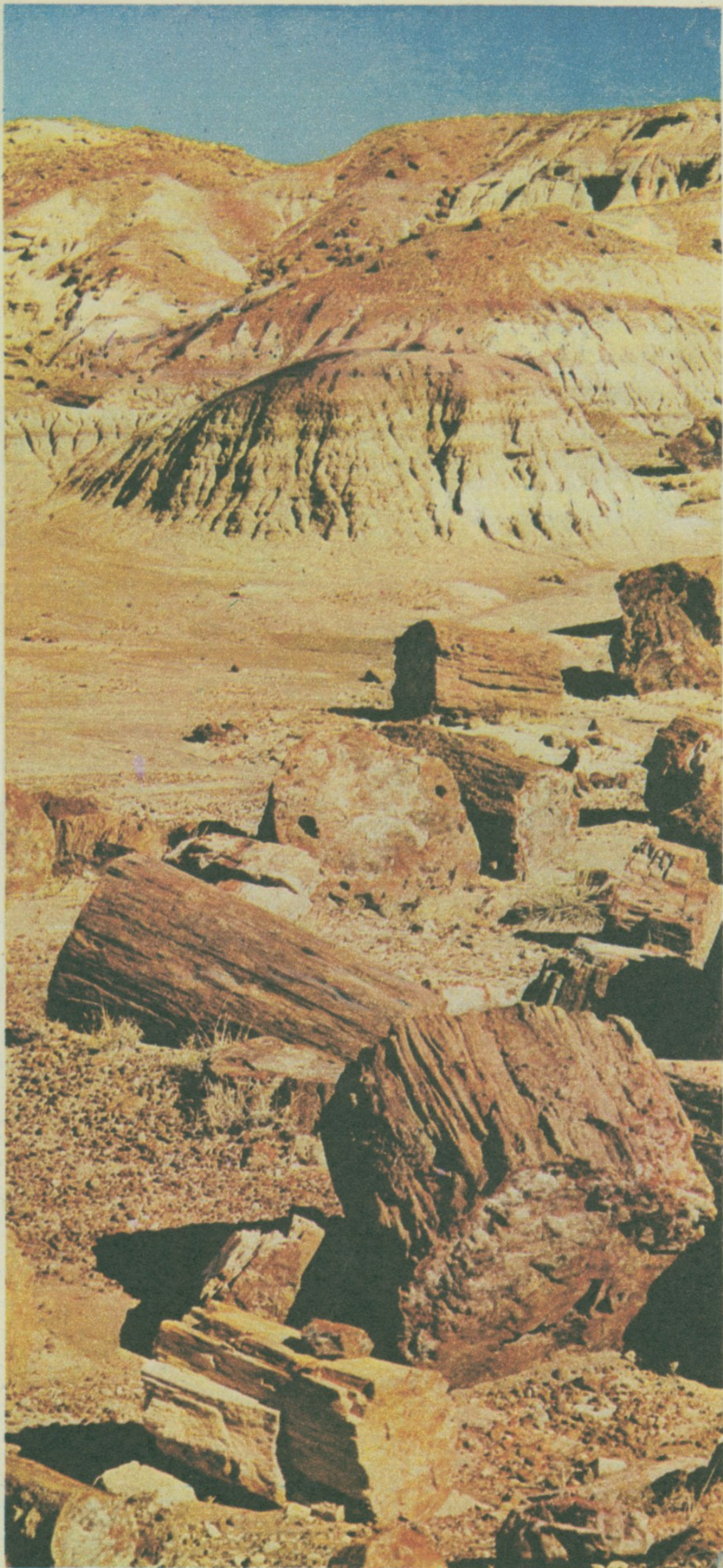
БАРОН НА ЧЕТИРИ НОГЕ

Беспослен поп и јариће крсти“, каже пословица, а неки злобник можда би рекао: „Беспослен научник проучава и псећа имена“. Не би био у праву. Разумљиво је што се стручњаци за антропониимију (људска имена) повремено баве и зоономијом (именима животиња) јер између те две врсте имена постоје знатне сличности. У сваком језику има надимака који се употребљавају и за псе и за људе: код нас, на пример, Жућа, Цига, Цуле, Вучко и други. Што је још занимљивије, људска класна подељеност није мимоишла ни псе. Увек се могу разликовати „проста“ од „финих“ имена, једна прикладна за сеоске цукце (Зељов, Шаров), а друга за отмене салонске пудлице (Чеки, Флоки, Боби, Фифи...)

Кад рекосмо Фифи, то име је једно од најчешћих не само код нас него и у другим земљама Европе. Према писању једног италијанског научника, пет најтипичнијих имена италијанских куца јесу Фифи, Фидо (што значи „веран“), Мими, Лео и Медоро. Сва ова псећа имена употребљавају се и у Француској. У Њујорку, једна анкета је показала да власници паса својим љубимцима најрадије дају имена Брауни (смеђи), Блеки (црни), Квини (краљица) и Скипер (скакутало). То бар важи за обичне псе, док они „племенити“, са педигреом, носе и таква имена као Аристо фон Маријенлуст или Фоксбенк Ентертејнер ов Херем. У овоме су се Американци без сумње угледали на Немце. На изложбама расних паса у Немачкој није ништа необично да из једног кавеза кевће Харас фон Пијастендам, из другог Барон Циглерхоф, док између њих отмено маше репом Рита фон дер Нордрингсеке...

Стари Грци нису знали за расе и педигрее, али су код паса ценили издржљивост, снагу и брзину. То се може закључити по именима која је један научник забележио прегледајући дела античких писаца. По његовим речима, старогрчки пси су се звали Алке (снага), Стерос (чврсти), Лаброс (жесток), Еудромос (брзи), Лајлапс (вихор), Филакс (стражар, Појменис (пастирица), Хилакс (лајавац), Азболос (гарави) и тако даље.

Најчешће од свих псећих имена било је Аргос, од придева аргос који има више значења, сва врло погодна за ловачког пса: „хитар“, „будан“, „оштроок“. Аргос или Аргус звало се и чудовиште са сто очију које је, по грчкој митологији, Зевс поставио да чува његову миљеницу Ију. Још и данас употребљавамо израз „гледати Аргусовим очима“, што значи пазити, будно стражарити, бити на опрезу.

Делови стабала, који су се после 150 милиона година поново појавили на површину, причају нам историју Земље. Ово је најлепши део националног парка Аризоне, такозвана Јасписна шума

ТАЈНА
ШАРЕНЕ
ПУСТИЊЕ

ОКАМЕНЕ

НЕДАВНО ЈЕ НА ВИДЕЛО ИЗИШЛА ЈЕДНА
ДАВНО ПОТОНУЛА ОБЛАСТ И ГЕОЛОЗИ-
МА ОМОГУЋИЛА ДА ИСПРИЧАЈУ ПРИЧУ
КАКО СЕ ДРВЕЋЕ ПРЕТВОРИЛО У КАМЕНЕ.

Посетилац Националног парка у америчкој држави Аризона сусреће се са чудесним пејзажом живих боја који на сунцу блешти попут пламена огромног огњишта. Нестварно делује и мноштво поломљених стубова за које би се најпре могло рећи да су рушевине неког античког храма. А ради се о окамењеном дрвећу! Откуд оно на овој посној пустињској земљи? Делимичан одговор дају бројне легенде из околине Парка које причају о пропасти величанствене шуме што је некад давно бујала на овом простору. У ствари, историја ове области много је одређенија и необичнија него што староседеоци у својим приповестима помињу. У овом окамењеном дрвећу, у стању између кварца и полудрагог камена (јасписа и ахата) крије се тајна јединственог геолошког процеса.

КАТАКЛИЗМА

У време кад је Земља била млађа за сто педесет милиона година западном страном Тексаса, северно од Новог Мексика и Аризоне, западним Колорадом и делом држава Јутах и Вајоминг простирала се велика долина која се благо спуштала према Пацифику. Тада још нису постојале Стеновите планине и Сијера Невада а њихови много нижи „преци“ оивичавали су равницу. Временом су, међутим, они почели да се ломе и распадају.

Геолози кажу да је долина била покривена густим растињем, претечама данашњих четинара. На њихову изузетну бујност утицала је суптропска клима и веома плодно земљиште и овде су се појавили и први диносаури који су имали несумњив утицај на разноврсне биолошке процесе и њихову равнотежу.

Затим је овај прастари свет и његове цинове задесила страшна геолошка катаклизма: велика долина лагано је утонула у воду и зауставила се на дубини од деветсто метара.

Прошле су хиљаде година пре него што су започела нова геолошка померања — издизање Стеновитих планина и ланца Сијера Неваде. Некадашње шуме нашле су се на висини од око хиљаду пет стотина метара изнад површине мора. Ослобођене воденог притиска и изложене силама ерозије, наслаге су почеле да се осипају: песак и блато временом су однеле реке Пуерко и Мали Колорадо те се у њима још могу наћи каменчићи предивних боја — делићи окамењених стабала.

ШЕСТ ШУМА

Окамењене шуме на Земљи нису реткост, али у Аризони представљају прави феномен. Још у 16 веку шпански истраживач Коронадо који је испитивао југозападну Америку говори о „шареној пустињи“, што би лако могла да буде бојама прошарана област окамењене шуме Аризоне.

Први прави извештај о „окамењеном дрвећу“ потиче из 1853. године, а написао га је извесни поручник Випл. Том приликом, он је веома упечатљиво описао шуму која се претворила у јаспис.

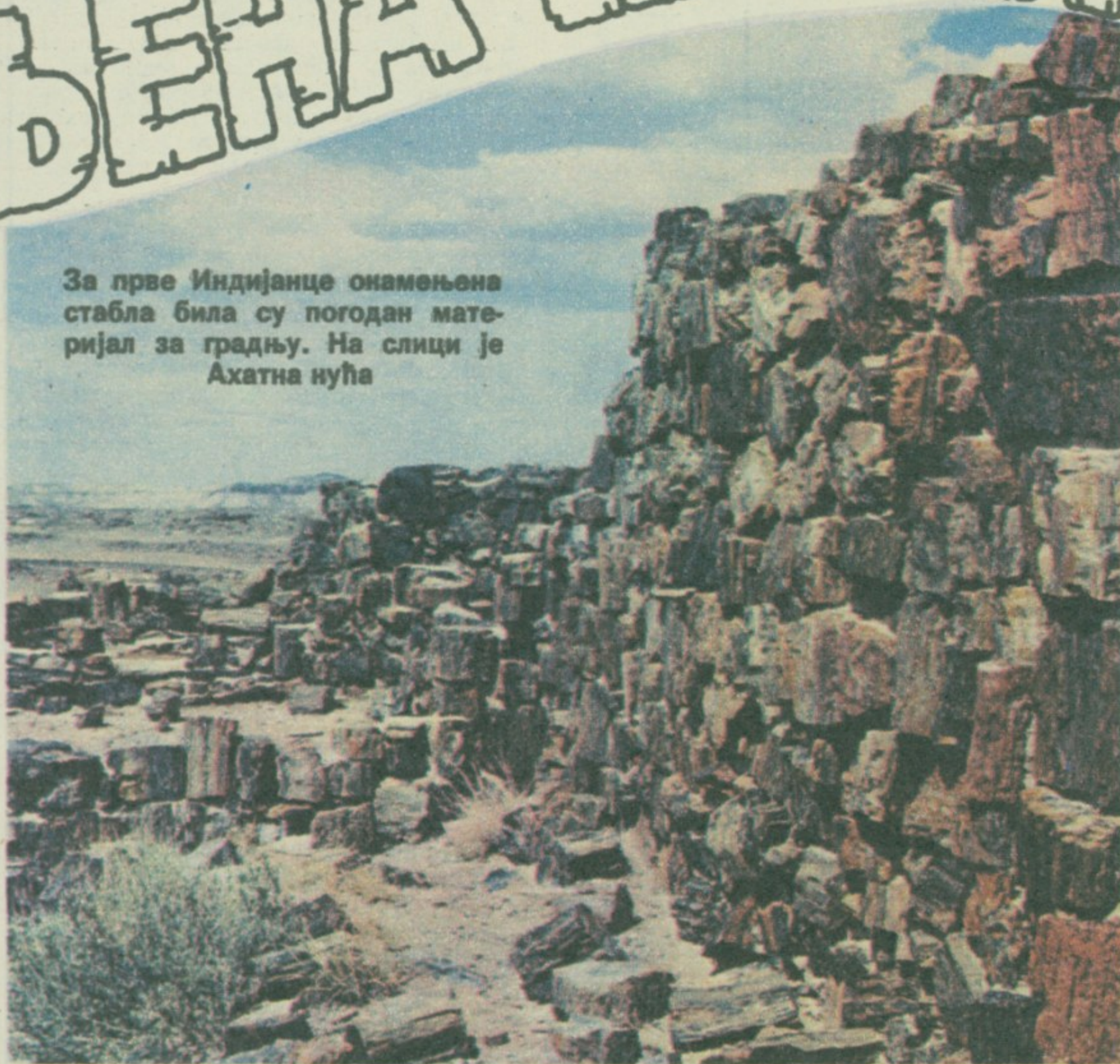
Онда су за ово праисторијско чудо наишла тешка времена. Колонизатори који су железницом стигли из Саанта Феа, сазнали су за „обојено камење“ и почели да га у гомилама сакупљају, па чак и да се око њега отимају. Неки су планирали да овде изграде млинове а као жрвњеве искористе заобљене камене плоче које је природа бесплатно нудила.

Чинило се да ће кратко време нестати оно што је природа вековима стварала. Срећом, 1906. године заинтересовала се и држава а Конгрес је ову област, 1962. године, законом заштитио прогласивши је националним парком.

Парк који се простире на око четрдесет хиљада хектара чине шест „шума“. Јасписна, Кристална, Шума

ГНЕВНА ШУМА

За прве Индијанце онамењена стабла била су погодан материјал за градњу. На слици је Ахатна нућа

Парн је пун необичних приказа нао што су ова два природна моста од онамењених стабала

дугих стабала, Дугина шума и Шума плаве Мезе доступне су моторизованим туристима, а једино се до Црне шуме, која се налази далеко иза Шарене пустиње, може искључиво планинском стазом.

Овде су, пре неколико деценија, откривени огромни скелети фитосаура, рептила сличних крокодилима који су заједно са огромним водоземцима — стегоцефалима — и првим рибама насељавали стару долину.

Године 1930. национални парк је обогаћен рушевинама Ахатне куће и другим ископинама, сведоцима прастановника и њиховог живота међу окамењеним стаблима. Утврђено је, поред осталог, да су ово „дрвеће“ користили као материјал за градњу и израду алатки и оружја.

ГНЕВНА БОГИЊА

Никада, претпоставља се, нећемо сазнати како су ови примитивни људи гледали на дрвеће од камена. Једна индијанска легенда каже да је нека богиња хосдала шумом све док је није савладао умор, хладноћа и глад. Тада је ударцем штапа убила зеца и пожурила да га припреми за обед. Али, пошто, је дрвеће било влажно није успела да распали ватру па га је, разочарана и гневна, претворила у камење — да се никад

више не запали. Пејута Индијанци верују да је ово дрвеће оружје бога Вука и да шума представља поприште његових битака, а величина стабала убедљив је доказ снаге којом, наводно, ово божанство располаже. Навахоци знају и трећу причу. По њима, ово је гроб застрашујућег чудовишта Цеце кога је

уништио бог Сунца, а оно што се види његове су кости.

Шта је, заправо, допринело да се ово дрвеће не распадне већ да се претвори у камен, још се са сигурношћу не зна. Претпоставља се да се на дрвеће нагаложио силицијум-диоксид у којем је било трагова фероксида и мангана који

су дрвећу дали црвену боју и тамне нијансе. Уследио је процес окамењивања при чему органски делови хелија нису само замењени силицијумом већ је он најпре апсорбовао околну влагу, стварајући неку врсту заштитног слоја, а затим се концентрисао у биљним хелијама и у међућелијском простору где је већ започело труљење. И кад се вода повукла почело је отврђивање.

Пукотине на дрвећу појавиле су се после његовог уздицања из морских дубина. Услед деловања ветрова и воде пукотине су постајале све дубље док, буквално, нису испресецале дрвеће, тако да оно данас изгледа као тестером исечено. Пошто дрвеће лежи разбацано и без корења, не искључује се ни могућност да га је у долину, из виших предела, донела вода.

Д. В.

Боје и облици из Дугине шуме подсећају на дела апстрантних сликара

ХИТ-СТРАНА

СТИЈЕНЕ

У издању ПГП РТБ изашао је први сингл сплитске групе СТИЈЕНЕ. Ево прилике да се упознамо са члановима овог ансамбла. Почели су са радом пре две и по године али им је требало доста времена да стигну до своје прве плоче. Разлог је не само конкуренција у Сплиту већ и недовољно разумевање околине за ову талентовану групу. Али као што прави таленат никад не пропада тако ће и СТИЈЕНЕ наставити са успесима јер имају готов материјал за снимање и ЛП плоче. Чланови састава су: **Горан Тараш**, бас, **Мишо Лимић**, клавијатуре и вокал, **Зорица Њонца**, вокал, **Дамир Малован**, гитара и вокал и **Војо Стојановић**, бубњеви. Занимљиво је да је раније члан групе био и Енглец Дејвид Кубинец, али је одлучио да настави наријеру самостално па се удружио са загребачком групом ПАРЛАМЕНТ са којом има посебне планове. Дејвид, међутим, не пева на првом синглу СТИЈЕНА на коме се налазе две композиције «Све је необично ако те волим» и «Три свијета». Шира публика је имала прилику да прошле године види и чује СТИЈЕНЕ на традиционалном фестивалу «Загреб 80», али прави контакт са публиком тек предстоји после изласка и промоције прве плоче.

Песма недеље

СВЕ ЈЕ
НЕОБИЧНО
АКО ТЕ ВОЛИМ

Текст: З. Голоб
Музика: М. Лимић
Изводи: група СТИЈЕНЕ

Све је необично ако те волим
Све је необично ако те волим, ако те волим...
Вртуљак што се окреће
Играчке и дјеца
Вече које силази и спава у мојој души.
Знам вече које силази, степенице и вјетар
и вјетар...

Море скида и свлачи
своје плашљиво тијело
затворених очију
и влажно од пољубаца.

Све је необично ако те волим,
ако те волим...

ОНИ КОЈИ ДОЛАЗЕ

Група београдских средњошколаца искористила је разне музичке манифестације у нашем главном граду да би афирмисала једно ново име — КОМА. Свирали су на Филозофском факултету, Студентском културном центру, Палилулској олимпијади културе, по разним месним заједницама али и у Лазаревцу, Краљеву и Ровињу. Постоје

од новембра 1979. године и свирају рок музику са примесама новог звука али, како кажу, никако не спадају у „новоталасне“ групе.

Свирају искључиво сопствене композиције од којих су најбоље примљене „Нова времена“, „Друга генерација“, „Човек пева после рада“ и „Паклене игре“. Чланови састава су: **Иван Радивојевић**, гитара, **Бобан Јовановић**, бас, **Никола Ђурчић**, вокал, **Александар Ралев**, клавијатуре и **Ђорђе Нумпулос**, бубњеви. Сви су осамнаестогодишњаци једино је бубњар годину дана млађи.

НАША КАРИКАТУРА

• МИЛАДИН ШОБИЋ •

МОЈ ИЗБОР

Зовем се **Ненад Вунмановић** и имам 13 година. Свирам бубњеве и имам своју рок-групу. Одавно сам желео да направим свој избор плоча и ево песама без којих не бих био расположен.

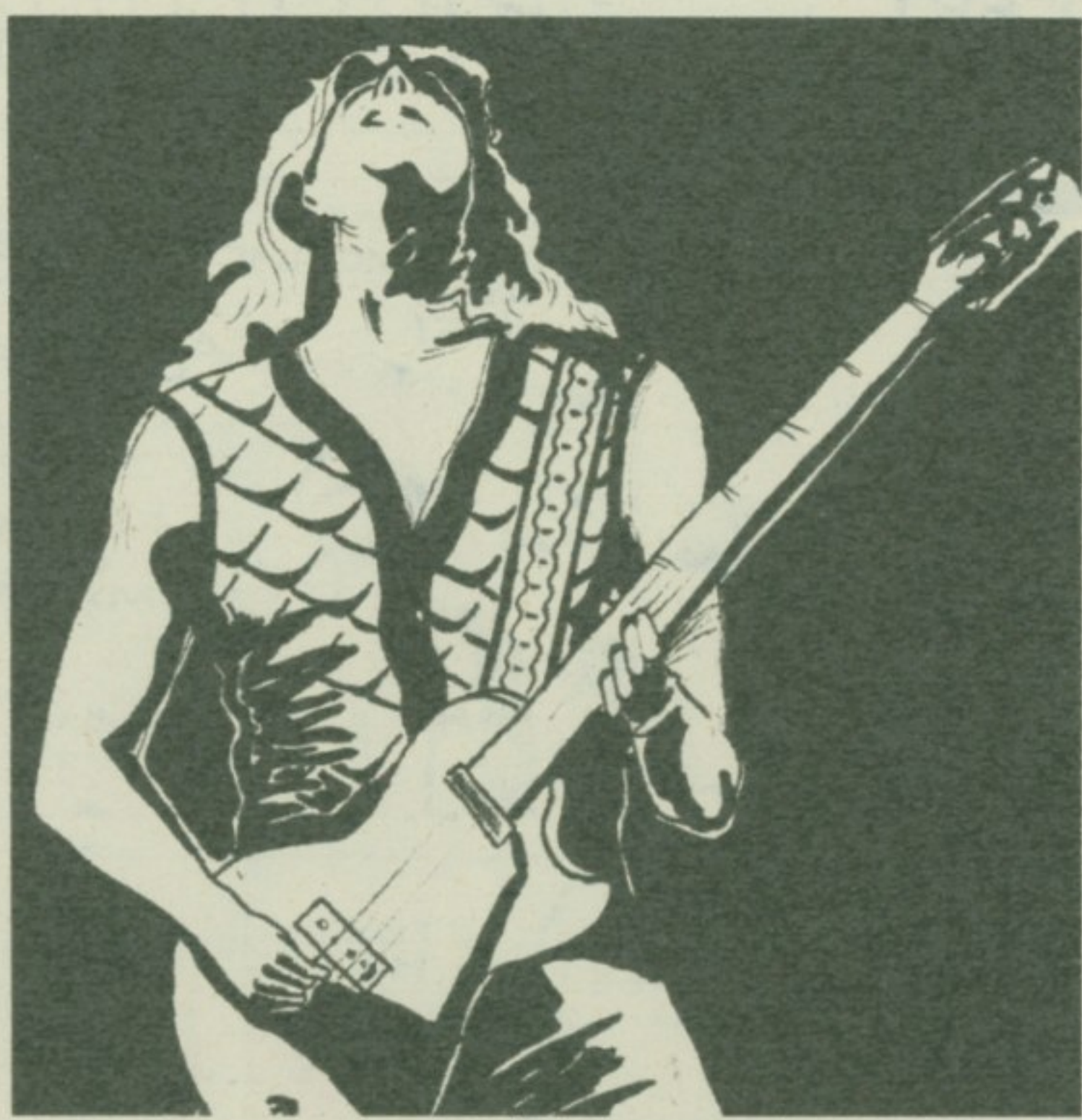
П. С. У поверењу, на овој слици сам млађи јер сам се сликао пре две године.

ДОМАЋЕ

1. МИ ПЛЕШЕМО — Прљаво казалиште
2. ДОЖИВЈЕТИ СТОТУ — Бијело дугме
3. ВРАЋАМ СЕ ЗА ПЕТ МИНУТА — Генерација 5
4. ВЕЛИКЕ СУ ШТЕТОЧИНЕ — Атомско склониште
5. НАЗАД У ВЕЛИКИ ПРЉАВИ ГРАД — Рибља чорба

СТРАНЕ

1. I WAS MADE FOR LOVING YOU — Kiss
2. MESSAGE IN THE BOTTLE — Police
3. BURN — Deep Purple
4. MISS AMERICA — Atyx
5. WE'LL ROCK YOU — Queen

ЧИТАОЦИ САРАЂУЈУ

Овога пута објављујемо цртеж **Срђана Цакића** из Лесковца (Нишка 17/15). Хо норар од 200 динара шаљемо му поштом. Подсећамо остале читаоце да је „Политикин забавник“ у прошлом броју објавио но-

свој први албум „Fandango in space“ (Фанданго у свемиру), а продуцент је био Тони Висконти.

Наравно, ова врста музике може да се не свиђа онима који воле чисти рок или чист шпански фолклор, али у музичкој продукцији где су утицаји измешани фламенко рок може да делује освежавајуће. Оснивач групе **КАРМЕН** и водећи вокал је **Дејвид Ален** (David Clark Allen), он такође сви-

ЦАНИЋ СРЂАН
Ул. нишна бр. 17/15
нас. „Солидарност“
16000 — Лесковац

ви наградни задатак за цртаче:

Нацртајте своју омиљену групу

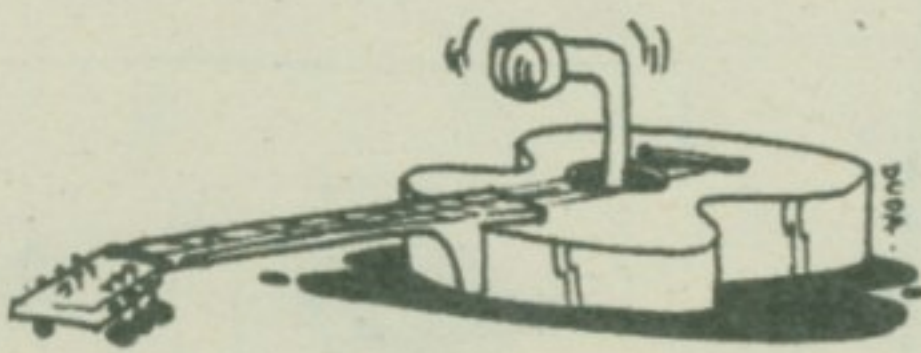
Подсећамо да треба цртати тушем или црним фломастером на белом папиру или хамеру.

ра електричну и акустичну гитару, **Роберто Амарал** свира вибрафон, кастењете и пева, **Анђела Ален**, свира мелотрон, синтисајзер, пева и игра, **Дон Класкок** свира бас и акустичну гитару, **Пол Фентон** свира бубњеве и све врсте ударалки. **КАРМЕН** је врва група која је лансирала рок и занимљиво је да није имала много следбеника.

Желео бих да вас упознам са једном младом групом која не постоји тако дуго али је већ стекла велику популарност међу својим вршњацима у Куманову. То је млада рок група **АДИОС** састављена од ученика овдашњих школа. Чланови су: Ванчо Цветановски, вокални солиста **Марјан Крстевски**, бубњеве, **Марјан Богдановски**, соло гитара и вокал, **Горан Саздовски**, бас, и **Стојче Илијевски**, клавијатуре.

На репертоару имају доста сопствених композиција од којих су најпопуларније „Панк парада“ и „У гужви“.

Марјан Георгијевски,
Х. Т. Карпош бр. 43
91300 КУМАНОВО
(хонорар од 150 динара)

Берза плоча

Продајем добро очуване ЛП плоче: „Voulez-vous“ (ABBA), „Knock on wood“ (AMII STEWART), „Parallel lines“ (BLONDIE), „Take the heat of me“ (BONEY M.), „Grease“ (JOHN TRAVOLTA I OLIVIA NEWTON JOHN), „Поета“ (Оливер Драгојевић), „Тереза“ (Тереза Кесовија), „Црни кофер и гитара“ (Мики Јевремовић) те фестивалске плоче „Сплит 77“ и „Загреб 77“.

Марина димитријевић,
Ивана Милутиновића
66, стан 17
21213 Змајево

За следеће плоче **БИТЛСА**: „Abbey Road“, „Let it be“, „Yellow submarine“, „With the Beatles“, „Beatles for sale“, „1962-1966“, „1967-1970“, „Collection of Beatles oldies“ дајем двије од ових плоча: „Od šanka do šanka“ (ANDREJ ŠIFRER), „Slow train coming“ (BOB DYLAN), „The sun sessions“ (ELVIS PRESLEY), „Cruisin“ (VILLAGE PEOPLE), „The music for Unicoff“ (RAZNI IZVOĐACI), „Plastik letters“ (BLONDIE), „Greatest hits“ (ABA), „Classic rock“ (LONDON SYMPHONY ORCH), „Waiting for the sun“ (DOORS), „Breakfast in America“ (SUPERTRAMP) итд.

Динко Роган,
Масарикова 7
43400 Вировитица

Ко има сингл плочу **ДАДЕ ТОПИЋА** „Да ли знаш да те волим“ а жели да је прода, нека ми се јави на следећу адресу:

Бранка Рослер,
Томиславова 11/4
43260 Крижевци

Продајем очуване лицендне плоче „Rise“ (HERB ALPERT), „The NICE featuring KATH AMERSON“, „Fransois Glorieux plays the Beatles“, „Masterpiece“ (TEMPTATIONS) свака по 80 динара и **RICK WALKEMAN**: „The six wives of Henry VIII“ (90 динара).

Бојан Мишић,
Георги Г. Дежа 81/26
11070 Нови Београд

Продајем или мењам следеће ЛП плоче: „Eat to the beat“ (BLONDI), „Bandilo“ (LA BIONDA), „Због тебе“ (ЗДРАВКО ЧОЛИЋ). Такође бих мењала и неке сингл плоче.

Жељана Максимовић,
Дринска 26
15300 Лозница

ФЛАМЕНКО РОК

У ери читавог низа рок утицаја појавила се и једна специфична врста рок-фламенко. Као што сам на слов каже, овај музички стил као основу узима шпански фолклор и лансира га у модерном ритму. Главни протагониста ове музике је ансамбл **КАРМЕН**. По мислићете да су се то шпански

музичари досетили како да модернизују свој фолклор! Не, **КАРМЕН** није из Шпаније већ из Лос Анђелеса, а први пут се за њих чуло још 1974. године када су били специјални гости у ТВ емисији **Дејвида Бовија** (David Bowie) снимљеној у Марки клубу у Лондону. После тога група је снимила и

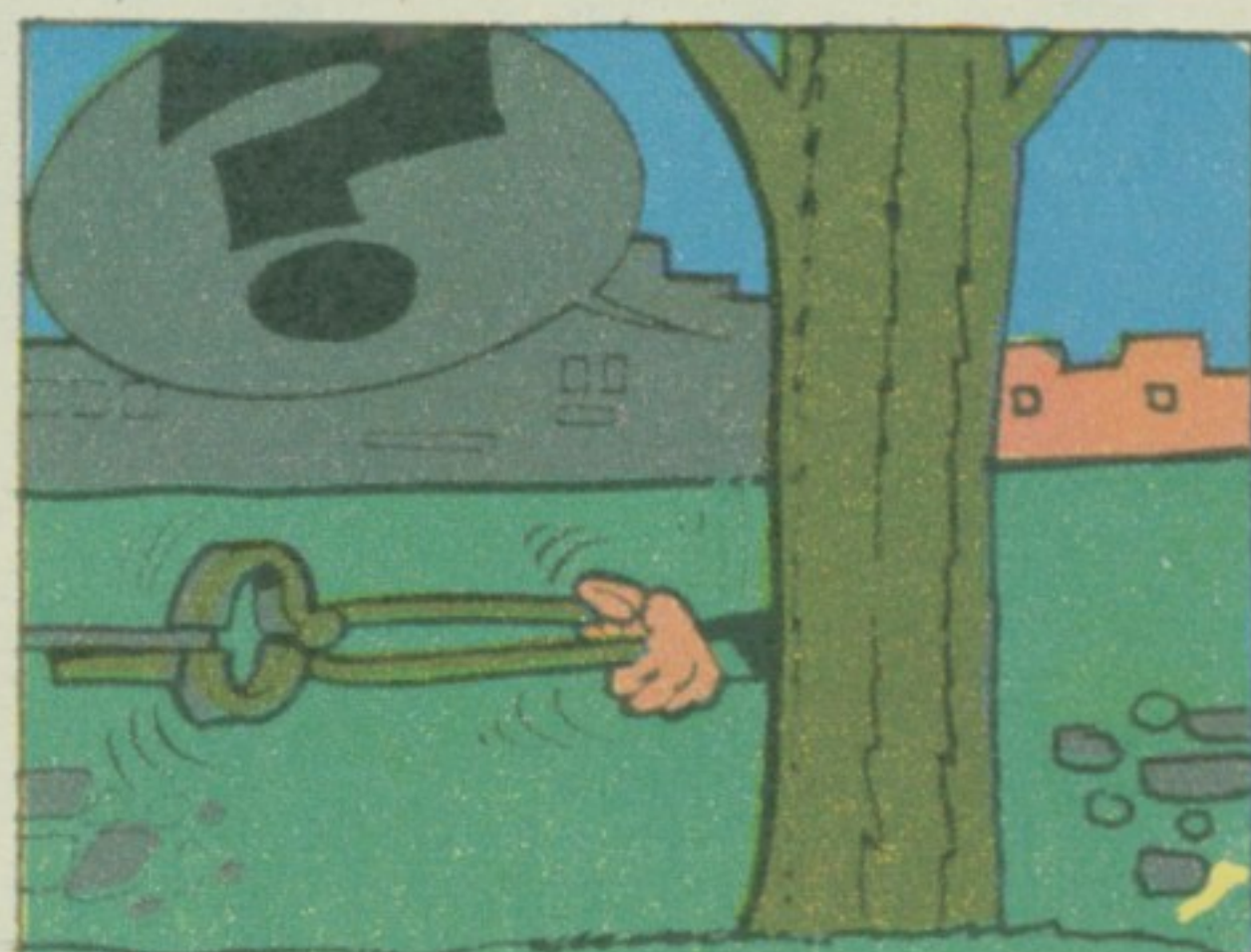
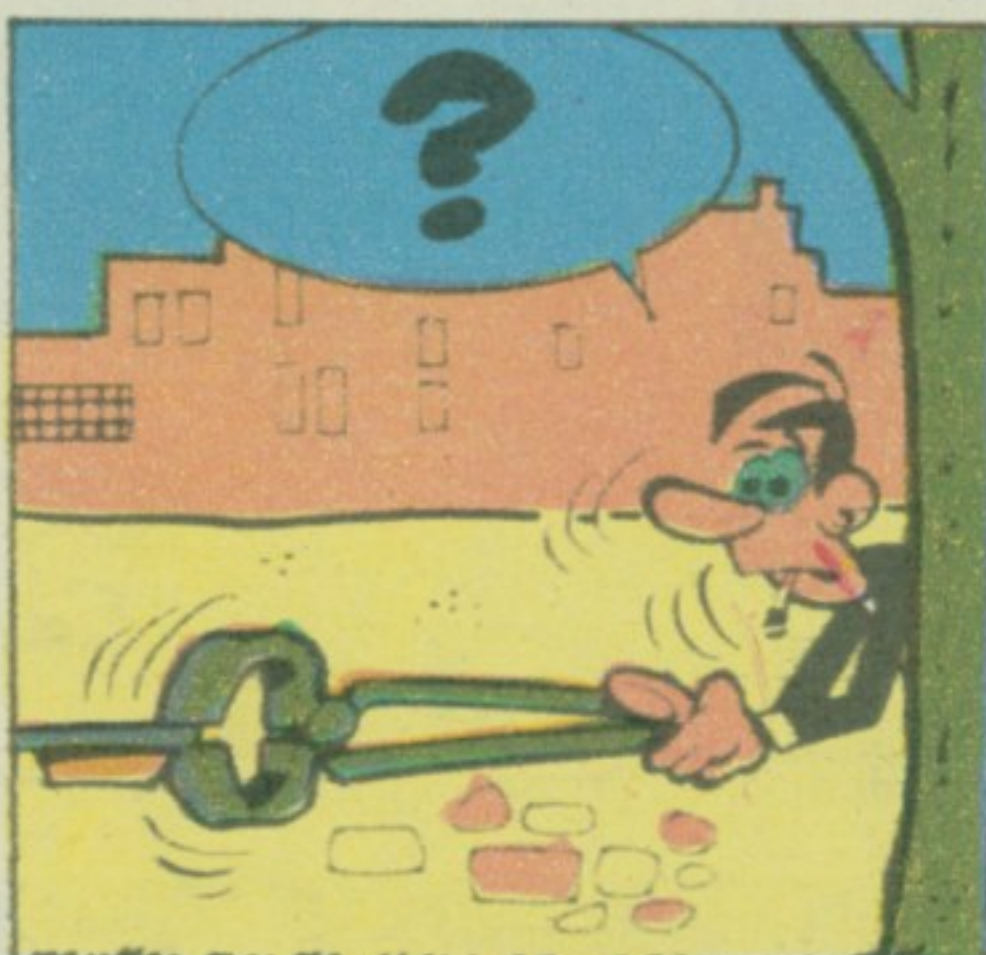
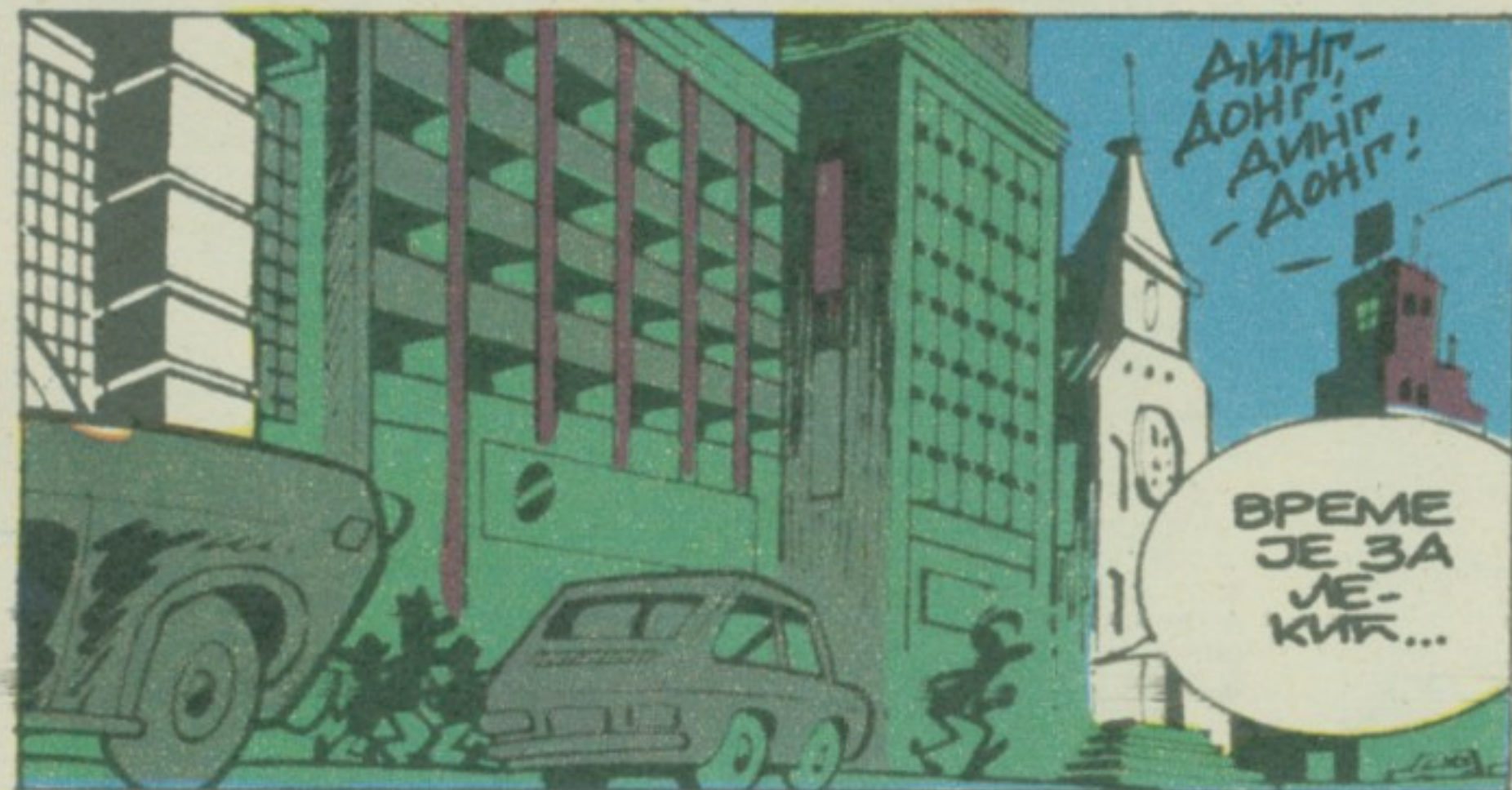
ЧИТАОЦИ ЈАВЉАЈУ...

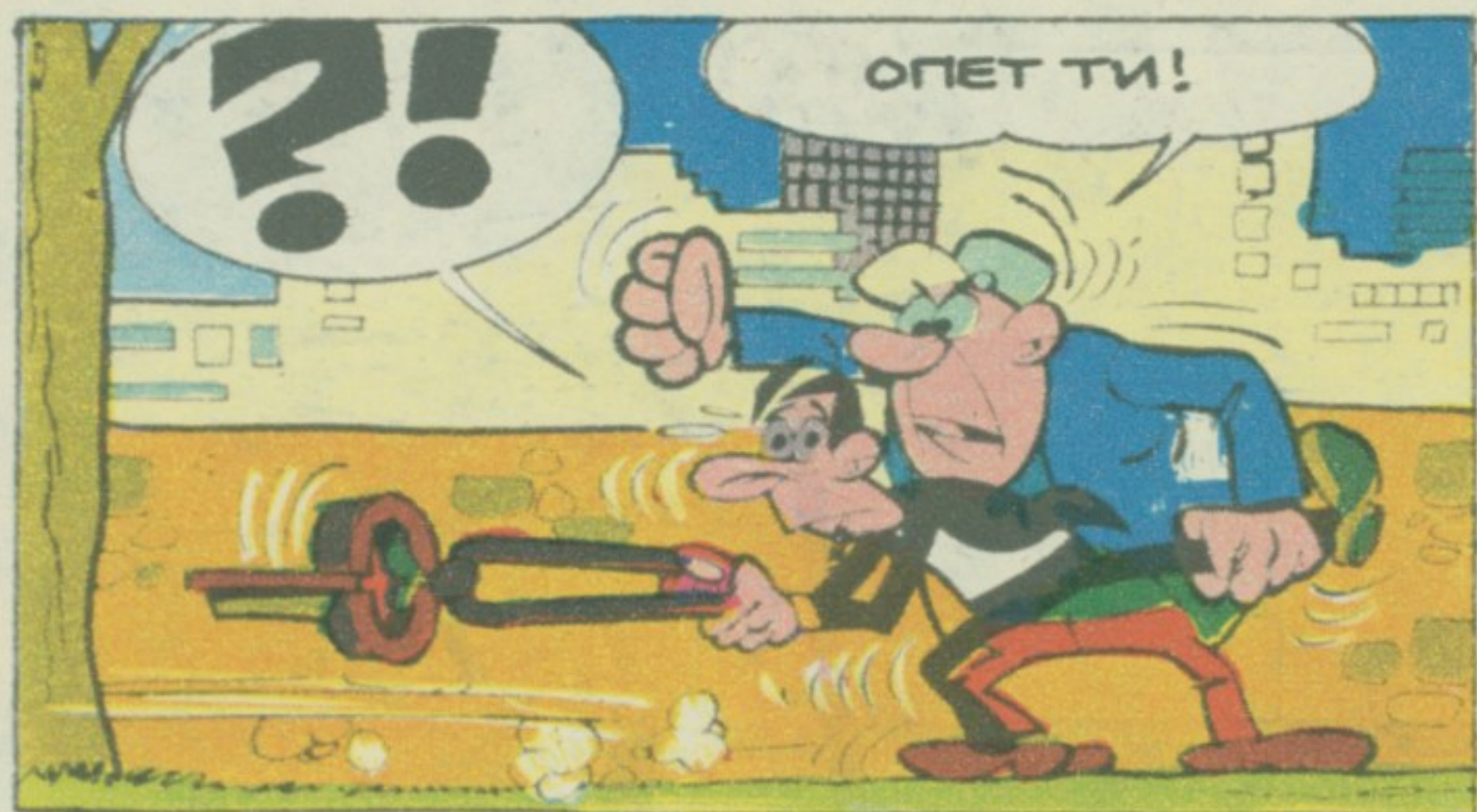
ВЕСТИ ИЗ КУМАНОВА

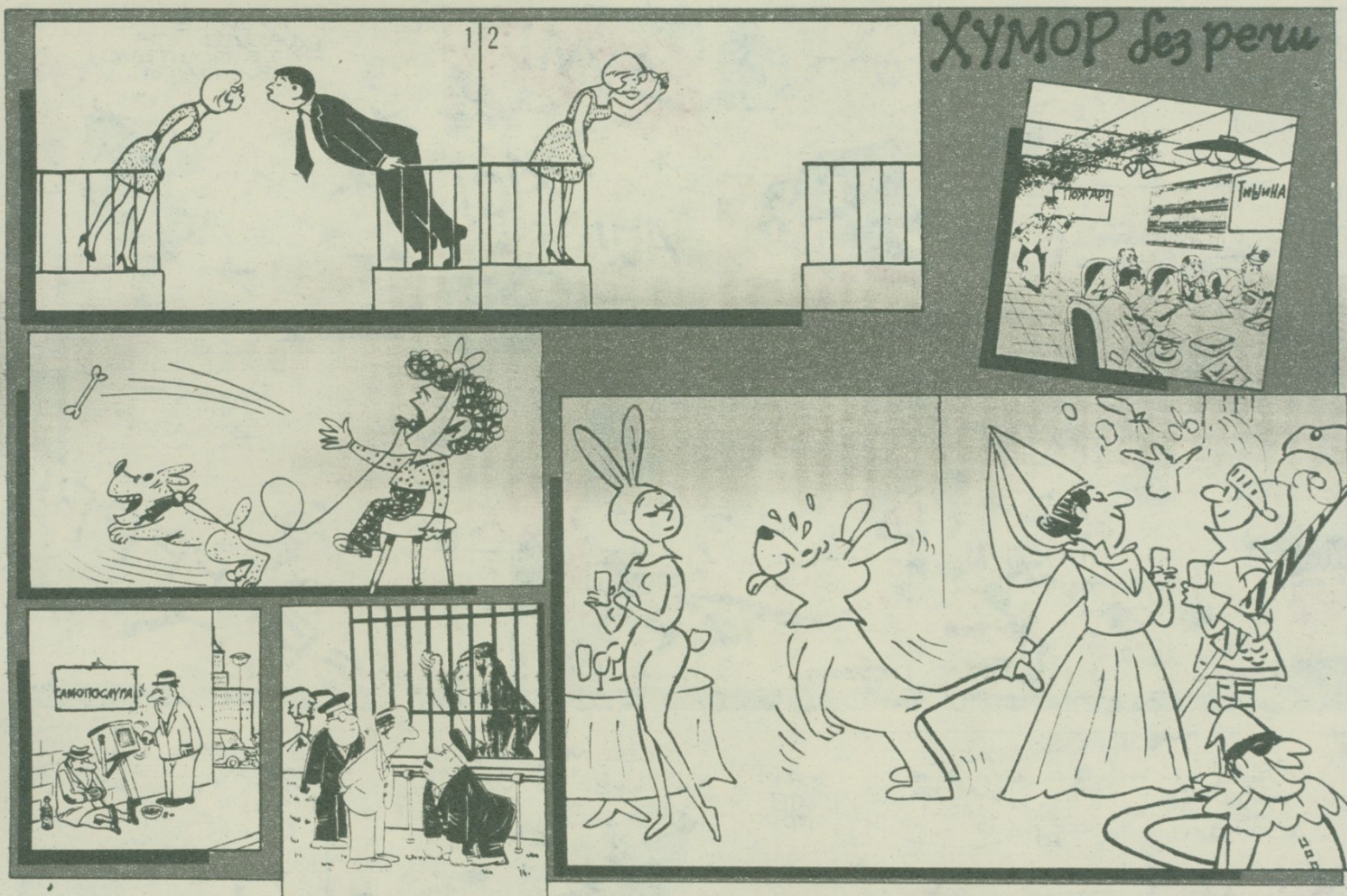

НЕСАНИЦА

МИНИ ФОРМУЛЕ-МАКСИ УСПЕХ!

Драги читаоци

На нашој слици видите популарне књижице МИНИ ФОРМУЛЕ у природној величини

- МИНИ ФОРМУЛЕ садрже све формуле из математике, физике и хемије
- МИНИ ФОРМУЛЕ су универзални приручници за основце, средњошколце и студенте
- МИНИ ФОРМУЛЕ можете наручити дописницом или писмом. Послаћемо одмах. Плаћате приликом пријема. Такође се могу набавити у свим књижарама у земљи и код издавача.

Наша адреса је:

КОМПЛЕТ 60 ДИН.

„PRES KLIPPING“

НОВИНСКА ИЗДАВАЧКА
РАДНА ОРГАНИЗАЦИЈА

ЈУГОСЛОВЕНСКА НОВИНСКА АГЕНЦИЈА ДОКУМЕНТАЦИЈЕ
11000 Београд, Кнез Милошева 2/IX (палата „Албанија“)

Чушкин
кутија

НАМЕШТАЈ за ЛУТКЕ

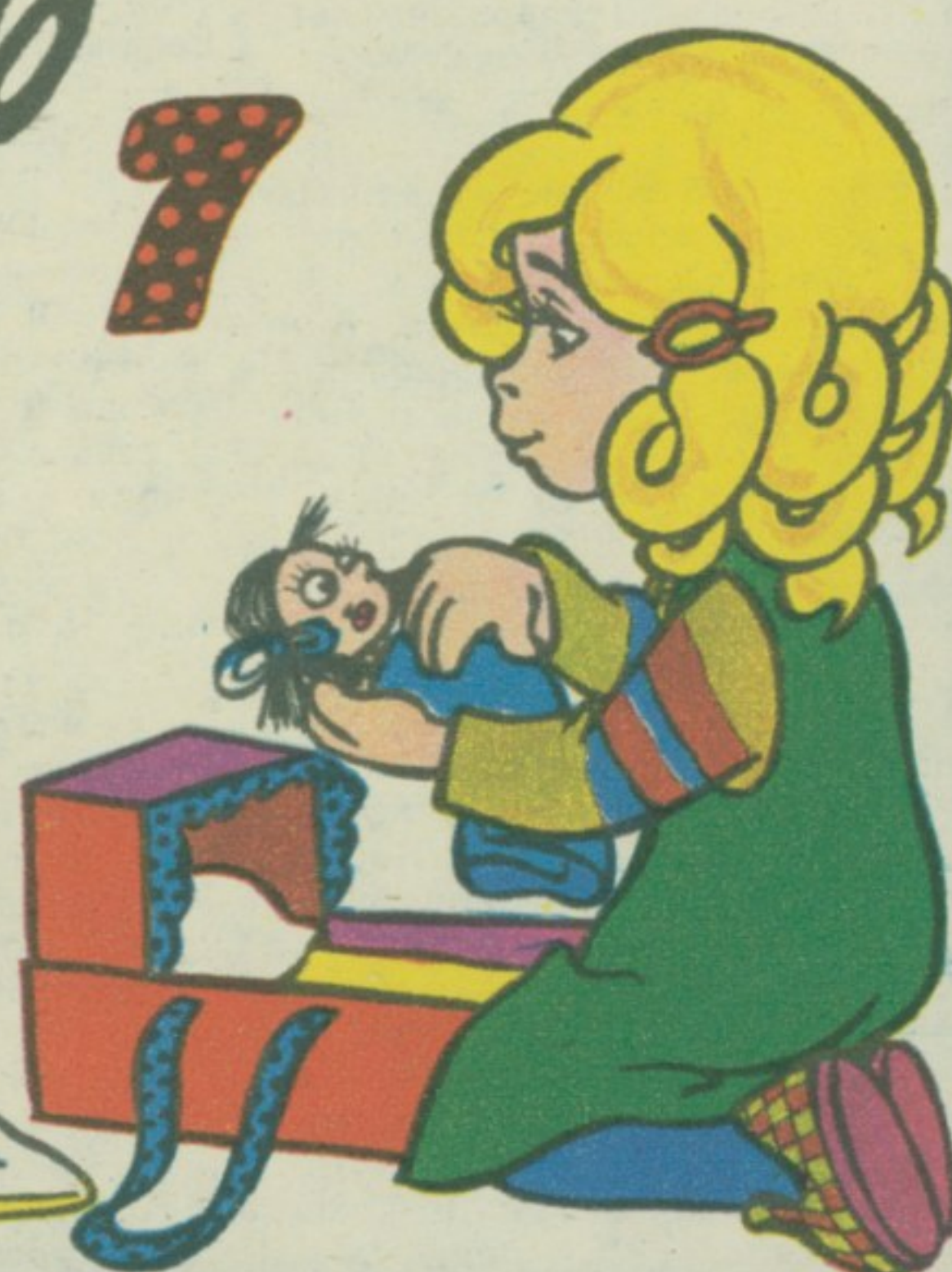
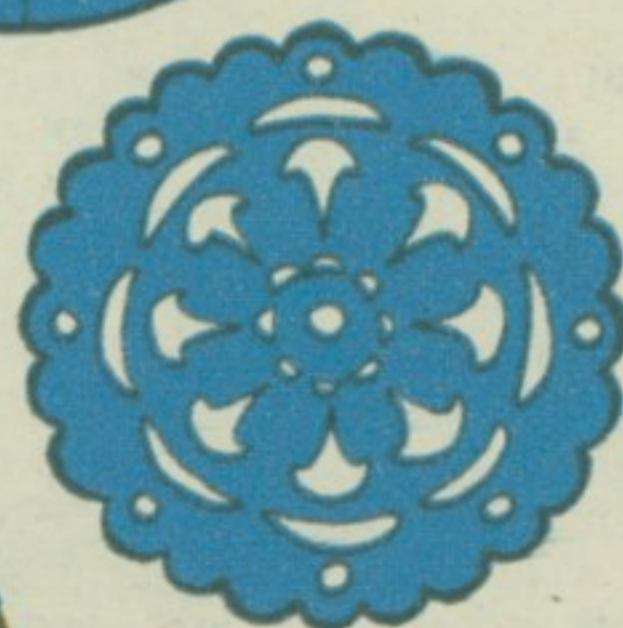
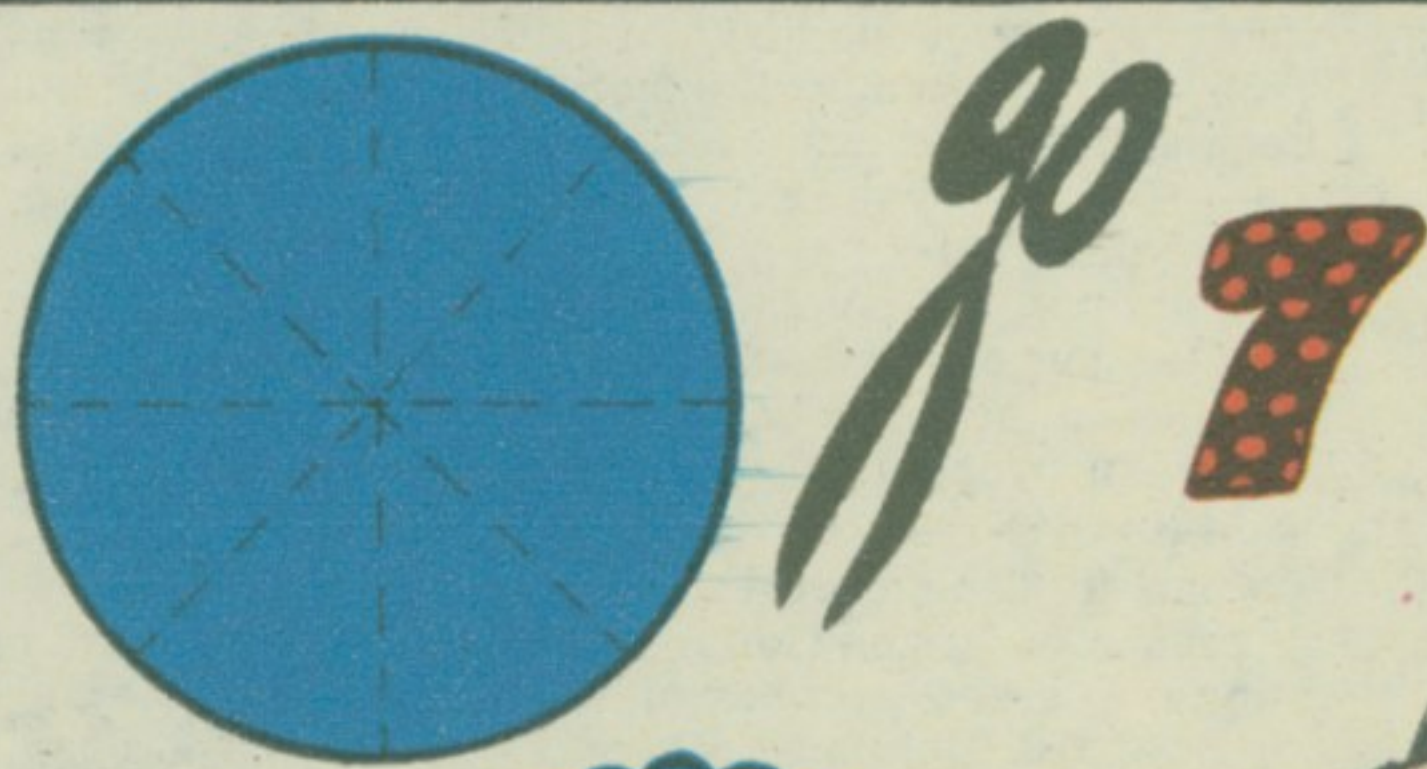
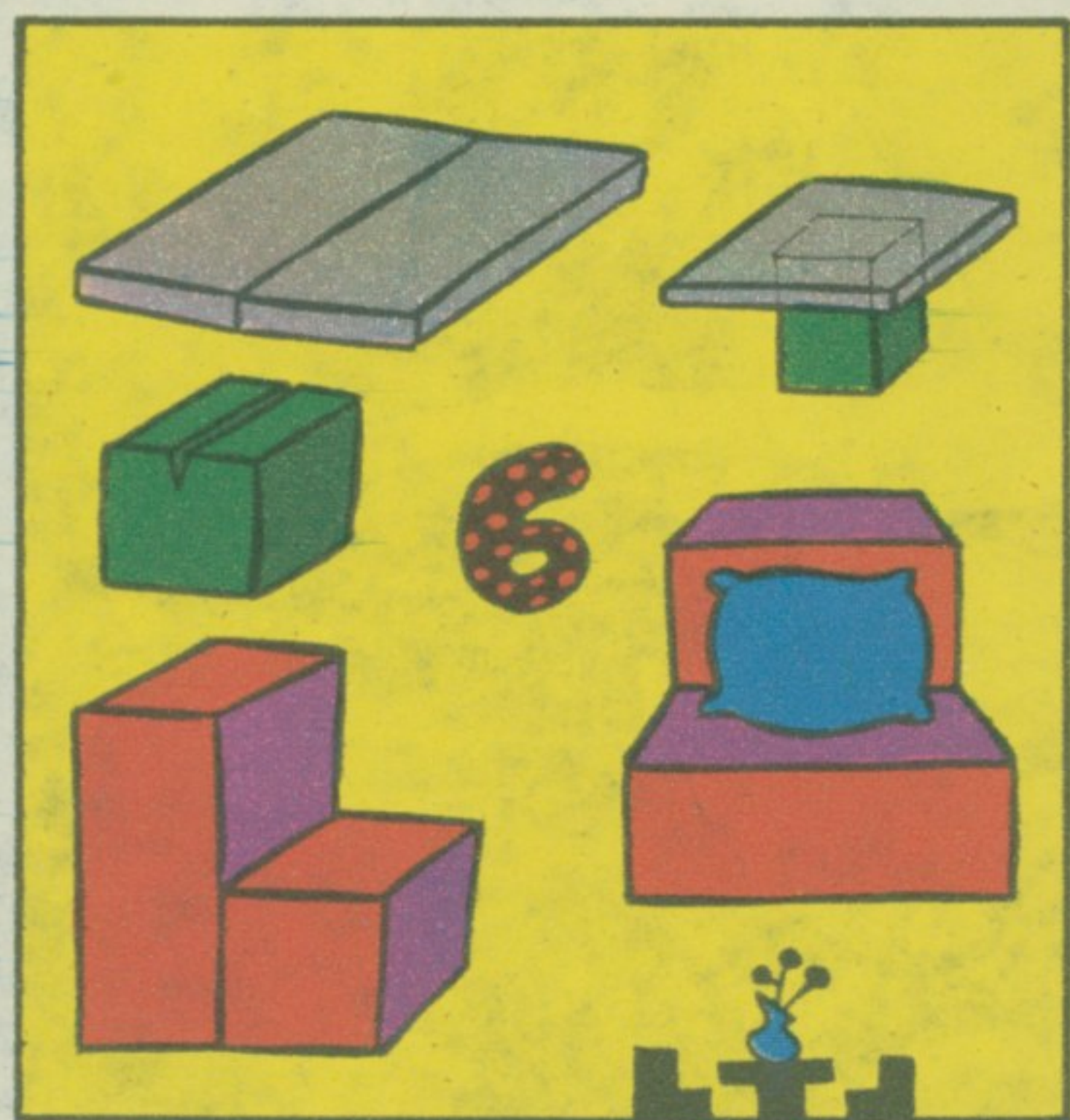
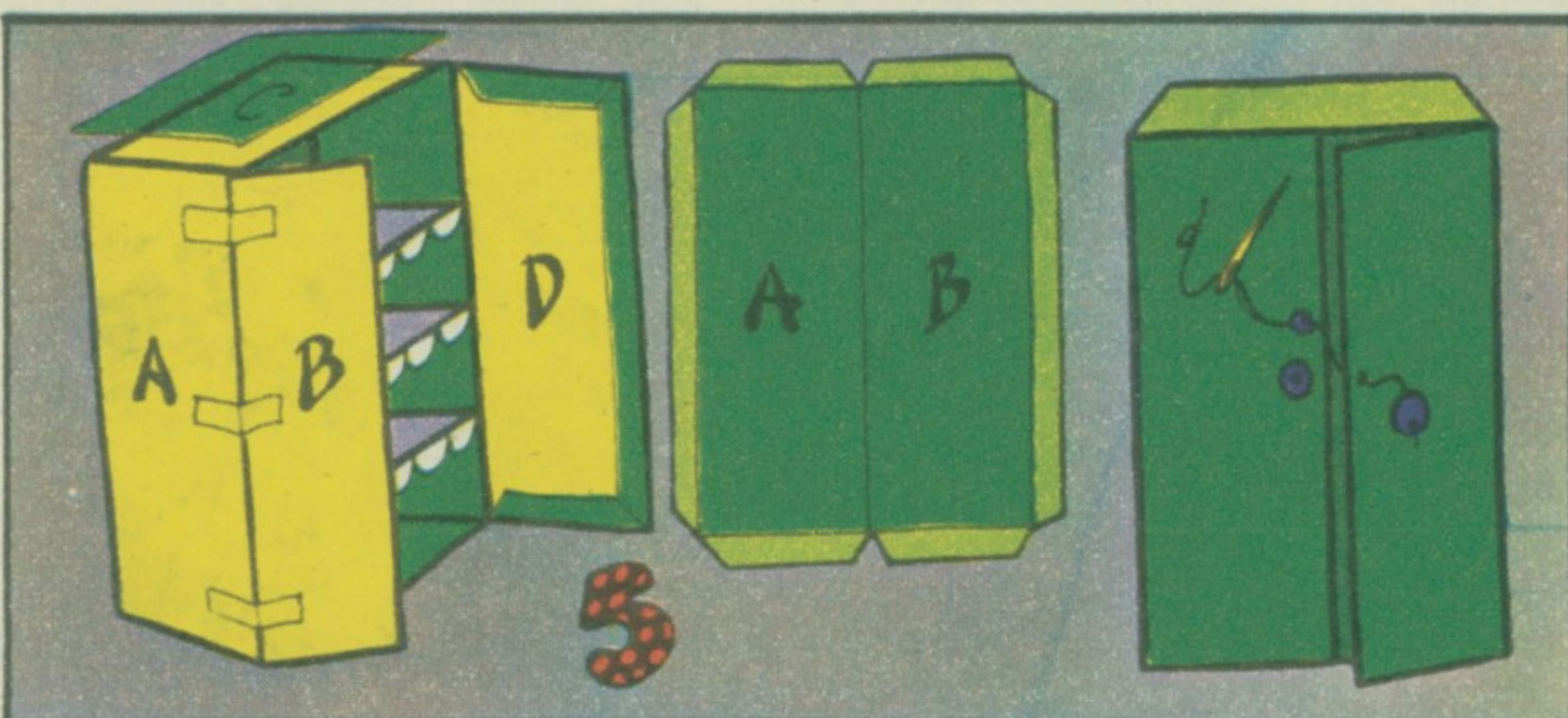
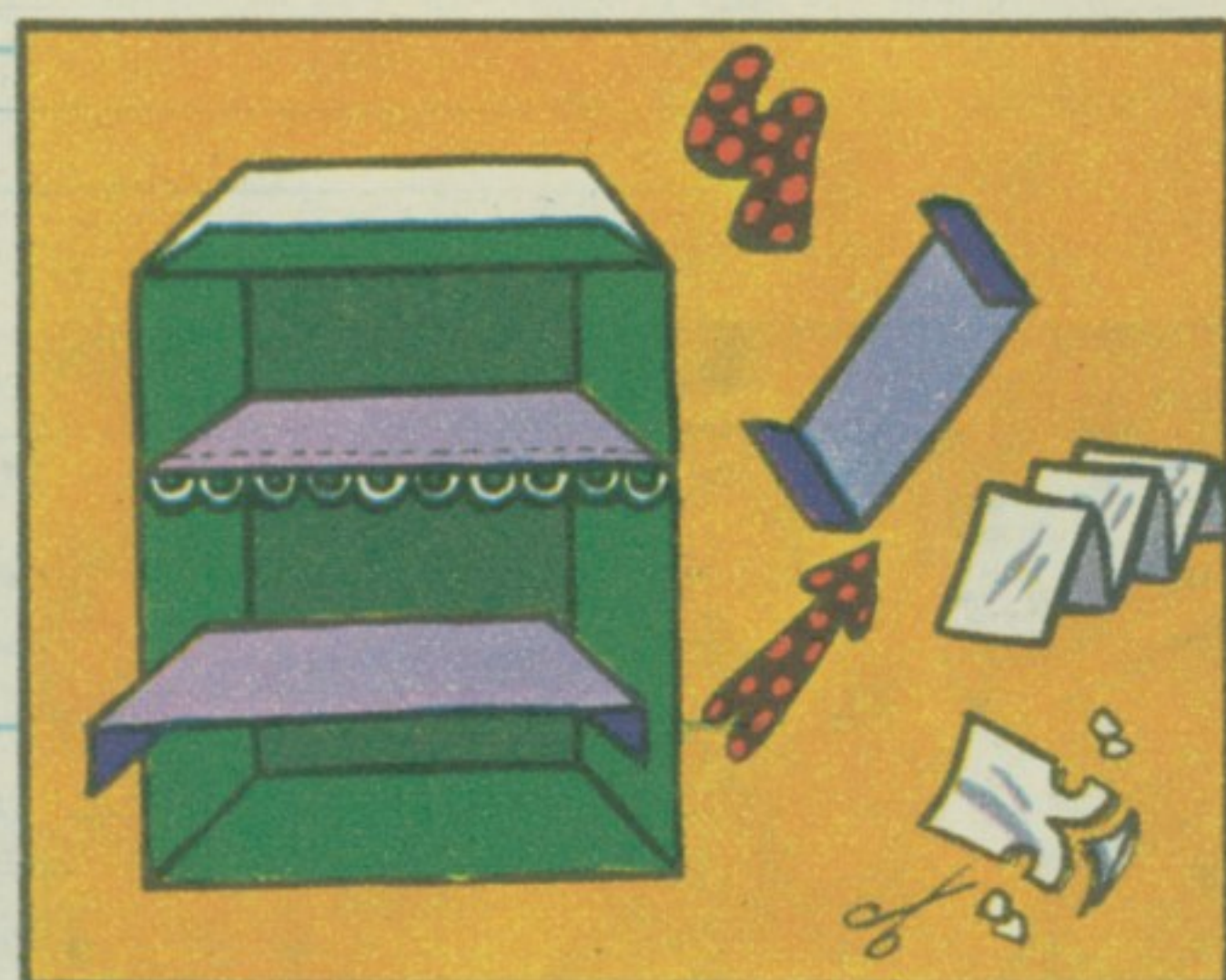
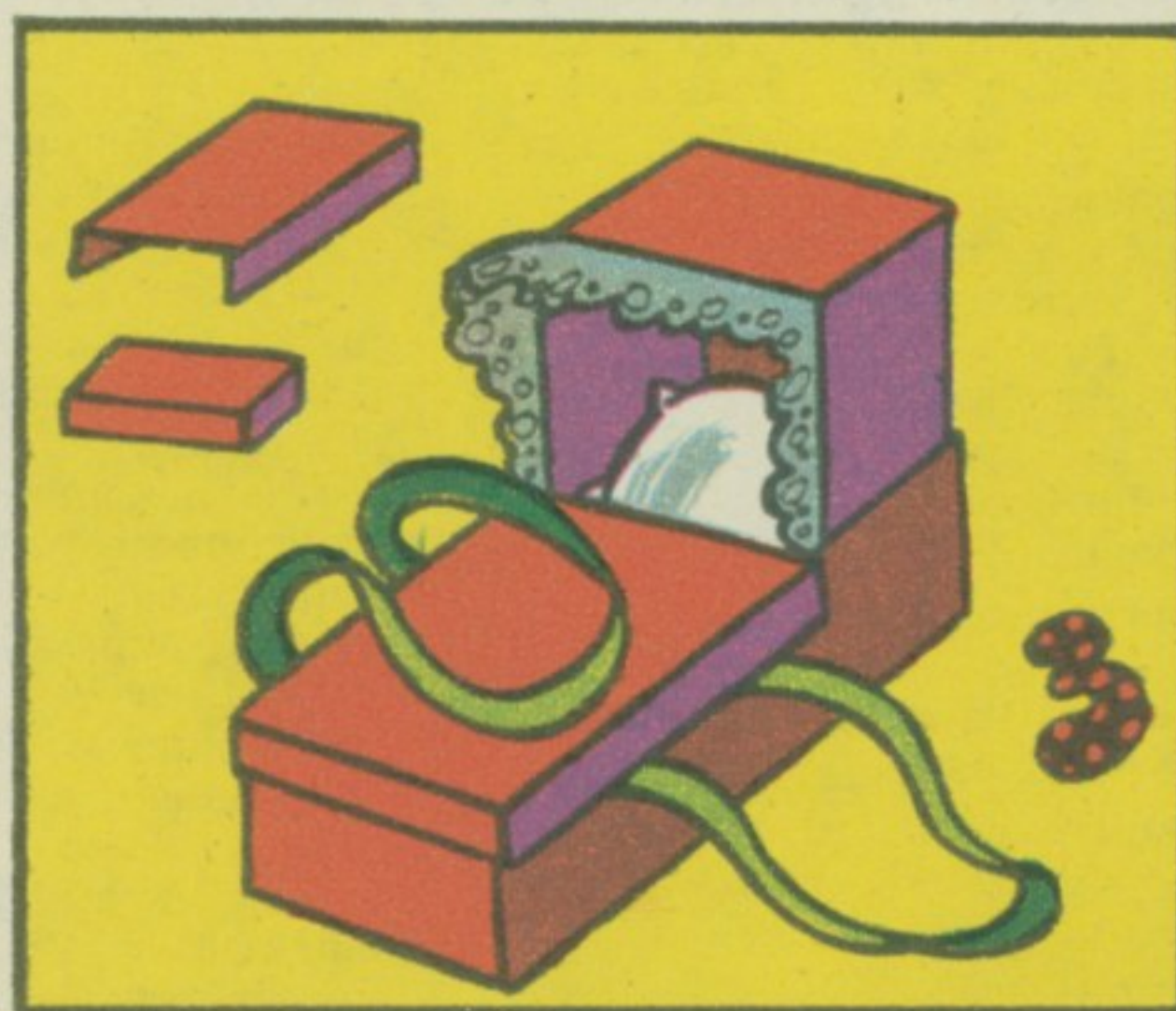
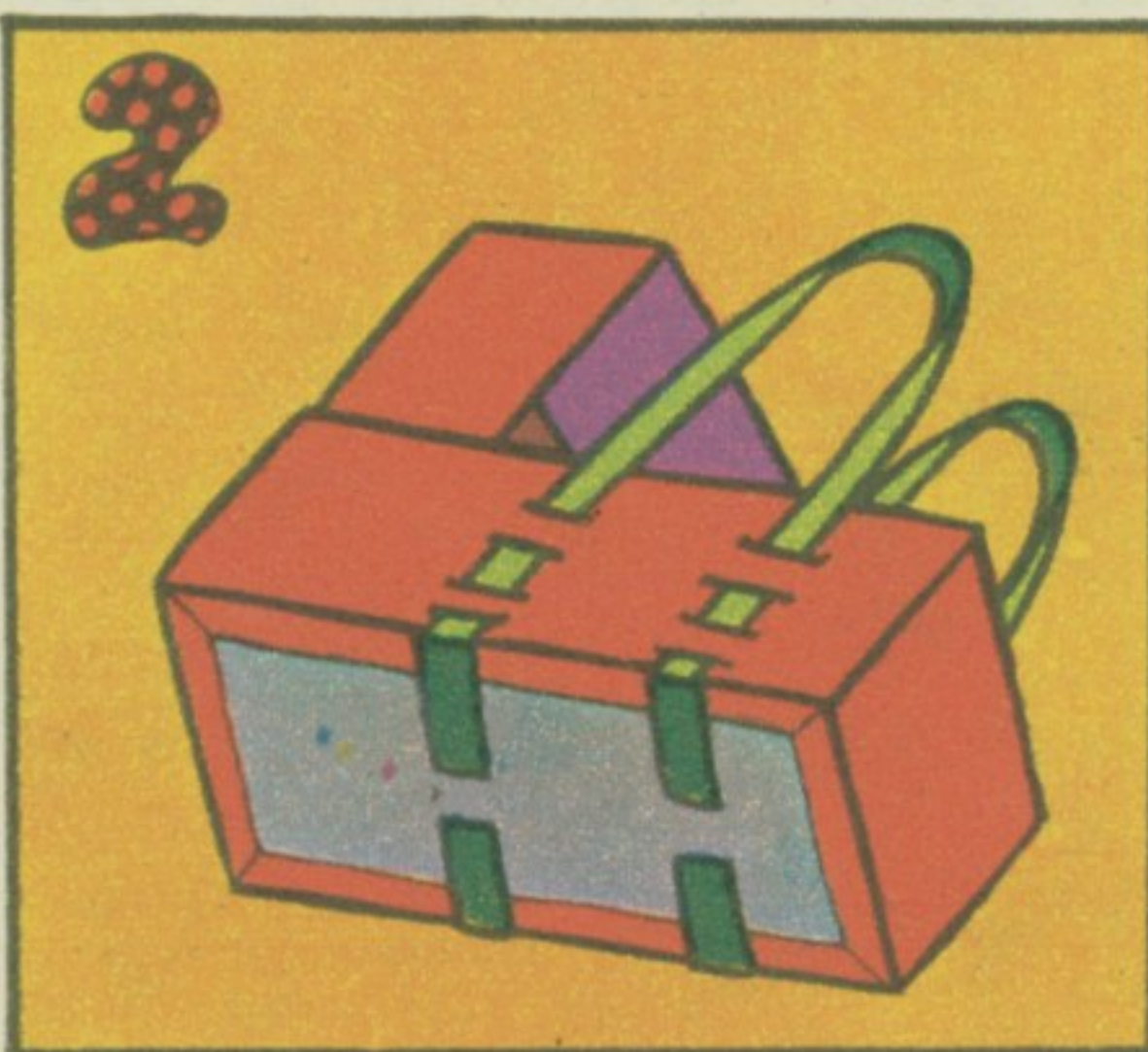
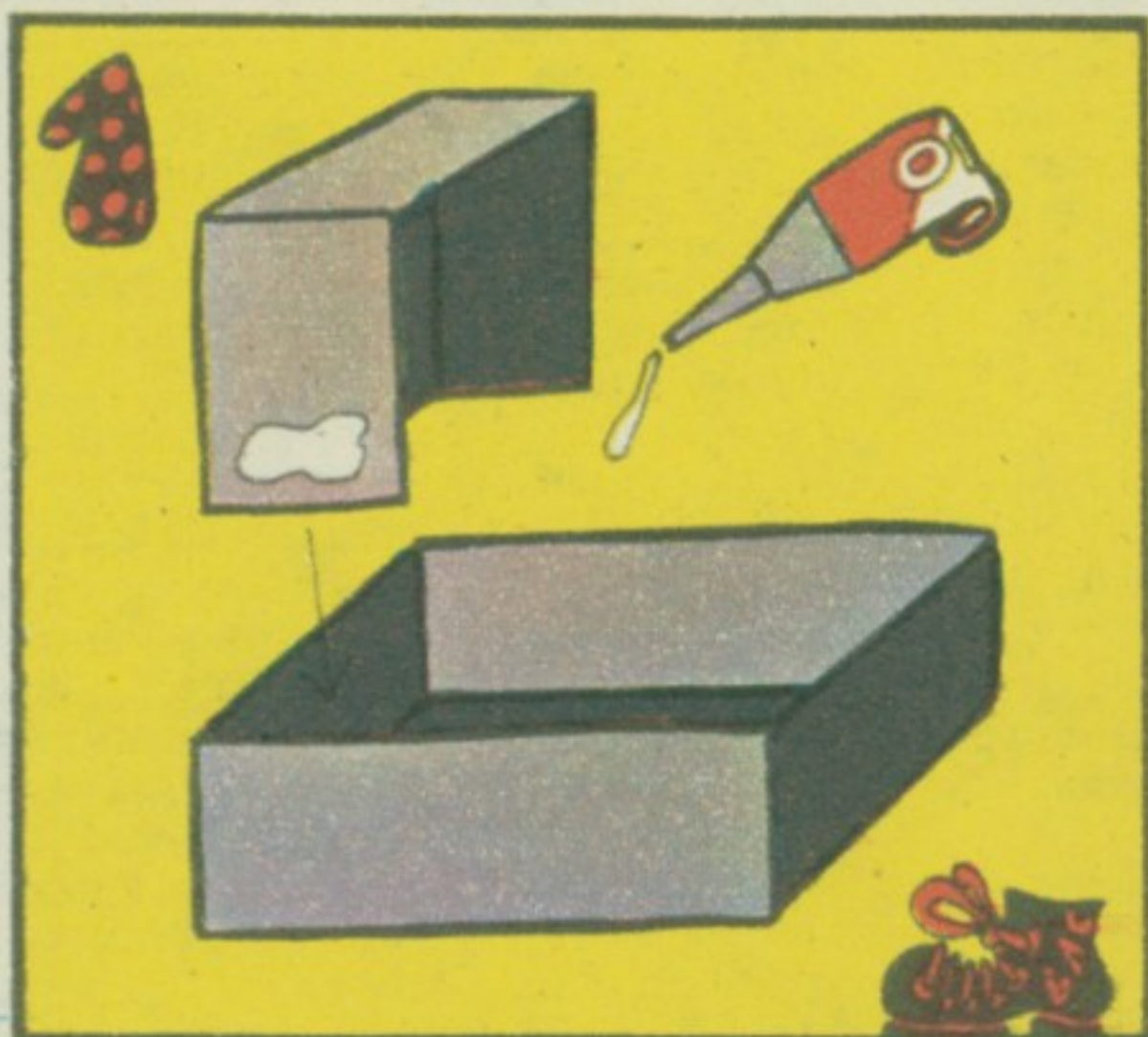
Можда вам није пало на памет да од кутија за ципеле може да се направи леп намештај за лутке. Најпре ћемо вам показати како да направите кревет — покретну носилку — од две кутије за ципеле. Узмите два дубља дела кутије за ципеле, један део оставите цео, а од другог одсеците отприлике једну трећину (тај део представља заклон за главу) па их залепите као на цртежу 1. Затим све облепите шареном хартијом, самолепљивим тапетом или негом тканином (ако изаберете тканину, пазите да не наносите много лепка јер он лако пробије тканину па на лицу остају флеке). На целој кутији засеците хилетом прорезе и провучите са сваке стране траку као на црт. 2, чије ћете крајеве залепити за дно кутије. Затим на данце залепите тапет или тканину (зависи чиме сте облагали). Око заклона за главу залепите карнер од белог веза или чипке, а од поклопца кутије за ципеле, који ћете такође облепити, одсеците колико треба и направите поклопац носилке.

Од дубоког дела кутије за ципеле и поклопца можете направити орман. Кутију-дубоки део обложите шареном хартијом само са унутрашње стране, а затим залепите преграде од тањег картона и облепите их. По ивицама преграде можете да налепите и "чипку" од хартије. Траку од хартије (дугачку колико и преграде полице) савијте у хармонику и по једном крају исеците неку

мустру (види цртеж 4). Од поклопца се затим направе два крила иза врата. Свако крило врата В (црт. 3) залепите селотејпом за страну А дубоког дела, а од самолепљивог тапета исеците парче А-В, (то све да буде један део), врата ормана поставите тако да буде орман затворен, па онда залепите тапет да се А поклопи са А и В са В. На крају залепите парче тапета на горњи део ормана С. Као ручке за отварање ормана могу вам послужити веће перлице које ћете заштити на врата.

Како се праве сто и фотеља види на црт. 6. Узму се два поклопца од кутија за ципеле, залепе се, затим се узме нека погодна кутија четвртастог облика која се засече по средини тако да се ту утакну прилепљене ивице поклопца кутија за ципеле. Сто се облепи самолепљивим тапетом (рецимо, имитацијом дрвета). Од две кутије погодног облика може да се направи фотеља као на цртежу. Фотеље је лепше облепити тканином.

За сто направите спољњак тако (цртеж 7) што ћете округло парче папира пресавијати четири пута (по цртицама), а затим засецати разне облике по ивицама пресавијеног папира. Један пример је дат на цртежу. Кад се папир поново изравна, имамо имитацију чипкастог чаршава.

ФАНТАС-
ТИЧНА

ПРИЧА

ДАФНЕ КАСТЕЛ

ФРИЖИДЕР

Пећинска бића била су лукавија но што су мислила двојица младих научника.

Присутство дотрајалог фрижидера у кухињи симболизовало је Џорџа унапређење у нижег предавача на провинцијском универзитету и, самим тим, Салино унапређење у домаћину другим нижим предавачима и њиховим женама, као и немалом броју апсолвентата.

Половни фрижидер купљен у њиховој улици није нарочито хладио нити је добро правео лед, али је био користан за држање намирница. Помало је мирисао на разноразну храну бивших власника и на прекиде је зујао неку своју мелодију.

Једног недељног јутра Сали је још сањива ушла у кухињу док је Џорџ вадио из фрижидера јаје и сок од поморанце.

— Зашто мораш све да држиш напред, Сали? — упитао је Џорџ нервозно. — Јаје ми је пало право у руке. Позади има пуно места.

Лето је било врло топло. Пошто нису имали много новца, Сали и Џорџ морали су да остану у граду и подносе жегу. Врућина је сметала и фрижидеру који се презнојавао и повремено зујао дубоко и испрекидано, као да дахће. Џорџ је опет замерао. Сали што намирнице ређа напред, што је она упорно порицала. Напокон је избила свађа после које се Сали спковала и отишла да проведе викенд код мајке.

Џорџ је у петак увече разместио намирнице у фрижидеру по свом укусу а у суботу их је опет све нашао напред. Сместа је телефонирао Сали да јој се извини, после чега се она вратила кући. Сложили су се да је под у кухињи свакако незнатно нагнут.

Џорџ је позајмио либелу која је показала да је под савршено водораван. После тога су закључили да је полица фрижидера искошена.

Џорџ је у суботу увече издигао фружидер и спреда подметнуо комад дрвета. Када је Сали у недељу ујутро отворила врата, бутер, паковање јаја и неколико штапића цимета пали су јој право у крило.

Тог дана закључили су да су вероватно посреди вибрације.

Џорџ се усред ноћи пробудио из кошмара. Било је спарније него икад. Жудео је за хладним пићом.

Сишао је низ степенице, клекнуо у кухињи и отворио фрижидер који је тихо певушио. Као и обично, одмах се упалила светлост, само је изгледала јача и плавља, што је без сумње била последица околног мрака. Џорџ је узео најближу боцу и управо је хтео да затвори фрижидер кад му је привукао пажњу мајушни предмет у позадини полице. Тамо је већ навикао да види само празнину.

Мали предмет био је плав — прашњавоплаве боје без сјаја, као крила мртве бубе. Личио је на комадић кости. Џорџ није био сигуран шта да мисли. Кад је испитивао студенте о папама и римским царевима био је на свом терену, али не и када се радило о биологији.

Пружио је руку. Фрижидер је циклопнуо и престао да бруји. За секунд је на Џорџа намигнуо некакав квадратни отвор налик на тражило фото-апарата. Потом више није било ничега осим пластичног зида оршеног влагом.

Сали је пробудио тресак боце с пивом коју је запрепашћени Џорџ испустио на под. Сишла је, стала на врата кухиње и презриво упитала:

— Колико си попио пре него што си ову разбио?

Уместо објашњења, Џорџ је само показао фрижидер.

Плава кошчица опет је била ту, само овога пута као да се ражвиши се. — Ти си сувише неколико још мањих.

— Шта је то? — упитала је пренеражено Сали.

— Значи, и ти видиш?

— Наравно да видим. То је нека шала, морам признати да делује ефектно... Скоро да личи на неки прозор — додала је, приближивши се. — Ти си сувише неспретан да то направиш. Је ли ти Теренс помсгао?

Теренс је био пријатељ, физичар. Џорџ се заклео да није посреди никакав трик али је Сали и даље сумњичаво вртела главом.

— Мора да су онда вибрације — рекла је. — Створиле су хипнотички ефекат. Осим ако нисте ипак ти и Теренс...

— Можеш сама да га питаш кад сутра дође на вечеру!

— Ох, погледај! — узвикнула је Сали. — Нестало је!

Мали светли квадрат у позадини ишчезао је заједно са свим кошчицама осим једне која је лежала даље од других. Џорџ је пружио руку и принео кост очима. На њој су били видљиви трагови мајушних, али веома оштрих зуба и суви остаци сивкастог меса непријатног мириса.

— Фуј! — узвикнула је Сали, окренувши се.

Сутрадан, на дневној светлости, све је изгледало далеко мање озбиљно, нарочито када је Џорџ у два маха отворио фрижидер и није приметио ништа необично.

Када је Теренс стигао на вечеру и када му је показана плава кошчица, његово запрепашћење испунило је Џорџа и Сали поносом: и у животу нижег предавача било је догађаја вредних пажње!

Фрижидер је одмах извео своју тачку. Простор у квадратићу у позадини комешао се од боја и покрета. На њихове очи, кроз отвор је прошло неколико кошчица и нешто налик на комад људске коже. Под одређеним углом, у квадратићу се видео невероватан приказ: зидови налик на пећинске, у даљини покретне сенке, а још даље гумаста жуто-зелена вегетација.

Теренс је клечао и гледао отворених уста. Изненада се кроз отвор пужила мршава рука са две

сићушне канџе на врху и узела кост. Потом се у пећини, под светлошћу пламена, видело како руке послују око ње.

— Он је оштри! — прошаптао је Теренс. — Можда прави алатку? Ако имају алате и ватру...

— Ко? — убацила је Сали. — Како би у мом фрижидеру могло бити некога? Погледај позади! Наћи ћеш само зид. То је халуцинација!

— Не бих рекао — одвратио је Теренс. Очи су му сијале. — Слушајте, немојте засад никоме говорити о овсеме... нити ишта дирати, важи? Имате ли доглед или лупу? Морам видети шта се тамо догађа.

Нису имали ни једно ни друго. Теренс је добио дозволу да сутрадан донесе своје увећавајуће стакло.

— Печење је било одлично, Сали — рекао је касније Џорџ као да се извињава за упропашћено вече.

— Онда га запамти — одговорила је његова жена. — Од сутра смо вегетеријанци. Ако мислиш да ћу пипнути иједну ствар из фрижидера...

Најзад су се ипак сложили да

понекад једу месо, али само на дан куповања, без хлађења.

Наредних дана Теренс се стално налазио у кухињи и односи су постали напетији него икад.

— Као да спрема научни рад приметила је Сали презриво, а и помало злобно. Њен Џорџ није још написао ниједан стручни рад.

Два-три дана потом Теренс је заиста поменуо да ће можда за часопис „Нова Сциенција“ написати чланак о „могућим тангентним корелацијама између алтернативних континуума“.

— Видиш, Џорџе — објаснио је — покушавајући да докучим узрок ове појаве дошао сам до јединог јединог закључка који се уклапа у наша досадашња знања. До контакта долази између осам увече и пет ујутро — никада у току дана. Мислим да се тада услови на неки начин тачно поклапају са условима на неком другом месту, у неком другом свету, и да наша два света онда постоје заједно, укрштају се.

— Хоћеш рећи да је наш фрижидер улаз на неку другу планету? — упитала је Сали с неверицом.

— Рецимо — сложио се Теренс. — Наравно, то би била врло

хладна планета. Њени становници имају дебело крзно и спор метаболизам. Друга подударност са вашиим фрижидером је у вези са чувањем хране, а део пећине на месту контакта очигледно се користи за исту сврху. Џорџе, друже мој — додао је Теренс — ово откриће много ће ми значити! До душе, ствар није баш у мојој струци, али биће права сензација.

Џорџ је био у недоумици — Мора да има биолога који... — Да, да — прекинуо га је узбуђено Теренс — али то су све стари конзервативни професори. „Дивно“, рећи ће, „али не смео се нипошто мешати, само ћемо да посматрамо!“ То је погрешно, Џорџе: Хоћу да им покажем точак. Већ имају ватру, примитиван алат и оружје; то чак ће их унапредити за хиљаде година.

— Нисам их поштено ни погледао откако си почео да се бавиш њима — рекао је прекорно Џорџ. — Знам, знам, био сам себичан. Дођи сад и покажаћу ти.

Тихо излазећи из собе, Сали је чула како Теренс додаје:

— Мораш се припремити за њихов изглед — комбинацију најнепријатнијих видова инсекта и животиње. Тела су им прекривена делимично крзном а делимично дебелим тврдим кожним плочама. Велики део лица заузимају им очи наликују мрављима. Што се тиче три пара удова...

Сали је помислила да је више ни сви универзитетски професори неће одвући у близину фрижидера.

Теренсов жар је идућих неколико дана прешао на Џорџа. Али, бића из фрижидера нису се одушевила током. Теренс је поставио два точка на осовину и убацио их у отвор. Том приликом је приметио да се однос величина мења, то јест, да точкови постају све мањи што су се налазили ближе квадрату.

— Било би занимљиво прићи ближе отвору — приметио је Теренс. — Али, боље да засад не покушавамо.

Точкови су остали да леже у углу пећине. Теренс је сада видео да је погрешно величину. У односу на пећинска бића изгледали су као играчка.

— Знаш, Теренсе — рекао је замишљено Џорџ — готово сам сигуран да су у стању да нас виде.

— Мора да им изгледамо као богови — одвратио је Теренс, насмејавши се.

— Не бих волео да им се нађем у близини. Оне канце...

— Да, претпостављам да би наше месо за њих било врло меко.

Теренс је с великим устручавањем отпутовао преко Атлантика на неодложну научну конференцију. Оставио је Џорџа са свим могућим упозорењима и замолио га да ништа не даје пећинским бићима за храну док њега нема и да бележи тачан ток догађаја.

— Све, све — реко је Џорџ Сали те вечери — али мало ми је доста Теренсове потпуне власти над фрижидером.

— Ја немам ништа против — одговорила је Сали. — Кад би само хтео да га однесе!

— И да поквари услове контакта! — прекорно је додао Џорџ. — Не знамо шта би се догодило кад бисмо га померили... Размишљао сам, Сали: досад смо доста тога убацили у пећину, али још ништа нисмо узели осим пар кошчица. Теренс мисли да не треба

да журимо али мени се чини да овако нећемо никуд стићи. Узећу дугачку пинцету и покушати да извадим нешто занимљивије.

— Само не једног од становника!

— Не бој се. Сад већ знамо доста о њиховом кретању. Изабраћу време кад су мужјаци у лову а женке седе на излазу из пећине и праве алат од костију и камења.

После неколико безуспешних покушаја извукао је групо обрађен комад камена, очигледно сечено секире. Кад је доспео у фрижидер камен је почео да се пуши и Џорџ га је, уплашен, испустио. Половина камена је нестала а комадић који је пао нагризао је попљочани под пре него што му се температура прилагодила околној.

Џорџ је сијао од задовољства.

— Теренс ће се запањити! Први геолошки узорак из новог света!

Намазао је уљем пинцету која је за неколико секунди у атмосфери друге планете зарђала. Сутрадан је покушао поново. Овога пута извукао је још једну секиру, половину труле лешине неке мале животиње која се за неколико минута потпуно распала и две мале, грубо обрађене зделе са којима се ништа није догодило у Земљиној атмосфери. Пећинска бића су, изгледа, приметла да нешто није у реду — избила је породична туча око несталих предмета.

Сутрадан је Џорџ остао без пинцете. Док је њоме напипавао по пећини, осетио је трзај и пинцета му је исклизнула између прстију. Пећинска бића била су бистрија него што је мислио.

Џорџ је, на Салино задовољство, неколико дана оставио фрижидер на миру пре него што је решио да га поново погледа. Сутрадан је долазио Теренс.

У средини квадратног отвора налазио се неки предмет. Кроз увеличавајуће стакло Џорџ је видео да је то древна лутка.

— Ипак мисле да смо богови, подносе нам жртву! — прошапутао је. — Морам доћи до ње! Употребићу машице из камина.

Дошавши из набавке, Сали је спустила торбу на сто у ходнику.

— Џорџе, где си? — узвикнула је.

Уместо одговора зачула је пригушене звуке из кухиње. Потрчала је и застала на вратима ужаснута. Џорџово тело, горњим делом у фрижидеру, смањивало се у правцу квадратног отвора.

— Џорџе, шта радиш? Изиђи одатле!

— Не могу... — Џорџов глас допирао је издалека. — Чекали су у заседи с мојом пинцетом. Ухватили су ме њоме за руку. Овде је хладно, већ се кочим. Можеш ли да ме повучеш, Сали?

Али, Сали није могла да надјача читаву породицу пећинских бића која су вукла у супротном правцу.

— Не слушај шта Теренс каже. Сали! — викнуо је Џорџ. — Олмах баци овај фрижидер!

Биле су то његове последње речи. Сада се све одвијало брзо. Минут касније Сали је пиљила кроз увеличавајуће стакло у пећину покушавајући да назре шта она чудовишта раде с њеним мужем. „Теренс ће се обрадовати“, ухватила је себе како мисли. „кад чује да они већ имају кола с точковима. Ево, управо одвлаче Џорџа на њима“.

укрштене речи

ПЛЕМЕНИТИ (ИНЕРТНИ) ГАСОВИ

Постоје, знамо, племенити метали. Зашто онда да гасови остану по страни, нису ни они ништа лошији и мање корисни? Тако су мислили и људи који су их класификовали па су гасовима који под уобичајеним условима не реагују са другим хемијским елементима дали назив племенити или инертни. Ваш задатак је да, под за то већ одређеним бројевима, упишете имена њих шест.

АУТОР ВЕ- ТАН	1	ДЕОБА ЗАЈЕД- НИЧКОГ ЗЕМЉИШ- ТА	У	ТАЈНИЦА	ТРАВА СА СЕЧЕ- НА ЗА МАХОМ КОСЕ	У	АНТУН НАПИС	ШПАН- СКИ СЛИКАР ГРЕКО	3
4				2			УЗВИК		
ТЕНИС- КИ ПРИ- БОР						АМДАЈЕ	МУСЛИ- МАНСКО ЖЕНСКО ИМЕ		
ДРАМА, ПРЕД- СТА- ВА						ТАМНО- ЦРВЕНО СТАКЛО		ПИТАР	
НОСИТИ С ЈЕД- НОГ НА ДРУГО МЕСТО								ДЖАВА У АФРИЦИ	
ГРАД У МАЂАР- СКОЈ				ВОЗНИЧ- КИ ПОРЕ- ДАН					
ВРСТА ПОВАЧ- КОГ ПСА				ГРАД У ИТАЛИЈИ	ВРСТА ЧОРБЕ				
СТВАРИ КОЈЕ СЕ ПРИЧА- ЈУ (ПЛАТ.)					ЗНАК ЗА ТЕТНУ		МЕРА ЗА ЕЛЕК- ТРИЧНИ ОТПОР		
ЗАМЕ- ТАН	ВРСТА ОБУКЕ						СРЕБРО	5	ЛЕК ПРОТИВ БОЛОВА, ПИРАМИ- ДОН
6	ПРАПОР				ЗАБАВА ДЕО ПРЕ- БЕНОГ ПЪТА				
ОБЛАСТ У СТАРОЈ ТУРСКОЈ							А.М.		
				ОЛИВЕР ТВИСТ			ПОЉО- ПРИВ- СТРУЧ- ЊАЦИ		
Р				ПЕВАЧ МОНТАН			ПЕСНИК ЕНДРЕ		
ЗОЉА	СТАЛАН	ИТАЛИЈА		6					
		ХРВАТ. ВЕТЕРИН. ЈОСИП		КРАТАК ПРИКАЗ					
ЗВАНИЧ- НО, ДО- САДНО									
ЗНАК ЗА ТЕРБИ- ЉИ				ВРСТА КАПУТА				ЗНАК ЗА ФОСФОР	
РИБАР- СКА ПРЕ- ЈА				НА СИЛУ УЗЕТ					
					ГЛУМИЦА МАРРЕТ			ИМЕ ПЕСНИ- КА ШОПОВА	
СТАНОВ- НИЦИ ВИЈЕТ- НАМА		ПЕШАККИ ПЛОЧНИМ			ПЛИЧНА ЗА- МЕНИЦА				
Д		ПЛИЧНА ЗАМЕНИЦА							
ЈЕДИНИ- ЦА ЕЛЕК- ТРИЧНЕ ОПАРЕ					ЈЕДНО САЗВЕЖ- ЈЕ				

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: Планирати, липицанер, УРАН, Дали, „Титаник“, н. очи, екопа, натрпано, р. тт. ДДТ, ум, В, утаја, вор, нр, Ел, трзај, Алдо, САТУРН, НГ, љ, „Песма“, д. Лим, ако, визита, Ј, „З“, ВЕНЕРА, Ел, МЕР-КУР, А, зоља, Деак, палачкиње.

ТРАЖИ СЕ ЈЕДНА, А ИМАМО ШЕСТ

Позивамо све штедише, читаоце и пријатеље, да учествују у
ИЗБОРУ НОВЕ ШТЕДНЕ КАСИЦЕ ИНВЕСТБАНКЕ!

*Вишебојна штедна касица
која се затвара налепницом.
Боје касице су такође дате налепницом
која се ставља са унутрашње стране.
Променом налепнице мењају се
и боје и мотиви касице.*

Задатак

У шест узастопних бројева представимо вам шест модела касица, да бисте их све упознали, имали времена да размислите, посаветујете се са пријатељима и одаберете онај модел, који вам се буде највише допадао.

Начин избора

У седмом броју поновићемо ликове свих модела касица, са гласачким листићем, на коме ћете заокружити број-шифру оне касице, за коју дајете свој глас. Гласачке листиће ћете предавати искључиво на шалтеру Инвестбанке у вашем месту становања, и зато ћемо у неколико наврата објавити адресе шалтерских места Инвестбанке.

Они наши пријатељи који живе у местима где не постоји Инвестбанка, треба да своје гласачке листиће прикупе у школи, најбоље у сарадњи са наставником ликовног васпитања, и да их писмом пошаљу на адресу: Инвестбанка — пропаганда, 11000 Београд, Кнез Михаила 14—16.

Изненађење за гласаче

Одлучили смо се да све гласаче за уложен труд, а у знак пријатељства изненадимо малим поклоном... који ће им бити уручен приликом предаје гласачких листића. Нашим пријатељима који буду гласали поштом, поклоне ћемо такође предавати поштом.

Предлог за све читаоце

Све читаоце сматрамо својим пријатељима и сарадницима, па их позивамо да отворе своје штедне књижице, наравно уколико то још нису учинили. Иначе, да поновимо за штедише почетнике: штедне књижице се лако и б е с п л а т н о отварају на нашим шалтерима, а потребан је и почетни штедни улог, који не може да буде мањи од 10 динара. Штедне књижице се могу отворити и за колективну-разредну штедњу, али тада бригу о таквим штедним књижицама треба да води неко од наставника. Колективне штедне књижице првенствено препоручујемо пријатељима, који живе у местима где не постоји Инвестбанка. Коначно, о изабраном моделу нове штедне касице известићемо Вас накнадно, а у току године кад будемо произвели прву серију нове касице, многи од вас ће их добити. Засад је важно да штедите и сарађујете са нама.

ЗАГРЕБ,

Јуришићева 24/II, Цвијете Зузорић 25,

ОСИЈЕК,

Бул. ЈНА 35/I, Биље

ПАРАЋИН,

М. Тита 4 и М. Тита 200, Ражањ, Витошевац, Рашевац, Дреновац,

Поповац, Бачина,

ПРИШТИНА,

ЈНА 2/I и Трг Републике 4, Пећ, Ђаковица, Гњилане,

УЖИЧКА ПОЖЕГА,

Хероја Радовановића 2, Ариље, Косјерић,

фигуру мачак Силвестер

ПЕЗ ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

Добили су чланови ПЕЗ илуба
чије чланске карте носе следе-
ће бројеве:

10013 10032 10049 10062 10081 10104 10113
10140 10141 10143 10186 10388 10411 10445
10459 10523 10534 10611 10794 10814 10837
10926 11013 11156 11302 11459 11492 11702
11720 11771 11842 11911 12111 12172 12131
12201 12267 12477 13049 13130 13139 13171
13249 13326 13340 13355 13359 13365 13376
13466 13489 13514 13515 13543 13553 13685
13726 13757 13838 13844 13859 13929 13964
14107 14164 14177 14341 14354 14443 14444
14480 14514 14589 14603 14648 14809 14809
15089 15219 15267 15645 15717 15754 15768
15860 16026 16228 16333 16361 16423 16461
16527 16788 16811 16856 16860 16873 16913
17009 17149 17184 17228 17235 17316 17318
17354 17360 17486 17516 17527 17627 17694
17728 17765 17919 17952 18005 18532 19203
19278 19271 19366 19433 19438 19549 19585
19810 19847 19866 19874 19998

20050 20161 20194 20231 20284 20385 20435
20497 20503 20535 20538 20537 20595 20602
20630 20701 20775 20817 20934 20936 21014
21173 21298 21322 21370 21397 21436 21481
21482 21575 21597 21643 21681 21696 21718
21793 21809 21818 21931 22092 22261 22299
22474 22516 22587 22714 22740 22748 22787
22844 22883 22933 22945 22975 23067 23178
23190 23291 23330 23472 23515 23733 23828
23906 24049 24448 24478 24486 24911 24914
24921 24925 24953 25106 25288 25358 25403
25407 25487 25563 25583 25633 25814 25869
25877 25997 25942 25987 26003 26023 26079
26087 26160 26225 26337 26344 26492 26535
26692 26703 26744 26773 26909 26916 26916
26950 26966 27042 27151 27234 27318 27335
27356 27366 27386 27405 27502 27587 27670
27702 27871 27884 27907 28040 28099 28141
28152 28270 28335 28369 28372 28404 28448
28458 28639 28710 28779 28786 28841 28870
28881 28930 29009 29050 29074 29088 29246
29253 29613 29589 29678 29698 29706 29759
29827

29827

30057 30080 30092 30157 30240 30375 30427
30623 30654 30679 30699 30709 30737 30740
30772 30914 30924 30928 30932 31005 31019
31063 31118 31200 31229 31421 31478 31549
31601 31635 31659 31673 31741 31818 31860
32004 32063 32142 32163 32171 32184 32344
32401 32553 32558 32612 32640 32694 32727
32895 32899 32903 32938 33058 33068 33176
33259 33371 33390 33449 33584 33596 33739
33756 33796 33812 33866 33872 33907 34061
34098 34165 34230 34309 34360 34372 34411
34413 34481 34532 34542 34630 34769 34893
35276 35312 35332 35346 35383 35399 35404
35003 35011 35041 35078 35139 35172 35200
35406 35410 35411 35445 35593 35712 35789
35796 35910 35960 36029 36041 36139 36161
36327 36374 36414 36454 36513 36519 36653
36704 36742 36906 37010 37053 37151 37173
37175 37322 37422 37696 37769 37788 37896
38087 38134 38137 38141 38284 38367 38635
38729 38773 38783 38791 38818 38830 39043
39042 39043 39102 39111 39221 39251 39338
39782 39794 39849 39851 39907 39936

40036 40053 40102 40134 40130 40273 40364
40478 40536 40557 40754 40862 40910 40991
41011 41025 41058 41070 41122 41168 41200
41395 41397 41428 41522 41637 41650 41865
41839 41863 41993 42034 42046 42157 42304
42309 42324 42335 42392 42636 42649 42806
42843 42850 42899 42942 43178 43261 43293
43353 43362 43411 43548 43557 43621 43660
43703 43716 43722 43771 43784 43872 44024
44044 44105 44158 44164 44296 44307 44428
44464 44669 44704 44708 44729 44738 44772
44842 44854 44850 45017 45033 45079 45184
45296 45419 45466 45552 45688 45719 45825
45836 46096 46097 46123 46133 46177 46405
46487 46516 46588 46618 46657 46686 46715
46725 46727 46783 46827 46861 46930 47114
47060 47077 47174 47250 47285 47305 47359
47386 47392 47421 47515 47519 47522 47697
47727 47790 47802 47923 47845 48102 48140
48169 48323 48467 48567 48570 48590 48669
48714 48716 48723 48763 48842 48936 49044
49119 49234 49310 49441 49455 49603 49619
49627 49681 49724 49776 49794 49903 49917
49953 49985

50085 50101 50171 50208 50278 50390 50395
50405 50442 50645 50668 50682 50703 50807
50860 50919 50945 50952 51124 51166 51169
51447 51496 51559 51562 51624 51634 51894
51785 51795 51804 51846 51870 51894 51907
51964 52017 52058 52131 52230 52235 52415
52440 52524 52574 52598 52617 52829 52836
52960 52988 52978 53094 53096 53194 53295
53415 53420 53457 53493 53519 53568 53614
53732 54047 54380 54405 54689 54780 54804
54846 54846 54927 54946 55023 55042 55089
55127 55245 55301 55353 55371 55407 55478
55668 55848 55916 55946 56104 56231 56239
56250 56283 56379 56424 56432 56524 56612
56667 56669 56717 56764 56816 56869 56882
56902 56947 57038 57080 57333 57353 57372
57393 57401 57552 57557 57575 57657 57672
57827 57840 57878 57935 58012 58025 58184
58206 58289 58347 58396 58665 58776 58794
58852 58917 58996 59113 59141 59163 59251
59207 59322 59422 59459 59493 59683 59797
59940 59963 59990 59307

70017 70022 70060 70110 70131 70180 70202
70209 70277 70323 70547 70649 70704 70756

50017 50150 50357 50544 50711 50739 50763
50801 50825 50828 50884 50990 50995 51013
51017 51039 51040 51086 51148 51254 51305
51340 51347 51390 51525 51603 51666 51777
51800 51887 51972 52033 52086 52131 52151
52173 52335 52485 52520 52560 52563 52644
52742 52843 52873 52878 52971 53018 53218
53232 53252 53296 53282 53353 53636 53672
53797 53833 53898 54009 54113 54128 54184
54189 54255 54300 54353 54395 54398 54406
54596 54607 54641 54672 54686 54701 54851
54881 54817 54842 55024 55032 55086 55229
55241 55263 55324 55343 55365 55411 55577
55691 55777 55779 55815 55870 55890 56028
56173 57295 58260 58450 58539 58674 58721
58785 58796 58841 58880 58882 58888 57013
57051 57093 57127 57148 57174 57278 57283
57420 57461 57569 57584 57591 57767 57851
57835 57890 57992 58061 58171 58183 58282
58336 58372 58440 58508 58546 58699 58749
58824 58836 58877 58886 58928 58929 59046
59117 59132 59164 59224 59338 59352 59576
59617 59648 59701 59814 59839 59977 59921

60085 60101 60171 60208 60278 60390 60395
60405 60442 60645 60668 60682 60703 60807
60860 60919 60945 60952 61124 61166 61169
61447 61496 61559 61562 61624 61634 61894
61785 61795 61804 61846 61870 61894 61907
61964 62017 62058 62131 62230 62235 62415
62440 62524 62574 62598 62617 62829 62836
62960 62988 62978 63094 63096 63194 63295
63415 63420 63457 63493 63519 63568 63614
63732 64047 64380 64405 64689 64780 64804
64846 64846 64927 64946 65023 65042 65089
65127 65245 65301 65353 65371 65407 65478
65668 65848 65916 65946 66104 66231 66239
66250 66283 66379 66424 66432 66524 66612
66667 66669 66717 66764 66816 66869 66882
66902 66947 67038 67080 67333 67353 67372
67393 67401 67552 67557 67575 67657 67672
67827 67840 67878 67935 68012 68025 68184
68206 68289 68347 68396 68665 68776 68794
68852 68917 68996 69113 69141 69163 69251
69207 69322 69422 69459 69493 69683 69797
69940 69963 69990 69307

70017 70022 70060 70110 70131 70180 70202
70209 70277 70323 70547 70649 70704 70756

70792 70864 70942 71030 71045 71068 71214
71216 71248 71261 71591 71706 71780 71929
71972 72051 72111 72254 72306 72394 72422
72435 72442 72455 72456 72502 72647 72722
72818 72929 72930 72960 73005 73047 73099
73129 73487 73550 73631 73645 73649 73693
73817 73819 73822 73871 74011 74112 74196
74320 74374 74521 74602 74637 74703 74774
74790 74844 74875 74889

Фигуру ћемо вам испоручити
поштом у тону марта.

Код ПЕЗ-а је увек новијо ново!

Ако радо узимаш ПЕЗ бомбоне
и играш се ПЕЗ фиџурицама,
пошаљи нам 5 омотница
ПЕЗ бомбона, а ми ћемо
ти послати лепо ПЕЗ књижицу.
Као пријатељ ПЕЗ-а користићеш
све погодности које ћемо ти
nudити из месеца у месец.
Читај свакој дејка
на овом месту о новостима
за пријатеље ПЕЗ-а

ХП КОЛИНСКА
ЉУБЉАНА

Омотнице шаљи на адресу:
„РЕЗ ПРИЈАТЕЉ“, 61111 — ЉУБЉАНА, п.п. 8, заједно
са твојим подацима. (Име и презиме, улица, кућни број,
место и поштански број)

ПОШТАНИ
ЗАБАВНИК

Мала пошта

11001 БЕОГРАД
МАКЕДОНСКА 29, П. ФАХ 124

Драги Забавниче,

ГАЗЕЛА ЈЕ НАША

Молим те да објавиш у којој земљи се производи хеликоптер „газела“, његов долет и максималну брзину?

Горан Марковић,
Бранка Перишић 20а
Крушевац

Хеликоптер „газела“ производи се у нашим ваздухопловним заводима. Долет му је око 300 km, а максимална брзина 220-230 km на час.

ШКОЛА ЗА СПИКЕРЕ

Ученица сам VIII разреда основне школе и врло добар ђак. Жеља ми је да postanем спикер. Мислим да ми то лежи јер сам се већ опробала у овом послу: водила сам емисију „Радио-Кекец“ и сви ми кажу да сам то радила веома успешно. Интересује ме који би смјер требало да упишем последије десетог разреда да бих постала спикер? Да ли постоји

факултет за спикере? Молила бих вас да ми дате адресе школе за спикере у Титограду. Уколико не постоји, адресу неке школе било где у земљи.

Зденка Митровић,
Даниловград

У оквиру друге фазе усмереног образовања постоје и занимања у области културе и јавног информисања. Једно од њих је и спи-

кер-водителј програма. На жалост, ни у једној школи на територији Црне Горе не постоји смер на којем би се ученици оспособљавали за ово занимање. Тако ти не преостаје ништа друго него да се, уколико за то имаш могућности,

упишеш у одговарајућу школу у неком другом граду. Ми ћемо ти дати адресу у Београду: Образовно-васпитна организација за струку културе и информисања, Војводе Степе 82.

С ПРАВОМ СЕ БУЊЕ

Редовно читамо твоју малу пошту и желели бисмо да и нама помогнеш: нас двојица се играмо у вешерници али нам станари то бране? Шта да урадимо да се они не буње?

Борис Којадиновић и
Милан Петровић,
Чингирија 34
Београд

Нисте нам написали због чега се станари љуте: да ли због тога што им сметате да користе вешерницу или због нечега другог? Можда вас двојица дижете превелику галаму? Требало је, пре него што сте је прогласили собом за игру, да ипак затражите дозволу станара: верујемо да би вам они у том случају дали пристанак. То вам је уједно и наш савет шта да радите. Не усељавајте се на силу, затражите сагласност Кућног савета, наравно уз неко објашњење зашто желите да се играте баш у вешерници.

КОЛАРИЋУ, ПАНИЋУ

Желела бих знати адресу београдске емисије за дјецу „Коларићу, Панићу“. Молим вас да ми помогнете.

Сандра Павић,
Загреб

Емисију „Коларићу, Панићу“ емитује Редакција школског про-

грама. Њена адреса је: Телевизија Београд, Таковска 10/III, 11000 Београд.

ГРАМАТИКА РОМСКОГ ЈЕЗИКА

Желео бих да знам да ли има и где може да се купи уџбеник ромског језика?

Захарије Блажевић,
Трг братства и јединства 5
Бечеј

Још се нико није латио писања уџбеника ромског језика. Једино што можеш да купиш то је граматика ромског језика коју је у двојезичном издању објавила „Просвета“ из Скопља.

МАЧ СА ИЗЛОЖБЕ

Надам се да ћеш ми помоћи у рјешавању следећег проблема: одлучио сам да се бавим мачевањем и прикупио литературу, али никако не могу набавити одговарајући мач. Да ли га у нашој земљи могу и где наћи?

Читалац из Дубровника

Мачеви могу да се нађу у продавницама спортске опреме, али веома ретко јер се увозе. Домаћих произвођача нема. Друга могућност да дођеш до мача је да га купиш на некој изложби спортске опреме каква је, реимо, приређена за време Медитеранских игара у Сплиту. Узгред покушај да у СОФК-и Хрватске сазнаш да ли им је остало још нешто опреме са ове изложбе. Трећа и последња могућност је да мач набавиш у иностранству.

ПОТОМЦИ СТАРИХ ГЕРМАНА

Редовно читам ваш лист и желео бих да сазнам да ли су Енглези Германи и који су све народи германског порекла?

Горан Ранковић
Кладово

Германску групу племена (настањивали су области између Северног мора, Рајне, Дунава и Карпата) први пут у историји спомињу Римљани и то у 2. веку пре нове ере. Потпуније податке о њима оставили су Цезар и Тацит. Временом су ишчезла многа стара германска племена углавном због тога што су била изложена романизацији. То се, пре свега, односи на Германе који су продрли у Италију и провинције Галију и Хиспанију. Нероманизовани су остали Германи који су се задржали у Германији или северно од ње а од њих су се развили данашњи германски народи, а то су, поред Немаца, још и Холанђани, Фламанди, Фриззи, Данци, Швајцарци, Норвежани и Енглези.

ЂАЧКО DOBA
Poštan. fah 38-157
11061 BEOGRAD

★ *Poklon*
NALEPNICA I ZLATOTISAK
ZNAČKA

NOVO

TO JE:
**ЂАЧКИ ILUSTROVANI
SPOMENAR
ZA SAMO**

90 din.

.....
NARUČENICA
SPOMENAR u količini od kom.

Ime i prezime

Ulica i broj

Broj pošte i mesto

plaćate poštaru

ХТЕО БИХ ДА БУДЕМ ВОЈНИК

Одлучио сам да вам се јавим јер ме мучи веома тежак проблем: имам 17 година, висок сам 181 cm и тежак 72 kg. Прије двије године изгубио сам десно око. И поред тога, нормално живим и радим. Идем на забаве и у кино, читам књиге, бавим се спортом. Све у свему, живим као и сви моји вршњаци. За годину дана треба да идем на регрутацију али сам чуо да нећу бити примљен. Иначе, додво сам ишао на цјелокупне прегледе на којима је утврђено да сам потпуно здрав, чаравно изузимајћи око. Хтео бих знати да ли бих могао служити војску, макар и скраћени војни рок. Жарко желим ићи у војску и не знам шта ћу казати друговима ако не будем примљен. То ће ми сигурно загорчати живот. Зато те молим да се распиташ да ли ћу бити примљен у војску или не. Ако ми одговориш на ово питање, молио бих те и за одговор да ли постоји могућност трансплантације ока ако су живци и очни мишићи здрави. Волио бих да знам и да ли се могу запослити као морнар?

Мирослав Медић,
Тополовац

Ти си, Мирославе, очито храбар младић, спреман кад затреба да се ухватиш укошта са животом. На то јасно указује то што си и по-

ред губитка ока, наставио нормално да живиш па зато не сумњамо да ћеш с успехом пребродити и проблем који те сада мучи: одлазак у војску. По важећим прописима ти, на жалост, нећеш моћи на одслужење војног рока. Али, то не треба да те чини несрећним: домовини може да се служи и на многе друге начине. Што се тиче твојих другова, не треба много да се бринеш: уверени смо да ће с пуно уважавања прихватити разлоге због којих нећеш моћи да обучеш толико жељену униформу.

Да бисмо одговорили на твоје друго питање затражили смо мишљење неколико очних лекара и од њих сазнали да трансплантација ока до сада није описана ни у домаћој ни у иностраној медицинској литератури. И на крају, да ли ћеш моћи да се запослиш као морнар зависи од налаза лекара у некој од поморских амбуланти, а њих има у свим већим лучким градовима.

ДУГО И СПОРО ЛЕЧЕЊЕ

Твој сам редован читалац, па бих те молио да ми помогнеш: моја мама бољује од мултипле склерозе и интересује ме да ли и где може да се излечи?

Микица
Охрид

Мултипла склероза је обољење које погађа готово све делове централног нервног система а најчешће оштећење кичмене мождине. Основна карактеристика овог обољења је расејаност. Ток болести има периоде погоршања и смиривања. Понекад побољшања могу трајати веома дуго, чак и по 20 година, али најчешће трају две. Лечење је споро и дуго. Болесник мора да избегава замарање, али и да буде активан. Мама ћеш највише помоћи ако је подсећаш да редовно иде на прегледе и придржава се свих савета неуролога који је лечи.

БОЛИ ГЛАВА

Желио бих да ми одговориш да ли лиандер заиста испушта штетне гасове који могу нашкодити дисајним органима и да ли, ако је то тачно, смије да се држи у кући?

Сеад Симитовић
Чапајева 46
Сарајево

Све миришљаве биљке са ароматичним цветовима или листовима није добро држати у просторијама где се спава. Мирис великог броја таквих врста је опојан и може да проузрокује јаку главобољу. Поред лиандера то су и зумбул, кринови, орхидеје, кактуси са миришљавим цветовима итд. Иначе, лишће лиандера је отровно и у историји је забележено немало случајева кад је послужило као напатак за непријатеља.

РИБОЛОВАЧКЕ МУКЕ

У књизи Александра Рипића „Практична књига о спортском риболову“ прочитао сам и назив неких рибарских направа које нисам успео да пронађем ни у мом граду а ни у неким оближњим местима. Зато бих те молио да ми наведеш адресу продавнице у којој бих могао да купим оловну сонду за мерење дубине, вртилицу (карабинер) са три крака и пловак са минијатурним светлосним уређајем. Пошто је ово већ осмо писмо које ти шаљем, молим те да ми одговориш.

Срђан Денков,
Димитровград

Како смо сазнали у продавницама у којима се продаје прибор за спортски риболов, сонде, вртилице и пловка са светлосним уређајем нема у продаји већ 4-5 година. Разлог је што се сав риболовачки прибор набавља у иностранству а нема довољно девиза за његову куповину, односно постоје много важнији производи који се морају увести. Дакле, не преостаје ти ништа друго него да неком егодном приликом оно што ти треба купиш у иностранству, лично или преко неког пријатеља.

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

Први број Политикиног забавника изишао је 28. фебруара 1939. године.

Директор НО „ПОЛИТИКА“
Вукоје Булатовић

Главни уредник
Раде Шошкић

Одговорни уредник
Вера Смиљанић

Ликовно-графички уредник
Владимир Горбунов

Издавачки савет:

Ђорђе Радишић (председник), Драгослав Антић, Добривоје Арсић, Драгомир Вуксановић, Неда Живковић, Радомир Животић, Олга Јанковић, Живорад Љубичић, Војислав Марјановић, др Иван Николић, Петар Петровић, Снежана Стаменковић (потпредседник), Јелисавета Суруџић, Невзат Худаверди.

Редакција:

Диего Варагић, Радана Весовић, Олга Вукадиновић, Душан Глушац, Бојана Дожић-Стојковић, Владимир Дорошев, Светлана Ивановић, Мина Илић, Соња Јашовић, Мирјана Крстуловић, Иван Лончар, Петар Милатовић, Весна Минић, Ненад Мирковић, Зора Меденица, Витомир Недељковић, Биљана Орловић, Љубомир Патрногић, Зоран Петканић, Радоје Савић, Недељка Сташић, Миленко Тодоровић и Милош Томић.

Секретаријат:

Јованка Војводић, Олгица Стаменић, Даринка Тодоровић, Зорица Филиповић.

Издаје и штампа НО „ПОЛИТИКА“ — ООУР Издања за младе „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“, Македонска 29, 11001 Београд. Поштански фах 124. Телефони: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије број 413-2973-02 од 22. 1 1973. године не плаћа се порез на промет.

Цена једног примерка 15 динара

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:
Тромесечна 165,00 динара, полугодишња 330,00 динара, годишња 660,00 динара.

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО:
Тромесечна 330,00 динара, полугодишња 660,00 динара, годишња 1.320,00 динара.

Претплата се врши на жиро рачун број 60801-601-29728 уз обавезну назнаку НО „ПОЛИТИКА“ — ООУР Продаја — претплата на лист „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“

ЦЕНОВНИК годишње претплате у иностранству по земљама:
САД \$ 70.—, СР НЕМАЧКА DM 124.—, ФРАНЦУСКА Ffr. 290.—, ШВЕДСКА Skr. 292.—, ШВАЈЦАРСКА Sfr. 115.—.

Уплате из иностранства слати на девизни рачун НО „ПОЛИТИКА“ код ИНВЕСТ БАНКЕ — Београд, број: 60811-620-63-257300-00054, уз обавезну назнаку ПРЕТПЛАТА на лист „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“

МЕЊАМО, ПОКЛАЊАМО, ТРАЖИМО

Ко ми пошаље 1204 број Политикиног забавника добиће од мене десет старих маркица, две формата 55x40 мм. Драган Кузмановић, 22406 Ириг, Иве Лоле Рибара 16

За постер Бруса Лија дајем две металне значке, десет салвета и разгледнице свога града. Јадранка Анђелковић, 18000 Ниш, Трг Републике 24, Медошевац

За шест наљепница нудим цртане романи „Златне серије“ и „Лунов магнус стрип“. Синиша Кршић, 41060 Маркушевац, Загреб, Мрзљак 48а

За три броја Алана Форда до броја 50 дајем једну Стрипотеку, Стрип забавник или Денис, а за два броја један стрип Златне серије и Луновог магнус стрипа. Ненад Сретенковић, 23272 Нови Бечеј, Маршала Тита 2

За постер Битлса нудим постере и фотографије многих других свјетских група, по избору. Горан Јуричић, 43000 Бјеловар, Гундулићева 8/1

Нудим пет страних маркица за пет салвета, у обзир долазе и салвете, папирнате луткице, постер Здравка Чолића, Ђорђа Балашевића или неке домаће групе. Зузана Кошут, 26210 Ковачица, Винохратска 5

ПОЛИТИКИН
Мозаик
ЈЕ НАШАО РЕШЕЊЕ
ЗА ВАШЕ
СЛОБОДНО ВРЕМЕ

СВАКОГ ЧЕТВРТКА — ЗА СВАКИ ДАН!

РЕШИТЕ
И ВИ

ПОЛИТИКИН
Мозаик

